

Grundskolan

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande ca 250 motionsyrkanden om grundskolan från den allmänna motionstiden 2008.

Motionsyrkandena avser övergripande frågor om skolan, fristående skolor, valfrihet, betyg, skolans personal, skolans arbetsmiljö och elevernas hälsa samt undervisning i särskilda ämnen såsom bl.a. idrott och hälsa, sex och samlevnad, entreprenörskap m.m.

Utskottet föreslår avslag på samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till det förslag till ny skollag som är under beredning inom Regeringskansliet samt, vad gäller fristående skolor, till propositionen Offentliga bidrag på lika villkor, som kommer att behandlas av utskottet under våren 2009.

I betänkandet finns reservationer från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Vidare finns ett särskilt yttrande från Socialdemokraterna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	6
Utskottets överväganden	15
Övergripande frågor	15
Skolplikt	15
Val av skola	17
Motionerna	17
Skolans värdegrund	18
Motionerna	18
Likvärdig skola	20
Motionerna	20
Avgiftsfri undervisning	22
Svenska som undervisningsspråk	23
Motionerna	23
Skolskjuts	24
Drogtester i skolan	26
Motionerna	26
Kvalitetsfrågor	26
Motionerna	27
Vissa ansvarsfrågor	28
Motionerna	28
Fristående skolor	30
Friskolorna som en del av det gemensamma skolväsendet	30
Etablering av friskolor	31
Tillsyn	33
Ersättningsfrågor	35
Valfrihet inom den kommunala skolan	36
Valfrihet inom den kommunala skolan	36
Elevernas utveckling mot målen	38
Kunskapsmål	38
Nationella prov	40
Matematiksatsning	42
Individanpassad undervisning	43
Modersmålsundervisning	46
Betyg	48
Betygssystem	48
Omprovning av betyg	50
Skolans personal	51
Skolledare	51
Lärare m.fl.	52
Genuspedagoger	53
Studie- och yrkesvägledning	54
Kompetensutveckling av lärare	55
Läromedelsfrågor	57
Skolbibliotek	58
Elevers hälsa	59

Elevhälsa	59
Konflikthantering m.m.	60
Kost och motion	63
ANT-undervisning	65
Skolans arbetsmiljö	66
Elevernas skolmiljö	66
Elevinflytande	67
Särskilda ämnen	71
Kultur- och musikskolor	71
Tillvalsspråk	72
Idrott och hälsa	72
Naturvetenskap och teknik	73
Svenska m.m.	75
Sex och samlevnad	76
Naturskolor och utomhuspedagogik m.m.	78
Hem- och konsumentkunskap m.m.	79
Hållbar utveckling	81
Demokratifrågor m.m.	82
Övriga ämnen	83
Fritidshem	84
Skolbarnsomsorg	84
Reservationer	86
1. Skolplikt, punkt 1 (mp)	86
2. Val av skola, punkt 2 (v)	86
3. Likvärdig skola, punkt 4 (s)	87
4. Jämställdhet i skolan, punkt 5 (s)	88
5. Pojkars och flickors resultat i skolan, punkt 6 (mp)	88
6. Skolskjuts, punkt 9 (v)	89
7. Kvalitetsfrågor, punkt 11 (s)	90
8. Resursfrågor, punkt 12 (s)	92
9. Möjlighet att stänga skolor, punkt 13 (mp)	93
10. Möjlighet till vitesföreläggande, punkt 14 (mp)	93
11. Friskolornas roll i skolsystemet, punkt 15 (s)	94
12. Icke-konfessionell undervisning, punkt 16 (s)	95
13. Godkännande av friskola, punkt 18 (s)	96
14. Kommunalt inflytande över etableringar av friskolor, punkt 19 (s)	97
15. Överlåtelse av offentlig verksamhet till kommunal personal, punkt 20 (s)	98
16. Återkallande av godkännande av enskild huvudman, punkt 21 (s)	99
17. Återkallande av godkännande av enskild huvudman, punkt 21 (mp)	100
18. Ersättningsfrågor, punkt 22 (mp)	101
19. Självstyrande kommunala skolor, punkt 23 (s)	101
20. Valfrihet inom den kommunala skolan, punkt 24 (mp)	102
21. Nationell timplan, punkt 25 (mp)	103
22. Kunskapsmål, punkt 26 (s)	104
23. Nationella prov, punkt 27 (mp)	105

24. Matematiksatsning, punkt 28 (s)	106
25. Individanpassad undervisning, punkt 29 (s)	107
26. Rätt att överklaga åtgärdsprogram, punkt 30 (mp)	108
27. Modersmålsundervisning, punkt 31 (mp)	109
28. Matematikundervisning på modersmål, punkt 32 (s)	110
29. Matematikundervisning på modersmål, punkt 32 (mp)	110
30. Nyanlända elever, punkt 33 (mp)	111
31. Betyg, punkt 34 (s)	112
32. Betyg, punkt 34 (mp)	113
33. Undantag från skyldighet att sätta betyg, punkt 35 (mp)	114
34. Omprövning av betyg, punkt 36 (s, v, mp)	114
35. Chefsrekryteringsprogram för skolan, punkt 37 (s)	115
36. Pedagogisk utveckling, punkt 38 (mp)	115
37. Behörighet, m.m., punkt 39 (s)	116
38. Fler lärare och vuxna, punkt 40 (s)	117
39. Genuspedagoger, punkt 41 (s, v, mp)	117
40. Studie- och yrkesvägledning, punkt 42 (s)	118
41. Särskild kunskap, punkt 43 (s)	119
42. Kompetensutveckling inom HBT, punkt 44 (s)	119
43. Kompetensutveckling inom HBT, punkt 44 (v)	120
44. Kompetensutveckling inom HBT, punkt 44 (mp)	120
45. Läromedel, punkt 45 (mp)	121
46. Skolbibliotek, punkt 46 (s)	122
47. Skolbibliotek, punkt 46 (v)	123
48. Våldsförebyggande arbete, m.m., punkt 48 (s)	123
49. Arbete mot mobbning och kränkande behandling, punkt 49 (s)	124
50. Främjande av en hälsosam livsstil, punkt 51 (s)	125
51. Främjande av en hälsosam livsstil, punkt 51 (v)	125
52. Skolmiljö, punkt 53 (mp)	126
53. Tillgänglighet, punkt 54 (v)	127
54. Tillgänglighet, punkt 54 (mp)	128
55. Inspektion av arbetsmiljön, punkt 55 (mp)	129
56. Elevinflytande, punkt 56 (s)	129
57. Elevinflytande, punkt 56 (mp)	130
58. Tillvalspråk, punkt 58 (s)	131
59. Tillvalspråk, punkt 58 (mp)	132
60. Idrott och hälsa, punkt 59 (s)	132
61. Svenska, m.m., punkt 61 (s)	133
62. Sex och samlevnad, punkt 62 (s)	134
63. Sex och samlevnad, punkt 62 (v)	135
64. Sex och samlevnad, punkt 62 (mp)	135
65. Naturskolor och utomhuspedagogik, m.m., punkt 63 (mp)	136
66. Hem- och konsumentkunskap, m.m., punkt 64 (s)	137
67. Hållbar utveckling, punkt 65 (mp)	138
68. Övriga ämnen, punkt 67 (v)	138
69. Skolbarnsomsorg, punkt 68 (s)	139
Särskilt yttrande	141
Ersättningsfrågor, punkt 22 (s)	141

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag	142
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	142

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Skolplikt

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju375 yrkande 2, 2008/09:Ub514 och 2008/09:Ub526 yrkande 17.

Reservation 1 (mp)

2. Val av skola

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub319, 2008/09:Ub412, 2008/09:Ub487 yrkande 2 och 2008/09:Ub587.

Reservation 2 (v)

3. Skolans värdegrund

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub366 och 2008/09:Ub565.

4. Likvärdig skola

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Fi270 yrkande 64 och 2008/09:Ub601 yrkande 4.

Reservation 3 (s)

5. Jämställdhet i skolan

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub332 och 2008/09:Ub589 yrkande 10.

Reservation 4 (s)

6. Pojkars och flickors resultat i skolan

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub526 yrkande 29 och 2008/09:A395 yrkande 33.

Reservation 5 (mp)

7. Avgiftsfri undervisning

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub270, 2008/09:Ub275, 2008/09:Ub383, 2008/09:Ub499 och 2008/09:Ub563.

8. Svenska som undervisningsspråk

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub310 och 2008/09:Ub482.

9. Skolskjuts

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub354 och 2008/09:Ub487 yrkande 4.

Reservation 6 (v)

10. Drogtester i skolan

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju380 yrkande 2 och 2008/09:Ub444.

11. Kvalitetsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Fi291 yrkandena 3 och 6, 2008/09:Ub363, 2008/09:Ub589 yrkandena 1 och 3 samt 2008/09:Ub591 yrkandena 2 och 3.

Reservation 7 (s)

12. Resursfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub468, 2008/09:Ub533, 2008/09:Ub541, 2008/09:Ub589 yrkande 6 och 2008/09:Ub599 yrkande 5.

Reservation 8 (s)

13. Möjlighet att stänga skolor

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ub526 yrkande 20.

Reservation 9 (mp)

14. Möjlighet till vitesföreläggande

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ub526 yrkande 21.

Reservation 10 (mp)

15. Friskolornas roll i skolsystemet

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub498 och 2008/09:Ub589 yrkande 7.

Reservation 11 (s)

16. Icke-konfessionell undervisning

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub436, 2008/09:Ub589 yrkande 5 och 2008/09:Ub597 yrkande 1.

Reservation 12 (s)

17. Nationell minoritetsskola

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub376 och 2008/09:Ub459.

18. Godkännande av friskola

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ub597 yrkande 2.

Reservation 13 (s)

19. Kommunalt inflytande över etableringar av friskolor

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Fi291 yrkande 18, 2008/09:Ub305, 2008/09:Ub308, 2008/09:Ub329, 2008/09:Ub335 yrkandena 1 och 3, 2008/09:Ub336, 2008/09:Ub356, 2008/09:Ub399, 2008/09:Ub401, 2008/09:Ub451, 2008/09:Ub548 och 2008/09:Ub559.

Reservation 14 (s)

20. Överlåtelse av offentlig verksamhet till kommunal personal

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub465 och 2008/09:Ub600.

Reservation 15 (s)

21. Återkallande av godkännande av enskild huvudman

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub258, 2008/09:Ub507, 2008/09:Ub526 yrkande 22, 2008/09:Ub582 och 2008/09:Ub597 yrkande 3.

Reservation 16 (s)

Reservation 17 (mp)

22. Ersättningsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub254, 2008/09:Ub311, 2008/09:Ub335 yrkande 2 och 2008/09:Ub526 yrkande 19.

Reservation 18 (mp)

23. Självstyrande kommunala skolor

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ub589 yrkandena 14 och 17.

Reservation 19 (s)

24. Valfrihet inom den kommunala skolan

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub212 och 2008/09:Ub526 yrkandena 12–14.

Reservation 20 (mp)

25. Nationell timplan

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ub526 yrkande 11.

Reservation 21 (mp)

26. Kunskapsmål

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub281, 2008/09:Ub380 och 2008/09:Ub440.

Reservation 22 (s)

27. Nationella prov

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub291, 2008/09:Ub362 yrkandena 1 och 2 samt 2008/09:Ub526 yrkande 16.

Reservation 23 (mp)

28. Matematiksatsning

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub589 yrkande 4 och 2008/09:Ub599 yrkandena 2 och 3.

Reservation 24 (s)

29. Individanpassad undervisning

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub523, 2008/09:Ub579 och 2008/09:Ub589 yrkande 2.

Reservation 25 (s)

30. Rätt att överklaga åtgärdsprogram

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ub526 yrkande 24.

Reservation 26 (mp)

31. Modersmålsundervisning

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub327 och 2008/09:Ub526 yrkandena 6 och 7.

Reservation 27 (mp)

32. Matematikundervisning på modersmål

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub526 yrkande 8 och 2008/09:Ub599 yrkande 7.

Reservation 28 (s)

Reservation 29 (mp)

33. Nyanlända elever

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ub526 yrkande 10.

Reservation 30 (mp)

34. Betyg

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub415, 2008/09:Ub441, 2008/09:Ub502 och 2008/09:Ub526 yrkande 5.

Reservation 31 (s)

Reservation 32 (mp)

35. Undantag från skyldighet att sätta betyg

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ub526 yrkande 15.

Reservation 33 (mp)

36. Omprövning av betyg

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ub526 yrkande 23.

Reservation 34 (s, v, mp)

37. Chefsrekryteringsprogram för skolan

Riksdagen avslår motion 2008/09:Fi291 yrkande 10.

Reservation 35 (s)

38. Pedagogisk utveckling

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ub526 yrkandena 4 och 18.

Reservation 36 (mp)

39. Behörighet, m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub422, 2008/09:Ub452 yrkande 1, 2008/09:Ub562, 2008/09:Ub589 yrkande 15 och 2008/09:Ub598 yrkandena 6 och 8.

Reservation 37 (s)

40. Fler lärare och vuxna

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub511 och 2008/09:Ub598 yrkande 7.

Reservation 38 (s)

41. Genuspedagoger

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ub526 yrkande 28.

Reservation 39 (s, v, mp)

42. Studie- och yrkesvägledning

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ub589 yrkande 11.

Reservation 40 (s)

43. Särskild kunskap

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju379 yrkande 8 och 2008/09:Ub227.

Reservation 41 (s)

44. Kompetensutveckling inom HBT

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub413 yrkande 1, 2008/09:Ub464 yrkandena 1, 2, 4 och 5, 2008/09:Ub526 yrkande 33, 2008/09:A355 yrkande 21 och 2008/09:A402 yrkande 19.

Reservation 42 (s)

Reservation 43 (v)

Reservation 44 (mp)

45. Läromedel

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub247, 2008/09:Ub413 yrkande 2, 2008/09:Ub464 yrkande 6, 2008/09:Ub467 yrkande 4 och 2008/09:Ub526 yrkande 26.

Reservation 45 (mp)

46. Skolbibliotek

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Kr307 yrkande 28, 2008/09:Ub268, 2008/09:Ub588 och 2008/09:Ub605.

Reservation 46 (s)

Reservation 47 (v)

47. Elevhälsa

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub297, 2008/09:Ub385, 2008/09:Ub483, 2008/09:Ub521 och 2008/09:Ub522.

48. Våldsförebyggande arbete, m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju379 yrkande 7, 2008/09:Ub204, 2008/09:Ub208, 2008/09:Ub306, 2008/09:Ub360 och 2008/09:Ub480.

Reservation 48 (s)

49. Arbete mot mobbning och kränkande behandling

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub245, 2008/09:Ub543 och 2008/09:Ub589 yrkande 12.

Reservation 49 (s)

50. Information för att förebygga grooming

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju201 yrkande 1 och 2008/09:Ju283 yrkande 2.

51. Främjande av en hälsosam livsstil

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Kr306 yrkande 7, 2008/09:Ub234, 2008/09:Ub265, 2008/09:Ub269, 2008/09:Ub271, 2008/09:Ub298, 2008/09:Ub350, 2008/09:Ub375, 2008/09:Ub416, 2008/09:Ub500, 2008/09:Ub524, 2008/09:Ub525 och 2008/09:Ub589 yrkande 16.

Reservation 50 (s)

Reservation 51 (v)

52. ANT-undervisning

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:So516 yrkande 3, 2008/09:So579 yrkande 2, 2008/09:Ub206 och 2008/09:Ub556.

53. Skolmiljö

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:C240 yrkande 8, 2008/09:Ub216 och 2008/09:Ub526 yrkandena 35 och 38.

Reservation 52 (mp)

54. Tillgänglighet

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub485, 2008/09:Ub487 yrkande 1 och 2008/09:Ub526 yrkandena 31 och 32.

Reservation 53 (v)

Reservation 54 (mp)

55. Inspektion av arbetsmiljön

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub244 och 2008/09:Ub526 yrkande 34.

Reservation 55 (mp)

56. Elevinflytande

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub355, 2008/09:Ub388, 2008/09:Ub439, 2008/09:Ub504, 2008/09:Ub526 yrkande 25, 2008/09:Ub531, 2008/09:Ub561, 2008/09:Ub586 och 2008/09:Ub589 yrkande 18.

Reservation 56 (s)

Reservation 57 (mp)

57. Kultur- och musikskolor

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ub259.

58. Tillvalsspråk

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub526 yrkande 9 och 2008/09:Ub564.

Reservation 58 (s)

Reservation 59 (mp)

59. Idrott och hälsa

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub202, 2008/09:Ub264, 2008/09:Ub403 och 2008/09:Ub432.

Reservation 60 (s)

60. Naturvetenskap och teknik

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub378, 2008/09:Ub554 och 2008/09:Ub585.

61. Svenska, m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub236, 2008/09:Ub295, 2008/09:Ub423 yrkandena 1 och 2 samt 2008/09:Ub427.

Reservation 61 (s)

62. Sex och samlevnad

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju444 yrkande 19, 2008/09:U323 yrkande 4, 2008/09:So552 yrkande 4, 2008/09:Ub337 yrkande 1, 2008/09:Ub359, 2008/09:Ub379, 2008/09:Ub464 yrkande 3,

2008/09:Ub467 yrkande 5, 2008/09:Ub516, 2008/09:Ub526 yrkande 27, 2008/09:Ub546 yrkandena 2 och 3, 2008/09:Ub603 och 2008/09:A355 yrkande 22.

Reservation 62 (s)

Reservation 63 (v)

Reservation 64 (mp)

63. Naturskolor och utomhuspedagogik, m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub250, 2008/09:Ub292, 2008/09:Ub321 och 2008/09:Ub526 yrkande 36.

Reservation 65 (mp)

64. Hem- och konsumentkunskap, m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub219, 2008/09:Ub229, 2008/09:Ub233, 2008/09:Ub243, 2008/09:Ub253, 2008/09:Ub261, 2008/09:Ub274, 2008/09:Ub347 yrkandena 1 och 2, 2008/09:Ub410, 2008/09:Ub425, 2008/09:Ub512 och 2008/09:Ub583.

Reservation 66 (s)

65. Hållbar utveckling

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub339, 2008/09:Ub484 och 2008/09:Ub526 yrkande 37.

Reservation 67 (mp)

66. Demokratifrågor, m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub207, 2008/09:Ub218, 2008/09:Ub331, 2008/09:Ub334, 2008/09:Ub341, 2008/09:Ub458 och 2008/09:Ub540 yrkande 1.

67. Övriga ämnen

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:C390 yrkande 6, 2008/09:Ub220, 2008/09:Ub221, 2008/09:Ub424, 2008/09:Ub437, 2008/09:Ub503 och 2008/09:Ub572.

Reservation 68 (v)

68. Skolbarnsomsorg

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub343, 2008/09:Ub452 yrkande 2, 2008/09:Ub509, 2008/09:Ub578 och 2008/09:Ub589 yrkande 9.

Reservation 69 (s)

Stockholm den 2 april 2009

På utbildningsutskottets vägnar

Sofia Larsen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Larsen (c), Marie Granlund (s), Margareta Pålsson (m), Mats Gerdau (m), Betty Malmberg (m), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Lars Hjalmered (m), Peter Hultqvist (s), Gunilla Tjernberg (kd), Patrik Forslund (m), Rossana Dinamarca (v), Mats Pertoft (mp), Caroline Helmersson-Olsson (s), Roland Bäckman (s), Per Lodenius (c) och Gulan Avcı (fp).

Utskottets överväganden

Övergripande frågor

Skolplikt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om flexibel skolstart mellan sex och åtta års ålder samt möjlighet att börja skolan såväl höst- som vårtermin samt yrkanden om skolplikt.

Jämför reservation 1 (mp).

Motionerna

Miljöpartiet anför i motion 2008/09:Ub526 yrkande 17 att det bör införas en möjlighet till skolstart vid olika åldrar, vid sex, sju eller åtta års ålder, för att anpassa skolstarten till individen. I motionen framförs också att barn bör ha möjlighet att börja skolan vid både vår- och höstterminens början.

I motion 2008/09:Ub514 (s) understryks funktionshindrades rätt till utbildning och rätt till stöd för att klara en utbildning. Motionären understryker därvid kommunens ansvar.

I motion 2008/09:Ju375 yrkande 2 (fp) anför vikten av att alla barn deltar i all undervisning. Motionären hänvisar till att alla barn har skolplikt, och därför är det inte rimligt att vissa elever kan få befrielse från vissa ämnen, t.ex. samlevnadsundervisning eller skolidrott, undervisningsmoment som anses viktiga för alla elever.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Enligt 3 kap. 1 § skollagen (1985:1100) har alla barn som är bosatta i landet skolplikt. Skolplikten motsvaras av en rätt till utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Enligt 3 kap. 8 § skollagen (1985:1100) ska barnet, om vårdnadshavaren så begär, redan höstterminen det kalenderår det fyller sex år jämställas med skolpliktiga barn i fråga om rätten att börja skolan. Uppskjuten skolplikt till det år barnet fyller åtta år föreskrivs i 3 kap. 7 § skollagen. Den kommun där barnet är bosatt ska, enligt 2 b kap. 2 § första stycket i skollagen anvisa barnet plats i förskoleklass fr.o.m. höstterminen det år då barnet fyller sex år. Enligt andra stycket samma paragraf får barnet tas emot i förskoleklass före höstterminen det år barnet fyller sex år. Kommunen har ingen skyldighet att ta emot barn i förskoleklass ett år för tidigt

även om föräldrarna önskar detta. Rektor får också, efter medgivande från vårdnadshavaren, flytta en elev till en högre årskurs om eleven har goda förutsättningar att klara detta (6 kap. 5 § grundskoleförordningen [1994:1194]).

År 2004 redovisade Skolverket ett uppdrag från regeringen att utreda konsekvenserna av flexibel skolstart. Skolverket avrådde regeringen från att starta en försöksverksamhet med flexibel skolstart bl.a. med hänvisning till att konsekvenserna för elevernas övergång till gymnasieskolan inte var tillräckligt utredda. Ett annat skäl som angavs var lågt intresse från föräldrar, elever och skolpersonal. Få elever börjar grundskolan det år de fyller sex år. Året innan förskoleklassen introducerades, 1996/97, var det över 8 % som började grundskolan vid sex års ålder, medan det läsåret 2006/07 bara var 2 %. Det är också ytterst få elever som går om eller hoppar över årskurser.

Att elever börjar skolan tidigare är mycket vanligare i fristående skolor än i kommunala. Andelen sexåringar i friskolornas årskurs 1 var läsåret 2006/07 nästan 5 %.

Utskottet anser att elever bör få möjlighet till en flexibel skolstart. Frågan utreds för närvarande inom ramen för arbetet med den nya skollagen. Frågan har också behandlats av Gymnasiutredningen (Framtidsvägen – en reformerad gymnasieskola, SOU 2008:27). Utskottet anser att detta arbete bör inväntas och avstyrker därför motionsyrkandet.

Utskottet har tidigare (bl.a. i bet. 2007/08:UbU11) framhållit vikten av att alla elever ges möjlighet att nå målen för grundskolan. Regeringen gör nu en rad åtgärder för att förbättra elevernas möjlighet att nå målen. Alla elever når dock inte målen samtidigt och på samma sätt. Undervisningen i skolan måste därför anpassas till varje elevs förutsättningar och behov, vilket tydligt framgår av både skollagen (1 kap. 2 §) och läroplanen (Lpo 94). För de elever som behöver extra tid i grundskolan finns möjlighet till detta enligt gällande bestämmelser. En elev som inte tillfredsställande har slutfört det sista skolåret har rätt att få tillfälle att göra detta under högst två år efter det att skolplikten upphört (4 kap. 10 § skollagen). Vidare får rektor, efter medgivande från vårdnadshavaren, flytta en elev till en högre årskurs om eleven har goda förutsättningar att klara detta (6 kap. 5 § grundskoleförordningen, 1994:1194).

I 3 kap. 13 § skollagen regleras kommunens tillsyn över att skolplikten fullgörs. Kommunen ska se till att skolpliktiga elever i dess grundskola och särskola fullgör sin skolgång. Vårdnadshavarens ansvar för att eleven fullgör sin skolplikt regleras i 3 kap. 15 och 16 §§ skollagen. Om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång och detta beror på att elevens vårdnadshavare inte gjort vad på dem ankommer, får styrelsen för utbildningen vid vite förelägga elevens vårdnadshavare att iakttä sina skyldigheter.

Av bestämmelserna framgår att vårdnadshavaren, eleven och skolhuvudmannen har ett gemensamt ansvar för att skolplikten fullföljs. Skolförfattningarna förutsätter även ett fortgående samarbete med vårdnadshavaren angående elevens skolsituation.

Val av skola

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om närhetsprincipen samt val av skola för funktionshindrade barn.

Jämför reservation 2 (v).

Motionerna

Vänsterpartiet begär i motion 2008/09:Ub487 yrkande 2 införande av en närhetsprincip i grundskolan. Vänsterpartiet anser att argumenten för det fria skolvalet är svaga och att detta i stället skapar segregering och stress. Det gäller inte minst elever med funktionsnedsättningar, som inte kan välja skola fritt utan oftast måste välja skola efter hur tillgänglig den är. Vänsterpartiet menar att principen om att skolan ska vara en plats där elever med olika bakgrund och erfarenheter kan mötas blir alltmer avlägsen. Skolan kan visserligen inte lösa problemet med segregeringen, men genom att införa närhetsprincipen kan några av effekterna motverkas. Vänsterpartiet anser också att det är en stor vinst om alla elever själva kan ta sig till och från skolan.

I flera motionsyrkanden anføres rätten för elever med funktionsnedsättning att välja skola. I motion 2008/09:Ub587 (s, mp, v) anføres att även barn med funktionshinder ska ha tillgång till skolan på lika villkor med de konsekvenser detta skulle innebära för en förändring av skollagen. Samma begäran återfinns i motion 2008/09:Ub319 (s). I motion 2008/09:Ub412 (s) anför motionären att alla skolor ska vara skyldiga att ta emot elever med funktionshinder.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandet.

I likhet med regeringen (jfr prop. 2006/07:1 utg.omr. 16 s. 95) anser utskottet att alla elever och föräldrar har rätt att söka den skola som passar dem bäst. Det är, enligt utskottets mening, viktigt med valfrihet inom skolväsendet. I 4 kap. 6 § skollagen (1985:1100) föreskrivs att kommunen vid fördelning av elever på olika skolor så långt möjligt ska beakta föräldrarnas önskemål om att deras barn ska tas emot vid en viss skola. Detta

gäller under förutsättning att inte andra elevers berättigade krav på placering i en skola nära hemmet åsidosätts eller betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

En kommun ska i sin grundskola även ta emot en elev vars grundskoleutbildning kommunen inte är skyldig att svara för, om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens grundskola (4 kap. 8 §). Efter önskemål från föräldrarna har en kommun dessutom rätt att ta emot en elev från en annan kommun (4 kap. 8 a §). Föräldrarna kan också som alternativ till den kommunala skolan välja en fristående skola. I samtliga dessa fall ska ersättning utgå från elevens hemkommun. Utskottet anser att elevernas valfrihet bör stärkas. Frågan om val av skola behandlas i det pågående arbetet med en ny skollag.

Skolverket har tagit fram rapporten Tillgänglighet till skolors lokaler och valfrihet för elever med funktionsnedsättning (Rapport 317, 2008), inventerat den fysiska tillgängligheten till grund- och gymnasieskolans lokaler och sökt kartlägga och analysera i vilken utsträckning elever med funktionsnedsättning och deras vårdnadshavare har möjlighet att välja skola i jämförelse med övriga elever och vårdnadshavare samt analysera vad eventuella skillnader beror på. Rapporten visar att möjligheterna att välja skola för elever med funktionshinder varierar från kommun till kommun. Skolverket föreslår bl.a. att skolförfattningarna bör förtydliga vilka krav som kan ställas på en kommunal respektive fristående huvudman när det gäller utredningen av de kostnader och organisatoriska svårigheter som skulle uppstå om en skola tar emot en elev med funktionsnedsättning. Skolverket kan redan i dag granska rutinerna på skolorna men det skulle underlätta för alla inblandade parter om kravet på utredning klargjordes. Frågan ingår i arbetet med en ny skollag.

Skolans värdegrund

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om skolans värdegrund.

Motionerna

I motion 2008/09:Ub565 (s) begärs en förändring av skolans värdegrund avseende västerländsk humanism. Även i motion 2008/09:Ub366 (s) begärs en översyn av läroplanen vad gäller skolans värdegrund. I motionen anføres att den svenska skolan ska vara icke-konfessionell i linje med det sekulariserade samhälle vi lever i och att det är viktigt att läroplanen är utformad i enlighet med det.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet anser att ämnesundervisningen i alla skolor ska vara saklig och allsidig. Det innebär att den ska vara opartisk och icke-konfessionell och att målen fullt ut ska motsvara Skolverkets kursplaner. Genom skollagen (1985:1100) och läroplanerna anger regeringen och riksdagen de grundläggande värden som ska prägla skolans verksamhet samt de mål och riktlinjer som ska gälla. I 1 kap. 2 § skollagen finns de övergripande målen för skolan formulerade. Alla barn och ungdomar ska, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar. Utbildningen ska ge eleverna kunskaper och färdigheter samt, i samarbete med hemmen, främja deras harmoniska utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. Det anges också att hänsyn ska tas till elever i behov av särskilt stöd. Verksamheten i skolan ska, vidare, utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Den som verkar i skolan ska också särskilt främja jämställdhet mellan könen och aktivt motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbning och rasistiska beteenden. De övergripande målen och grundläggande värderingarna kompletteras av bestämmelser om respektive skolform och av målformuleringar i läroplaner och kursplaner.

I 1994 års läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmen (Lpo 94) anges inledningsvis skolans värdegrund och uppdrag. I det första avsnittet, Grundläggande värden, anges bl.a. följande:

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan skall gestalta och förmedla. I överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fosteran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande.

Motsvarande föreskrift finns i läroplanen för de frivilliga skolformerna. Yrkanden om att stryka den aktuella hänvisningen i Lpo 94 respektive Lpf 94 har tidigare behandlats och avstyrkts av utskottet (jfr bet. 2002/03: UbU11) med hänvisning till vad utskottet anförde vid behandlingen av regeringens förslag till läroplan för det obligatoriska skolväsendet, nämligen att kristendomen har en särställning som grund för förståelse för svensk och västerländsk kultur och samhällsutveckling (bet. 1993/94:UbU1 s. 25). Enligt utskottet förelåg det ingen motsättning mellan att vara öppen för och se möjligheterna i ett mångkulturellt samhälle och att samtidigt värna om och få en fast förankring i det egna kulturarvet. Utskottet har inte heller nu någon annan mening i denna fråga. En grundläggande princip för den svenska skolan är att undervisningen ska vara icke-konfessionell. Detta regleras i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet,

förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) och i läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94). Vidare står att utbildningen ska vara allsidig och saklig. I Lpo 94 betonas att alla föräldrar ska kunna skicka sina barn till skolan förvissade om att de inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller den andra åskådningen. Utskottet utgår från att skolorna utformar sin verksamhet i enlighet med dessa riktlinjer. I Europakonventionen tillförsäkras föräldrar rätten att välja en utbildning som överensstämmer med deras religiösa eller filosofiska övertygelse. Enligt gällande regler i skollagen (1985:1100) ska fristående skolor, såväl på grundskolenivå som på gymnasienivå, svara mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet (9 kap. 2 och 8 §§). I samma lagrum föreskrivs att en fristående skola, inom ramen för den gemensamma värdegrunden, får ha en konfessionell inriktning.

I budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1 utg.omr. 16 s. 112) anför regeringen att skolan inte ska vara värdeneutral, utan tydligt ta ställning för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna. Regeringen anser att arbetet med värdegrunden måste stärkas. Regeringen menar också att en god förankring i den egna kulturen gör det lättare för människor att med ett öppet sinne möta människor från andra kulturer. Kunskap om det egna kulturarvet ger verktyg att förstå, ifrågasätta, påverka och se på samhället ur nya perspektiv. Utskottet delar denna uppfattning.

Likvärdig skola

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om likvärdig skola, jämställdhet i skolan, begäran om att tillsätta en utredning för att uppmärksamma könsskillnaderna i skolan samt skillnaderna mellan pojkars och flickors resultat i skolan.

Jämför reservationerna 3 (s), 4 (s) och 5 (mp).

Motionerna

Socialdemokraterna begär i motion 2008/09:Fi270 yrkande 64 investeringar i skolorna i miljonprogramsområdena. Alla barn och ungdomar ska ha rätt att nå de nationella kunskapsmålen oavsett var man bor och oavsett föräldrarnas bakgrund. Sverige ska ha en nationellt likvärdig skola som utjämnar skillnader mellan skolor i olika kommuner och i olika bostadsområden. Lika chanser kräver olika resurser. Samma krav framför Socialdemokraterna i motion 2008/09:Ub601 yrkande 4.

Socialdemokraterna anför i motion 2008/09:Ub589 yrkande 10 angående jämställdhet i skolan att det behövs mer kunskap om orsakerna och mer av handfasta insatser som kan förbättra pojkars resultat men som också upp-

märksammar effekterna för flickornas stress och pressande skolsituation. Även i motion 2008/09:Ub332 (s) uppmärksammas könsskillnaderna i utbildningsväsendet. Motionären föreslår en bred utredning som spårar orsakerna och ger förslag till åtgärder för att svensk skola ska vara likvärdig för alla.

Miljöpartiet begär i motion 2008/09:Ub526 yrkande 29 att en utredning tillsätts om skillnader mellan flickors och pojkars resultat i skolan. I motionen anförts att det allt tydligare framkommit de senaste åren att pojkar överlag har sämre resultat i skolan än flickor. Miljöpartiet anser inte att det är acceptabelt att hälften av eleverna går igenom skoltiden med sämre resultat. Detta anser motionärerna i högsta grad är en jämställdhetsfråga. Samma krav framställer Miljöpartiet i motion 2008/09:A395 yrkande 33.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

En delegation har tillsatts med uppgift att utifrån skolans värdegrunds- och uppdrag lyfta fram och utveckla kunskap om jämställdhet i skolan (dir. 2008:75). Uppdraget omfattar såväl kommunala som fristående skolor samt sameskolan och specialskolan. Delegationen ska kartlägga kunskapsfältet jämställdhet i skolan och ta fram kunskapsöversikter som rör bl.a. lärostilar samt språk-, läs- och skrivutveckling. I uppdraget ingår också att identifiera områden där ytterligare kunskap om jämställdhet och genus behövs.

Inom ramen för uppdraget ska delegationen genomföra seminarier och på andra sätt sprida den kunskap som sammanställs, särskilt om de metoder som kan användas för att bryta traditionella könsroller och könsroller. Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 augusti 2010. Uppdraget omfattar även att kartlägga kunskap om skillnader mellan flickors och pojkars resultat i skolan.

Enligt Statens skolverks lägesbedömning 2006 (rapport 288, 2006) har flickorna under de senaste 30 åren uppvisat bättre resultat, mätt i olika betygsmått, än pojkarna. Skillnaderna förstärks således vid betygssättningen. Könsskillnaderna är i det närmaste konstanta oavsett socioekonomisk bakgrund.

Denna bild gavs också av tidigare utvärderingar. Enligt rapporten Könsskillnader i utbildningsresultat (Utbildningsdepartementets skriftserie 2004, rapport 7) hade flickor både i grund- och gymnasieskolan genomgående bättre betyg i alla ämnen utom i idrott och hälsa. Skolverkets nationella utvärdering av grundskolan 2003 (NU-03) visade också att en större andel pojkar (27 %) än flickor (21 %) i årskurs 9 inte nådde kunskapsmålen i ett eller flera ämnen. Internationella kunskapsmätningar (bl.a. PISA 2003) visar att skillnaderna i utbildningsresultat i läsförståelse är fortsatt stora till flickornas fördel. I grundskolan har pojkar sämre betyg i alla ämnen utom i idrott och hälsa.

Skolverket har redovisat att fler pojkar än flickor får sänkt betyg i förhållande till sina resultat på de nationella proven. Av de elever som fick sänkt betyg i förhållande till sina resultat i de nationella proven i matematik var 62 % pojkar, i svenska 57 % pojkar och i engelska 65 % pojkar. En förklaring som lyfts fram är att läroplanen har fått mer kommunikativa inslag och att detta gynnat flickorna.

Från och med den 1 januari 2009 finns i skollagen föreskrifter om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling (prop. 2007/08:95, bet. 2007/08:AU7). Bestämmelserna syftar till att motverka diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder. Därutöver har de till ändamål att motverka annan kränkande behandling med vilket avses t.ex. mobbning och liknande beteenden.

Den 10 mars 2006 utsågs ett barn- och elevombud för likabehandling. Barn- och elevombudets uppgift är att ha tillsyn över att lagen efterlevs så att enskilda barns och elevers rätt kan tas till vara, att ge information om lagen samt att ge råd beträffande lagens tillämpning. Barn- och elevombudet har också rätt att föra talan för ett enskilt barn eller en enskild elev i skadeståndsmål.

I budgetpropositionen för 2008 framhåller regeringen att arbetet med värdegrunden i skolan ska stärkas så att jämställdheten främjas. Utgångspunkten för jämställdhetsarbetet måste vara att alla elever får pröva och utveckla sina förmågor och intressen utan att hindras av traditionella könsroller. Regeringen gör därvid bedömningen att en av de viktigaste uppgifterna för att främja jämställdheten i skolan är ett förtydligande av kunskapsuppdraget. Skolans arbete ska präglas av demokrati och jämställdhet, såsom det uttrycks i läroplanernas värdegrund, och varje form av diskriminering ska bekämpas. Utskottet delar regeringens uppfattning och betonar vikten av att alla skolor ska bedriva ett långsiktigt och målmedvetet arbete för att öka jämställdheten i skolan.

Utskottet anser att det är självklart att alla elever i skolan ska få pröva och utveckla sin förmåga och intressen utan att hindras av traditionella könsroller. Faktisk jämställdhet är ett resultat av ett arbete med att implementera de värden som läggs fast i skolans värdegrund. För att uppnå ett jämställt samhälle måste insatser göras för att bryta traditionella könsmönster och den struktur som bl.a. visar sig genom könsuppdelningen inom utbildningssystemet.

Avgiftsfri undervisning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om avgifter i skolan.

Motionerna

Flera motioner behandlar frågan om avgifter i skolan. I motion 2008/09:Ub270 (s) anförs att grundskoleutbildningen bör vara gratis för alla barn. Motionären begär att en översyn ska ske inom ramen för arbetet med en ny skollag i syfte att inga avgifter av något slag får förekomma i skolan. Även i motionerna 2008/09:Ub275 (s), 2008/09:Ub499 (s) och 2008/09:Ub563 (s) anförs att skollagen bör förtydligas för att värna den avgiftsfria undervisningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I 4 kap. 4 § skollagen stadgas följande:

Utbildningen i grundskolan skall vara avgiftsfri för eleverna. De skall utan kostnad ha tillgång till böcker, skrivmaterial, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. I verksamheten får dock förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

I förarbetena till lagen (prop. 1985/86:10 Ny skollag m.m.) finns exempel på inslag i undervisningen som kan medföra obetydliga kostnader för eleven, t.ex. en mindre kostnad för färd- och entrébiljetter vid studiebesök.

I 1 kap. 2 § skollagen föreskrivs att alla barn och ungdomar oavsett kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden ska ha lika tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet för barn och ungdom.

Skolverket har i ett beslut den 12 januari 2005 (dnr 52-2004:2979) tolkat bestämmelserna så att det inte kan anses förbjudet att ta ut en avgift för resa eller anordna andra aktiviteter som kostar pengar. Aktiviteten ska dock finansieras med kommunala medel eller genom att klassen arbetar och sparar ihop pengarna.

Frågan om skolans möjligheter att ta ut avgifter behandlas i det pågående arbetet med en ny skollag.

Svenska som undervisningsspråk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om svenska som undervisningsspråk.

Motionerna

I motion 2008/09:Ub310 (m) anförs att undervisningsspråket i svensk grundskola ska vara svenska. Motionären anför att undervisningsspråket i svenska grundskolor, finansierade med skolpeng, ska vara svenska i samtliga ämnen utom i de främmande språken för att eleverna i grundskolan på

bästa sätt ska kunna utveckla sina kunskaper i skolans olika ämnen och samtidigt utveckla sitt språk och sin språkkänsla. Också motion 2008/09: Ub482 (m) begär att huvudregeln ska vara att svenska ska vara det språk som används i samtliga stadier inom utbildningsväsendet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I december 2005 beslutade riksdagen att anta de språkpolitiska mål som lagts fram i regeringens proposition Bästa språket – en samlad svensk språkpolitik (prop. 2005/06:2). Därefter har ett förslag till språklag överlämnats till Lagrådet. De föreslagna bestämmelserna är av allmän karaktär utan regler om tillsyn eller sanktioner. Bestämmelserna ger dock uttryck för generella språkpolitiska mål. I lagrådsremissen görs bedömningen att en språklag behövs för att ge en tydlig signal om den vikt svenska språket har. Förekomsten av en språklag kan leda till en ökad medvetenhet om betydelsen av språk och deras användning. Utskottet är av den uppfattningen att goda kunskaper i svenska språket och i förekommande fall i annat modersmål, är en förutsättning för goda resultat i skolans övriga ämnen.

Skolskjuts

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om rätt till skolskjuts oavsett skolform samt rätt till skolskjuts för handikappade barn.

Jämför reservation 6 (v).

Motionerna

Vänsterpartiet begär i motion 2008/09:Ub487 yrkande 4 rätt till skolskjuts för elever som har rätt till insatser enligt LSS. I motionen anförts att kommunen saknar skyldighet att ge skolskjuts till och från en verksamhet som är beslutad enligt LSS. Motionären anser att det är orimligt att kräva att föräldrar ska skjutsa sina barn till och från verksamheter inom ramen för skolan och begär att kommunens skyldighet att ge skolskjuts ska regleras.

I motion 2008/09:Ub354 (m) anförts att alla grundskoleelever ska ha rätt till skolskjuts oberoende av skolform. Motionären anför att det för att alla elever oavsett egna ekonomiska resurser ska ges möjlighet att välja krävs att rätten till skolskjuts inte begränsas till den av kommunen anvisade skolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

4 kap. 7 § skollagen ålägger varje kommun att för eleverna i grundskolan kostnadsfritt anordna skolskjuts, om sådan behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, funktionshinder hos elev eller någon annan särskild omständighet. Bestämmelsen bygger på huvudregeln att grundskoleutbildning ska vara kostnadsfri för eleven. I paragrafens tredje stycke anges att hemkommunen inte är skyldig att anordna kostnadsfri skolskjuts för elever som väljer att gå i en annan grundskola än den som kommunen annars skulle ha placerat dem i, om något önskemål om en viss skola inte hade framställts. Hemkommunen är inte heller skyldig att anordna skolskjuts för elever som med stöd av 4 kap. 8 eller 8 a § skollagen går i en skola i en annan kommun. Begränsningarna i kommunens skyldigheter är föranledda av att föräldrars och elevers val av skola inte får leda till oacceptabelt höga kostnader för kommunerna (prop. 1992/93:14 s. 6).

Skolverket föreslår i rapporten Tillgänglighet till skolors lokaler och valfrihet för elever med funktionsnedsättning (Rapport 317, 2008) att kommunerna bör se över sina riktlinjer när det gäller skolskjuts för elever med funktionsnedsättning. Regleringen i skollagen av skolskjuts för elever med funktionsnedsättning till en annan skola än den närmaste, menar Skolverket också bör övervägas.

Regeringsrätten har vid prövning av hemkommuns skyldighet att anordna kostnadsfri skolskjuts vid växelvis boende i samma kommun funnit att det skulle strida mot principen om kostnadsfri grundskoleutbildning om rätten till kostnadsfri skolskjuts enligt 4 kap. 7 § första stycket skollagen skulle vara begränsad till resor mellan den bostad där barnet är folkbokfört och skolan (Regeringsrättens årsbok 2002 ref. 91). Barnets rätt till skolskjuts vid växelvis boende inom samma kommun ska alltså bedömas var för sig från båda hemmen och inte bara från den förälders bostad där barnet är folkbokfört.

Vid prövning av rätt till skolskjuts vid växelvis boende i olika kommuner har skyldighet för hemkommunen att anordna kostnadsfri skolskjuts utanför kommunens geografiska område inte ansetts föreligga enligt gällande regelverk. Utskottet har behandlat liknande yrkanden angående rätt till skolskjuts till fristående skola tidigare (senast i bet. 2007/08:UbU11). Utskottet framhöll då att ingenting hindrar en kommun från att erbjuda kostnadsfri skolskjuts till en elev om kommunen finner det skäligt. Utskottet har ingen annan uppfattning nu. Frågan om skolskjuts, liksom frågan om valfrihet för funktionshindrade elever, behandlas i det pågående arbetet med en ny skollag.

Drogtester i skolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om drogtester av barn i grundskolan.

Motionerna

I motion 2008/09:Ub444 (m) anförs att skolor ska ha rätt att upprätta ett kontrakt mellan eleven, målsman och skolan som godkänner att skolan, vid misstanke om missbruk, får drogtesta eleven. I motion 2008/09:Ju380 yrkande 2 anförs att drogtester på ungdomar under 15 år i skolan bör bli tillåtet vid välgrundad misstanke om narkotikamissbruk.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Av 2 kap. 6 § regeringsformen, RF, framgår att varje medborgare gentemot det allmänna är skyddad mot påtvingat kroppsligt ingrepp. Av 2 kap. 12 § RF framgår vidare att de fri- och rättigheter som bl.a. avses i 6 § får begränsas genom lag. I 18 kap. 3 § RF stadgas vidare att föreskrifter om förhållandet mellan enskilda och det allmänna, som gäller åligganden för enskilda eller i övrigt avser ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden, meddelas genom lag. Såväl Skolverket som JO har konstaterat att ett åliggande att lämna urinprov kräver föreskrifter som meddelats genom lag. Det saknas således författningsstöd för personalen i skolan att tvångsvis genomföra urinprovtagning på en grundskoleelev.

Utskottet anser att skolan har en viktig roll i arbetet mot drogmissbruk bland ungdomar. Att en skola agerar aktivt på detta område måste betraktas som lovvärt, men skolans arbete i dessa frågor måste emellertid bedrivas i enlighet med gällande författningar.

Kvalitetsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om nationella mål- och uppföljningssystem, kvalitetsinformation samt behovet av nationell kvalitetssäkring

Jämför reservation 7 (s).

Motionerna

Socialdemokraterna anför i motion 2008/09:Ub589 yrkande 3 behovet av en långsiktig skolpolitik. I motionen anføres att ett barn kan gå i skolan i tolv år och få uppleva fyra olika regeringar med olika skolpolitik. Detta är inte rimligt. Motionärerna anser att lärare och skolelever måste få arbetsro och veta vad som gäller.

Socialdemokraterna har i ett flertal motionsyrkanden föreslagit ett nationellt kvalitetsprogram för grundskolan. I motion 2008/09:Ub591 yrkande 2 anför Socialdemokraterna att det nationella mål- och uppföljningssystemet för grundskolan behöver utvecklas. Det krävs också ett nationellt ansvar för kunskapsuppföljning och resursfördelning. Ett program för kvalitetssäkring av den svenska skolan bör tas fram som innehåller tydliga kvalitetsmått som alla skolor måste uppfylla, uppföljningssystem av elevernas kunskapsutveckling i varje årskurs från första klass och även stödåtgärder så att alla skolor ges reella möjligheter att leva upp till kraven. Skolornas resultat ska dessutom utvärderas varje år. Detta krav framför också Socialdemokraterna i motion 2008/09:Ub589 yrkande 1. I motion 2008/09:Ub591 yrkande 3 exemplifierar Socialdemokraterna vad ett kvalitetslyft i den svenska grundskolan borde innehålla, nämligen att fler behöriga lärare kan anställas, liksom fler specialpedagoger, lärarledd läxhjälp, mindre undervisningsgrupper samt fler lärare som får chans till vidareutbildning. Dessutom anser Socialdemokraterna att ett särskilt pedagogiskt insatsteam bör inrättas vid Skolverket.

I motion 2008/09:Fi291 yrkande 3 begär Socialdemokraterna att Skolverket ska ges i uppdrag att sammanställa kvalitetsinformation på förskolans, grundskolans och fritidshemmens område. I samma motions yrkande 6 anför Socialdemokraterna behovet av nationell kvalitetssäkring av förskole- och skolverksamheten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

En särskild utredare har tillsatts för att se över nuvarande resurser för utvärdering inom utbildningsområdet. Uppdraget består av två delar, policyinriktad utvärdering och forskning med relevans för skolans målpuppfyllelse och pedagogiskt verk samma (dir. 2008:32).

Statens skolinspektion inrättades den 1 oktober 2008 och övertog Skolverkets ansvar för tillsyn och kvalitetsgranskning av skolor samt s.k. tillståndsprovning avseende fristående skolor. Regeringen har under mandatperioden genomfört en rad kvalitetssatsningar inom skolans område, t.ex. läsa-, skriva-, räknasatsningen, lärarlyftet och specialläroutbildningen.

Vissa ansvarsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om vissa ansvarsfrågor såsom fördelning av resurser till skolor, sanktioner mot skolor, vitesföreläggande, huvudmannaskap m.m.

Jämför reservationerna 8 (s), 9 (mp) och 10 (mp).

Motionerna

Socialdemokraterna begär i motion 2008/09:Ub589 yrkande 6 en ändring av skollagen så att kommunernas resurser fördelas efter behov. I motionen framförs att alla barn inte är lika och att alla skolor inte har samma villkor. Socialdemokraterna vill därför att elevernas behov ska vara styrande för hur man fördelar resurser och är därför negativa till nationell skolpeng. Samma innebörd återfinns i Socialdemokraternas motion 2008/09:Ub599 yrkande 5 liksom i motion 2008/09:Ub533 (s).

Miljöpartiet anför i motion 2008/09:Ub526 yrkande 20 att Skolverket bör få rätt att stänga skolor med allvarliga problem. I motionen anför det i dag inte finns några reella sanktioner för Skolverket att tillgripa om en kommunal skola missköter sina åligganden. Miljöpartiet föreslår därför att Skolverket ska kunna besluta att stänga en skola om det där förekommer grava missförhållanden.

Miljöpartiet anför också i motionens yrkande 21 att det bör införas en möjlighet till vitesföreläggande för Skolverket. I motionen framför Miljöpartiet att det finns ett behov av en sanktionsmöjlighet att tillgripa även då det inte är motiverat att stänga en skola. Skolor som inte rättar till brister som framkommit vid en inspektion ska kunna tvingas att betala böter.

I två motionsyrkanden förespråkas en modell där staten är huvudman för skolan. I motion 2008/09:Ub468 (fp) och i motion 2008/09:Ub541 (fp) föreslås en utredning för att ta fram förslag på formerna för en skola med staten som huvudman där kvalitet och likvärdighet säkras genom statlig finansiering, nationella mål, utvärderingar och tillsyn. I motion 2008/09:Ub363 (s) begär motionärerna att man utreder möjligheterna att inrätta ett skolpolitiskt råd.

I motion 2008/09:Ub383 (m) föreslås möjlighet för skolor att införa skoluniform. I motionen anför det att frågan bör överlåtas till den enskilda skolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Genom skollagen (1985:1100) och läroplanerna anger regeringen och riksdagen de grundläggande värden som ska präglade skolans verksamhet samt de mål och riktlinjer som ska gälla.

Genom bl.a. propositionerna Skolans utveckling och styrning (prop. 1988/89:4) och Ansvar för skolans styrning (prop. 1990/91:18) formulerades den målstyrning av skolan samt den ansvarsfördelning mellan stat och kommun som nu råder. Enligt denna lägger riksdag och regering fast mål och ramar och har ansvar för uppföljning och utvärdering av utbildningens resultat. Kommunerna ansvarar för driften av verksamheten, anställning av personal, fördelning av resurser samt uppföljning och utvärdering av resultat. Kommunerna ansvarar också för att åtgärda eventuella brister. Lärare och rektorer ansvarar för den pedagogiska och organisatoriska planeringen på skolnivå samt för genomförande och utvärdering av undervisningen.

Skolledarens ansvar regleras i 2 kap. 2 § skollagen. Här föreskrivs bl.a. att rektor ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Detta kan ske på flera sätt, t.ex. genom egen undervisning, lektionsbesök och genom olika former av samtal med personalen. Rektors ansvar regleras också i Lpo 94 avsnitt 2.8, som anger att rektor ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen samt till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen.

Regeringen har i proposition 2007/08:50 Nya skolmyndigheter bl.a. redovisat en ny myndighetsstruktur inom skolområdet och myndigheternas ansvarsområden.

Utskottet anser att inrättandet av den nya Skolinspektionen, med betoning på hur väl skolorna klarar kunskapsuppdraget, kommer att leda till en bättre kvalitetsuppföljning.

Regeringen beslutade den 30 oktober 2008 att en särskild utredare ska se över nuvarande resurser för utvärdering inom utbildningsområdet (Utvärdering och analys inom utbildningsområdet, dir. 2008:132). Uppdraget består av två delar, policyinriktad utvärdering och forskning med relevans för skolans måluppfyllelse och pedagogiskt verksamma.

Utskottet hänvisar vidare till det förslag till ny skollag som för närvarande håller på att utarbetas inom Regeringskansliet.

Klädsel är något som normalt bestäms av eleverna själva. I vissa situationer kan det dock ses som en ordningsfråga som det är skolans sak att hantera.

Fristående skolor

Friskolorna som en del av det gemensamma skolväsendet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om likvärdiga skyldigheter och rättigheter för alla skolor oavsett huvudman, friskolornas roll i skolsystemet samt yrkanden om nationell minoritetsskola.

Jämför reservationerna 11 (s) och 12 (s).

Motionerna

Socialdemokraterna understryker i motion 2008/09:Ub589 yrkande 7 att kommunala och fristående skolor ska ha lika villkor. Målet är en sammanhållen skola där barn och unga med olika bakgrund lär av varandra. Motionärerna framhåller att alla skolor oavsett huvudman ska vara öppna för alla elever och måste ha samma rättigheter och skyldigheter. Det viktiga är inte skolans driftsformer och huvudmannaskap, utan elevens rätt till en skola med bra kvalitet. I motion 2008/09:Ub498 (s) anförs angående friskolornas roll i skolsystemet att dessa bör vara ett komplement till den kommunala skolan.

Flera motionärer tar upp frågan om konfessionell undervisning. Socialdemokraterna anför i motion 2008/09:Ub597 yrkande 1 att all undervisning, oavsett huvudman, ska vara icke-konfessionell och baseras på vetenskaplig grund. Motionärerna önskar att skollagen skärps med en tydlig formulering med denna innebörd. Socialdemokraterna vill också införa en kunskapsgaranti som innebär att all undervisning måste vila på vetenskaplig grund. Socialdemokraterna anför också i motion 2008/09:Ub589 yrkande 5 att det behövs skärpta regler för konfessionella skolor som slår fast att all obligatorisk undervisning ska vila på vetenskaplig grund och vara icke-konfessionell. Samma krav framförs också i motion 2008/09:Ub436 (s).

I motion 2008/09:Ub376 (s) föreslås en ny kategori av friskolor, nationell minoritetsskola. Motionären menar att det finns ett behov av skolor för nationella minoriteter och att dessa bör klassificeras på ett relevant sätt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I likhet med regeringen (prop. 2006/07:1 utg.omr. 16 s. 95) anser utskottet att fristående skolor är en självklar och viktig del av det svenska skolväsendet. De bidrar till en ökad mångfald som i sin tur ökar valfriheten och leder till höjd kvalitet för samtliga elever. En förutsättning för att fristående skolor ska kunna ges likvärdiga förutsättningar som kommunala är också att de behandlas på ett likvärdigt sätt, både när det gäller gransk-

ning och villkor. Sanktionerna mot skolor som inte uppfyller kraven bör därför vara likvärdiga oavsett om skolan har kommunal eller fristående huvudman. För att fristående skolor ska få fullgoda förutsättningar att driva sin verksamhet behöver också kommunernas beräkningsunderlag för ersättning till fristående skolor bli mer enhetligt och transparent. Det är viktigt att momsreglerna tillämpas så att fristående skolor inte missgynnas. Riksdagen har också tillkännagivit att fristående skolor bör ges möjlighet att genom förvaltningsbesvär överklaga kommunernas beslut om ersättning (bet. 2005/06:UbU13, rskr. 2005/06:420). Regeringen har nyligen till riksdagen avlämnat propositionen Offentliga bidrag på lika villkor (prop. 2008/09:171) som kommer att behandlas av utskottet under denna vårsession.

Utskottet anser att lika villkor så långt möjligt ska gälla också vad avser skyldigheten för en fristående skola att överlämna material om elev vid skolbyte. En liknande fråga gäller huruvida fristående skolor bör vara skyldiga att arkivera elevernas betyg och hur detta i så fall ska regleras. Detta övervägs för närvarande inom arbetet med en ny skollag. Utskottet avvaktar beredningen i frågan.

Etablering av friskolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om skärpta regler för godkännande av friskola, kommunernas inflytande över friskoleetablering, stopplag för etablering av friskolor samt privatisering av kommunala skolor, s.k. avknoppning.

Jämför reservationerna 13 (s), 14 (s) och 15 (s).

Motionerna

I motion 2008/09:Ub597 yrkande 2 anför Socialdemokraterna att Skolverket bör få i uppdrag att göra en helhetsbedömning av huvudmannens förutsättningar att leva upp till skollagen och nationella styrdokument. I motionen anføres att dagens regelsystem endast ger Skolverket möjlighet att neka godkännande vid formella brister. I stället, menar motionärerna, bör en helhetsbedömning göras av huvudmannens förutsättningar att leva upp till lagens krav på kvalitet och förutsättningar att i praktiken följa de allmänna målen och värdegrunden för det allmänna skolväsendet.

Ett flertal motionsyrkanden begär kommunalt inflytande över etablering av fristående skolor. Socialdemokraterna anför i motion 2008/09:Fi291 yrkande 18 att kommunernas inflytande bör öka så att villkoren för alla skolor blir lika, oavsett huvudman. Samma krav återfinns i motion 2008/09:Ub329 (s), i motion 2008/09:Ub401 (s) samt i motion 2008/09:Ub548 (s). I motion 2008/09:Ub399 (s) anføres angående ökat kommunalt inflytande

vid etablering av friskolor bl.a. kommunernas svårigheter att dimensionera skolverksamheten och att beräkna kostnader och resurser. Ett liknande resonemang framförs i motion 2008/09:Ub335 yrkandena 1 och 3. I motion 2008/09:Ub308 (s) understryker motionären kommunens ansvar för undervisningens kvalitet. Kommunernas helhetsansvar för alla skolor och alla barns skolgång betonas också i motion 2008/09:Ub305 (s) liksom i motion 2008/09:Ub336 (s), i motion 2008/09:Ub451 (s) samt i motion 2008/09:Ub559 (s).

Socialdemokraterna anför i motion 2008/09:Ub600 behovet av en ny lag mot tvångsprivativering av kommunala skolor. I motionen anförts också att regeringen bör förtydliga sin syn på s.k. avknoppningar och återkomma med en lag mot tvångsprivativering av kommunala skolor till underpris. Också i motion 2008/09:Ub465 (m) anförts att regelverket om s.k. avknoppningar bör ses över.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Det är angeläget att ta till vara den positiva drivkraft för elevers valfrihet och pedagogiska utveckling som fristående skolor utgör. För att fullt ut kunna nå dit är det viktigt att alla skolor oavsett huvudman har möjlighet att verka under likvärdiga förutsättningar. Kommuner måste ge fristående huvudmän samma förutsättningar som man ger den egna verksamheten, och plan- och byggregler får inte användas på ett sådant sätt att de otillbörligt skyddar den egna verksamheten och hindrar godkända enskilda verksamheter att få tag på lämpliga lokaler (bet. 2005/06:UbU13, rskr. 2005/06:420). Det är viktigt att en ansökan om att få starta en fristående skola prövas på objektiva grunder, utifrån uppsatta kriterier.

I Europakonventionen tillförsäkras föräldrar rätten att välja en utbildning som överensstämmer med deras religiösa eller filosofiska övertygelse.

Enligt gällande regler i skollagen (1985:1100) ska fristående skolor, såväl på grundskolenivå som på gymnasienivå, svara mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet (9 kap. 2 och 8 §§). I samma lagrum stadgas att en fristående skola, inom ramen för den gemensamma värdegrunden, får ha en konfessionell inriktning.

I förarbetena till lagen gjordes följande uttalanden (prop. 1995/96:200 s. 32):

I en fristående skola med konfessionell profil måste undervisningen i religionskunskap, men även utbildningen i övrigt, bedrivas under iakttagande av läroplanens krav på saklighet och allsidighet, öppenhet för skilda uppfattningar, tolerans samt möjligheter till personliga ställningstaganden. Den omständigheten att en skola har en konfessionell profil, eller för övrigt någon annan profil, får inte inkräkta på sakligheten och allsidigheten i utbildningen. Oavsett profil skall en fristående skola i realiteten vara öppen för skilda uppfattningar, hävda de grundläggande värden som anges i skollagen och läroplanerna samt klart ta avstånd

från det som strider mot dessa värden. Undervisningen får med andra ord inte i något ämne vara indoktrinerande eller tendentiös. Elevens rätt till en saklig och allsidig undervisning av god kvalitet kan aldrig underordnas föräldrarnas rätt att välja en undervisning som överensstämmer med föräldrarnas religiösa eller filosofiska övertygelse.

Skolinspektionen bör i sin tillsyn av fristående skolor särskilt ge akt på om skolan bedriver sin verksamhet i enlighet med skollagens och läroplanernas värdegrund och allmänna mål (prop. 1995/96:200 s. 57). Om Skolinspektionen i sin tillsyn finner att undervisningen i den fristående skolan inte lever upp till dessa krav, ska beslutet om godkännande återkallas.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har i en utredning analyserat de rättsliga möjligheterna för en kommun att avknoppa en kommunal skola till en fristående skola. Utredningen innehåller en skolrättslig, en kommunalrättslig och en EG-rättslig bedömning. SKL har därvid funnit att det inte finns några lagliga hinder för en kommun som vill överlåta en kommunal skola till en fristående skola.

Statskontoret har i april 2008 till regeringen avlämnat rapporten Prissättning vid överlåtelse av offentlig verksamhet till kommunal personal (s.k. avknoppning) – kommunalrättsliga och EG/EU-rättsliga aspekter. Statskontoret har därvid gjort en analys av vilka principer som enligt gällande rätt ska ligga till grund för prissättningen av en verksamhet när en kommun eller ett landsting överlåter den till kommunal personal. I uppdraget låg också att bedöma om olika utgångspunkter ska användas beroende på om det är fastigheten, verksamheten eller båda delarna som överlåts. Analysen skulle göras mot bakgrund av såväl kommunalrättsliga bestämmelser som EG:s statsstödsregler. Statskontoret konstaterar bl.a. att såsom rättsläget är i dag kan avknoppning, i meningen att riktade erbjudanden till anställda utgår från kommunen, inte betraktas som rättsenligt. Privatiseringserbjudandet ska ut på en öppen och stor marknad för att bästa anbud ska uppnås. Avknoppning är inte heller förenligt med de EG-rättsliga statsstödsreglerna.

I avvaktan på pågående rättsprocess rörande avknoppning av en skola i Stockholmsområdet bör, enligt utskottets mening, inga åtgärder vidtas.

Tillsyn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om bl.a. tillsyn av friskolor och att ett återkallande av godkännande av enskild huvudman ska kunna förordnas att gälla omedelbart.

Jämför reservationerna 16 (s) och 17 (mp).

Motionerna

Socialdemokraterna begär i motion 2008/09:Ub597 yrkande 3 att Skolverkets beslut om återkallande av godkännande av enskild huvudman ska kunna kompletteras med att beslutet får förordnas att gälla omedelbart. Även Miljöpartiet förespråkar en lagändring i syfte att införa en möjlighet till rättslig prövning av om en skola bör stängas under tiden ett beslut om tillbakadragande av tillstånd för skolverksamheten prövas. Också i motion 2008/09:Ub507 (s) krävs en lagändring så att ett återkallande av ett godkännande skulle kunna gälla omedelbart. Det skulle innebära att en skola skulle kunna stängas i avvaktan på att Skolverkets beslut om att dra in tillståndet kan prövas rättsligt. Samma begäran återfinns i motion 2008/09:Ub582 (s). I motion 2008/09:Ub258 (s) framförs att kommunerna skulle ges ökad insyn i friskolorna samt ges ökade kontrollmöjligheter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Fristående skolor ska i fråga om sin utbildning stå under tillsyn av Skolinspektionen och vara skyldiga att delta i den uppföljning och utvärdering av skolväsendet som genomförs av myndigheten. Bidragsberättigade fristående skolor är skyldiga att i den utsträckning som kommunen bestämmer delta i den uppföljning och utvärdering som kommunen gör av sitt eget skolväsende.

I januari 2004 redovisade Skolverket rapporten Skarpare rutiner vid tillståndsprövning och inspektion av fristående skolor (dnr 01-2003:1995). I rapporten redogör verket för i vilken omfattning inspektion genomförts enligt uppdraget, vilka iakttagelser som gjorts samt vilka åtgärder detta har föranlett. I rapporten redogör verket för en rad åtgärder som man avser att vidta inom ramen för sin tillståndsgivning vid respektive inspektion.

I proposition 1995/96:200 Fristående skolor m.m. underströk departementschefen att Skolverket i sin tillsyn av fristående skolor särskilt borde ge akt på om skolan bedriver sin verksamhet i enlighet med skollagens och läroplanens värdegrund och allmänna mål. Utöver Skolverkets ordinarie inspektioner fick verket i juni 2003 i uppdrag av regeringen att genomföra en särskild inspektion. Skolverket överlämnade den 15 januari 2004 rapporten Inspektion av fristående skolor med konfessionell inriktning (dnr 54-2003:2372). Skolverkets samlade bedömning i rapporten visade att skolornas verksamhet inte stred mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för all utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Det är utskottets uppfattning att varje skola ska granskas kritiskt och uppfylla samma höga kvalitetskrav, oavsett vem som driver den eller vilken inriktning den har. Regeringen har föreslagit skarpare, tätare och kvalitetssäkrande kvalitetsgranskningar av varje skola, och riksdagen har anslagit 150 miljoner kronor i ökade resurser för detta fr.o.m. 2008.

Ersättningsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om möjlighet att överklaga kommunala beslut om bidragsnivå, att ekonomiska vinster bör återinvesteras i den fristående skolan, ersättning för moms samt avsteg mot den s.k. riksprislistan.

Jämför reservation 18 (mp) och särskilt yttrande (s).

Motionerna

Miljöpartiet anför i motion 2008/09:Ub526 yrkande 19 att friskolor ska ha möjlighet att överklaga kommunala beslut om bidragsnivå genom förvaltningsbesvär. För att garantera elevernas rätt till en likvärdig utbildning ska alla skolor, oavsett huvudman, ha likvärdiga ekonomiska villkor, anser Miljöpartiet. I motion 2008/09:Ub335 yrkande 2 anføres att eventuella ekonomiska vinster i friskolorna ska återinvesteras i verksamheten. I motion 2008/09:Ub254 (m) förespråkas att friskolorna bör kunna få ut ersättning för momsen på samma sätt som de kommunala skolorna får genom kommunen.

I motion 2008/09:Ub311 (m) anføres angående ersättning till fristående skolor att den s.k. riksprislistan i vissa fall kan innebära att kommunens kostnader drastiskt höjs. Därför menar motionären att lagstiftningen om ersättning borde göras dispositiv.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Utskottet anser att likvärdiga och rättvisa villkor ska gälla för alla skolor, oavsett huvudman. För att säkra kvaliteten i skolan har regeringen dels föreslagit en skarpare och tätare inspektionsverksamhet, dels aviserat skärpta sanktionsmöjligheter mot skolor som inte följer regelverket eller som brister kvalitetsmässigt. Utskottet anser att dessa åtgärder, i stället för krav på återinvesteringar av överskott i verksamheten, säkrar en hög utbildningskvalitet för alla elever.

I mars 2009 avlämnade regeringen propositionen Offentliga bidrag på lika villkor (prop. 2008/09:171). Flera av de frågor motionärerna tar upp föreslås regleras i lag i propositionen. Vad gäller frågan om mervärdes-skatt föreslås den regleras i förordning där det bör anges att kompensation bör lämnas enligt den s.k. sexprocentsregeln. Regeringen föreslår en schablonersättning som är betydligt enklare att administrera för alla parter, snarare än en ersättning för faktiska kostnader. Regeringen gör bedömningen i propositionen att det inte bör finnas möjlighet för en kommun att träffa överenskommelse om bidragets storlek med huvudmannen för en fristående skola eller annan enskild verksamhet, med undantag för elever på

individuella program. När en kommun beslutar om bidrag till enskild verksamhet bör dock uttaget av avgifter i den kommunala verksamheten beaktas. I propositionen föreslås vidare att det i skollagen införs en bestämmelse om att huvudmän för enskilda förskolor, fritidshem och förskoleklasser samt fristående skolor får överklaga en kommuns bidragsbeslut enligt reglerna i förvaltningslagen. Denna möjlighet föreslås gälla såväl nivån på kommunens bidrag som ett beslut om att inte lämna bidrag i form av ett tilläggsbelopp. Utskottet, som kommer att behandla förslaget senare under vårsessionen, välkomnar dessa förändringar.

Valfrihet inom den kommunala skolan

Valfrihet inom den kommunala skolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om alternativ läroplan, alternativa kursplaner och egna ämnen inom ramen för skolans val samt nationell timplan.

Jämför reservationerna 19 (s), 20 (mp) och 21 (mp).

Motionerna

Socialdemokraterna anför i motion 2008/09:Ub 589 yrkande 14 samt yrkande 17 att det i många kommuner i dag finns s.k. självstyrande skolor, vilket innebär att kommunala skolor får en ökad organisatorisk och administrativ frihet gentemot den kommunala förvaltningen. Socialdemokraterna vill att erfarenheterna och resultaten i dessa skolor noga ska dokumenteras och utvärderas för att se hur de kan berika övriga skolor.

Miljöpartiet anför i motion 2008/09:Ub526 yrkande 11 att den nationella timplanen bör avskaffas. Miljöpartiet anser att en centralt reglerad timplan passar mycket dåligt in i en individanpassad och målstyrd skola och att överväganden om hur många timmar som bör läggas ned på ett ämne bör avgöras av eleverna tillsammans med läraren. I samma motions yrkande 12 anför Miljöpartiet att det bör vara möjligt även för kommunala skolor att arbeta efter alternativa läroplaner som godkänts av Skolverket. Efter en prövning av Skolverket ska skolor kunna få undantag från skyldigheten att fullt ut följa den nationella läroplanen. En kvalitetsgranskning bör därvid göras av Skolverket. Miljöpartiet anser att detta stärker den pedagogiska mångfalden. I motionens yrkande 13 anføres att det ska vara möjligt för såväl kommunala som fristående skolor att arbeta efter alternativa kursplaner som godkänts av Skolverket. Miljöpartiet anför också i

motion 2008/09:526 yrkande 14 att även kommunala skolor ska få ha egna ämnen inom ramen för skolans val. Också i detta yrkande framför Miljöpartiet att samma villkor ska gälla för kommunala som för fristående skolor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Läsåret 2000/01 inleddes en femårig försöksverksamhet med undervisning utan timplan som omfattar knappt 900 kommunala grundskolor i 79 kommuner. Försöksverksamheten reglerades av förordningen om försöksverksamhet med utbildning utan timplan i grundskolan (SFS 1999:903). Försöksverksamheten enligt denna förordning har förlängts till och med den 30 juni 2010 (SFS 2007:114). Timplanedelegationen (dir. 1999:50) har haft som uppgift att leda, stödja och utvärdera försöket. Timplanedelegationen lämnade sitt slutbetänkande Utan timplan för målinriktat lärande (SOU 2005:101) till regeringen i november 2005. Delegationen föreslår att grundskolans timplan ska avskaffas. Enligt delegationen kan ett sådant beslut på sikt bidra till en ökad måluppfyllelse genom att stimulera utvecklingen i skolorna. För att garantera eleverna rätten till en likvärdig utbildning och för att stärka utvecklingen i skolorna krävs dock enligt delegationen ytterligare ändringar i regelverket, bl.a. för att säkerställa den garanterade undervisningstiden, samt insatser för att utveckla grundskolans målsystem, satsningar på kompetensutveckling för skolans personal och åtgärder för att implementera och följa upp en skola utan timplan.

Utskottet anser att ett ökat lokalt självbestämmande för skolor är gynnsamt för verksamhetens kvalitet. Regeringens och även utskottets uppfattning är därför att det inte räcker med att fristående skolors rättigheter stärks. Även kommunala skolor bör få möjlighet till ökad självständighet. I dag finns möjlighet att bilda s.k. kommunala friskolor genom att en kommun väljer att ge en skola större möjlighet att själv bestämma hur organisationen, personalen och resursfördelningen ska se ut, vilket kan ge positiva effekter på verksamhetens kvalitet. Denna typ av verksamhet ska uppmuntras. Det bör även bli lättare för kommunala skolor att inrätta olika former av profilklasser. Hithörande frågor behandlas i arbetet med en ny skollag.

Elevernas utveckling mot målen

Kunskapsmål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om bl.a. mål och läroplaner.

Jämför reservation 22 (s).

Motionerna

I motion 2008/09:Ub380 (s) anförs att alla elever ska nå målen. Därför måste fokus alltid ligga på de elever som behöver extra mycket stöd och hjälp för att klara grundskolan.

I motion 2008/09:Ub281 (m) begärs att läroplanerna för grundskolan ska genomgå en ordentlig översyn för att man eventuellt ska kunna föra in nya skolämnena på elevernas schema.

I motion 2008/09:Ub440 (s) anförs behovet av att låta läxor vara en del av skoldagen. Det är viktigt att man inom skolvärlden har kontroll på läxläsningen, att lärarna samordnar sina läxor så att det inte blir alltför mycket hemarbete samma vecka och att man ordnar läxhjälp inom skolans ram. Motionärerna anser att målsättningen bör vara att läxorna ska vara en del av skoldagen, inte en del av fritiden

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Regeringen har i flera sammanhang (bl.a. i prop. 2007/08:1 utg.omr. 15) klart deklarerat att grundskolans huvuduppgift är kunskapsuppdraget och att skolans mål måste förtydligas och bli färre för att fokusera på detta.

Genom skollagen (1985:1100) och läroplanerna anger regeringen och riksdagen de grundläggande värden som ska präglade skolans verksamhet samt de mål och riktlinjer som ska gälla.

I 1 kap. 2 § skollagen finns de övergripande målen för skolan formulerade. De övergripande målen och grundläggande värderingarna kompletteras av bestämmelser om respektive skolform samt av målformuleringar i läroplaner och kursplaner. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94) anges att skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem samt att utforskande, nyfikenhet och lust att lära utgör en grund för undervisningen. I läroplanen anges också mål för eleven att uppnå i grundskolan.

Vid sidan av dessa föreskrifter för skolans verksamhet finns kursplaner. I kursplanerna för grundskolan anges vilka kunskaper som alla elever ska ha uppnått efter sitt femte respektive nionde skolår. Dessa bindande föreskrifter uttrycker tillsammans de krav staten ställer på utbildningen i olika

ämnen. Kritiken mot målen i läroplanen och kursplanerna har bl.a. varit att mängden mål är mycket stor, att målen är oklara och ofta flyter ihop samt att lärarnas kännedom om alla mål bedöms som begränsad.

I november 2006 gav regeringen Skolverket i uppdrag att föreslå mål i svenska, matematik och eventuellt svenska som andraspråk samt att utarbeta nationella prov för årskurs 3 (U2006/8951/S). Skolverket redovisade den delen som avser mål att uppnå i juni 2007 (U2007/4416/S). Den del som omfattar nationella prov ska redovisas senast i augusti 2009.

I den av riksdagen nyligen behandlade propositionen Tydligare mål och kunskapskrav – Nya läroplaner för skolan (prop. 2008/09:87, bet. 2008/09:UbU9, rskr. 2008/09:189) föreslog regeringen riktlinjer för utformningen av läroplaner för grundskolan, obligatoriska särskolan, specialskolan och sameskolan. Läroplanerna för respektive skolform ska innehålla övergripande mål och riktlinjer samt kursplaner. Kursplanerna ska kompletteras med särskilda föreskrifter om kunskapskrav. Regeringen skriver i propositionen att många fler elever bedöms kunna nå skolans kunskapsmål om målstrukturen görs tydligare, elevernas kunskaper kontinuerligt följs upp och utvärderas samt om stöd sätts in tidigt. För detta arbete måste dock skolan ha förbättrade redskap för uppföljning och utvärdering både av elevens kunskapsutveckling och av den egna verksamheten.

Regeringen avser att införa tydligare och mer lättillgängliga styrdokument för grundskolan och motsvarande skolformer i form av samlade läroplaner med nya kursplaner. För att ytterligare stärka uppföljningen av elevernas kunskaper har regeringen också aviserat att införa nationella kunskapskrav i årskurserna 3, 6 och 9. Utskottet välkomnade denna synnerligen viktiga reform. Med nationellt utformade kunskapskrav i årskurs 3 får lärare bättre möjligheter att tidigt kunna identifiera elever som riskerar att inte nå skolans kunskapsmål och ge dessa elever adekvat stöd.

Skolverket skriver i sin lägesbedömning 2007 att studier pekar på att elever förväntas genomföra en del av skolarbetet hemma och att läxor i dag tar mer av elevens fritid än för 15 år sedan. Arbetet kan bestå av nya uppgifter där eleven förväntas söka ny kunskap och inte av uppgifter som läraren redan har gått igenom. Hemarbetet motiveras ofta med att eleverna måste ta mer eget ansvar för sitt lärande och att föräldrarna i ökad utsträckning bör ha insyn i sina barns skolgång. Ett sådant arbetssätt kan förutsätta att eleven får stöd från föräldrarna. Utskottet anser att läxor är ett bra komplement till god undervisning.

Grundskolans huvuduppgift är kunskapsuppdraget. Alla elever måste ges förutsättningar att nå kunskapsmålen i alla ämnen. Alla elever oavsett kön, familjebakgrund, bostadsort m.m. har rätt att få tillgodogöra sig och utveckla den kunskap de behöver för framtiden. Det är skolans ansvar att se till att alla elever når målen. De elever som av någon anledning inte uppfyller målen ska ha rätt till stöd. Regeringen lanserade under 2007 det

s.k. lärarlyftet som innebär en kraftfull satsning på att stärka lärarnas kompetens. Lärarlyftet syftar bl.a. till att säkra tillgången till lärare med rätt behörighet och en bra, aktuell utbildning för sin uppgift.

Nationella prov

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om undantag från att genomföra nationella prov, om nationella prov på annat modersmål och om att de nationella proven bör rättas av en oberoende instans.

Jämför reservation 23 (mp).

Motionerna

Miljöpartiet begär i motion 2008/09:Ub526 yrkande 16 undantag från att genomföra nationella prov i årskurserna 3 och 5. Att alla skolor nu måste genomföra nationella prov i årskurserna 3 och 5 innebär att skolor kan tvingas välja mellan att överge sin pedagogik och särart eller att testa eleverna på kunskaper som de inte alls har hunnit gå igenom. Miljöpartiet anser att båda dessa alternativ är olyckliga och vill därför att en möjlighet till att begära undantag från nationella prov införs. På samma sätt som man efter prövning av Skolverket ska kunna tillämpa ett annat bedömnings-system än betyg ska det även vara möjligt att begära undantag från att delta i de nationella proven – detta under förutsättning att man tillämpar en av Skolverket godkänd alternativ kursplan som leder till likvärdiga resultat i årskurs 9 som i den offentliga skolans kursplan.

I motion 2008/09:Ub362 (s) yrkandena 1 och 2 föreslås dels att regeringen studerar konsekvenserna av att låta elever med ett annat modersmål än svenska genomföra de nationella proven på sitt modersmål samt undersöker förutsättningarna för att införa nationella prov på svenska som andraspråk och elevernas modersmål, dels att det vore ett lyft för de nationella minoritetsspråk som talas i Sverige om elever tillhörande nationella minoriteter kunde ha nationella prov i sitt modersmål.

I motion 2008/09:291 (m) föreslås att nationella prov bör rättas av en oberoende instans. Syftet med de nationella proven är bl.a. att analysera om de uppsatta kunskapsmålen uppnås av skolor på skolnivå, huvudmannanivå och nationell nivå. Då bör dessa prov inte rättas av de ansvariga ämneslärarna på respektive skola.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I 7 kap. 10 § grundskoleförordningen finns bestämmelser om ämnesprov. Ämnesprov i svenska, engelska och matematik ska användas i slutet av årskurs 9 för att bedöma elevernas kunskapsutveckling och som stöd för betygssättningen. Ämnesprov i samma ämnen kan användas i slutet av årskurs 5 för att bedöma elevernas kunskapsutveckling. Skolverket fastställer ämnesproven och meddelar närmare föreskrifter om dem.

Under våren 2007 upphävdes tidigare riksdagsbindningar om avstämningstillfällen i grundskolan (prop. 2006/07:86 Vissa skolfrågor, bet. 2006/07:UbU14). Riksdagens tidigare uttalanden om för vilka skolar det i kursplanerna ska anges mål som eleverna ska ha uppnått och i vilka årskurser nationella ämnesprov ska vara obligatoriska ska inte längre gälla. I avvaktan på förslaget till ny skollag kommer frågan om avstämningstillfällen i grundskolan även fortsättningsvis att regleras med stöd av bemyndigandet i 15 kap. 1 § första stycket skollagen.

I november 2006 gav regeringen Skolverket i uppdrag att föreslå mål i svenska, matematik och eventuellt svenska som andraspråk samt att utarbeta nationella prov för årskurs 3 (U2006/8951/S). Skolverket redovisade den del som avser mål att uppnå i juni 2007 (U2007/4416/S). Den del som omfattar nationella prov ska redovisas senast i augusti 2009.

I propositionen Tydligare mål och kunskapskrav – Nya läroplaner för skolan (prop. 2008/09:87, bet. 2008/09:UbU9, rskr. 2008/09:189) föreslog regeringen nationella kunskapskrav och obligatoriska nationella ämnesprov i årskurserna 3, 6 och 9 i grundskolan. För årskurserna 3 och 6 ska kunskapskrav för godtagbara kunskaper anges, och för årskurs 9 ska kunskapskrav för betygsstegen anges. I årskurs 3 ska dessa avse svenska, svenska som andraspråk och matematik. Det ska även finnas nationella kunskapskrav i årskurs 3 för de natur- och samhällsorienterande ämnesgrupperna. I årskurs 6 ska kunskapskraven avse samtliga ämnen förutom ämnet moderna språk (engelska ingår inte i moderna språk), och i årskurs 9 ska de avse samtliga ämnen. Utöver de obligatoriska nationella ämnesproven i årskurserna 3 och 9 ska ämnesprov i svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska också användas i slutet av årskurs 6.

Enligt dagens kursplaner finns nationella mål i slutet av årskurserna 5 och 9. Regeringen anser att detta inte är tillräckligt utan bedömer att det behövs fler och tidigare avstämningstillfällen i grundskolan. Det huvudsakliga syftet med dessa kunskapskrav i årskurserna 3, 6 och 9 är att ge lärarna stöd i arbetet med elevernas lärande och utveckling. Med nationellt utformade kunskapskrav i årskurs 3 får lärare bättre möjligheter att tidigt kunna identifiera elever som riskerar att inte nå skolans kunskapsmål och ge dessa elever adekvat stöd. Nationella kunskapskrav vart tredje år ger dessutom ett lämpligt intervall för uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling.

Enligt regeringens mening kommer fler och tidigare obligatoriska nationella ämnesprov att stärka skolornas uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling. De kommer också att stärka likvärdigheten i lärarnas bedömning och betygssättning. Utskottet delar denna bedömning.

Matematiksatsning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om betydelsen av matematiksatsningar i grundskolan.

Jämför reservation 24 (s).

Motionerna

Socialdemokraterna anför i ett flertal motionsyrkanden betydelsen av en matematiksatsning i skolorna. I motion 2008/09:Ub589 yrkande 4 redovisar Socialdemokraterna ett förslag som innebär att matematiken stärks i förskolan genom matematikverkstäder och utbildning för personalen. Individualiseringen i skolan ska utvecklas så att den elev som behöver särskilt stöd ska få det i högre utsträckning, den som upptäckt matematikens grunder ska inspireras att lära mer och den som behöver ska få större matematiska utmaningar och kunna räkna på i snabbare takt. De lärare som undervisar i matematik ska få särskilt stöd. Lärarutbildningen i matematik bör också ses över, liksom kursplanerna i matematik. Socialdemokraterna vill också undersöka möjligheten att med hjälp av specialuppföljning lägga grunden för en modell där skolor som från år till år förbättrar elevernas resultat i matematik i årskurs 6 tilldelas särskilda resurser. I motion 2008/09:Ub599 yrkande 2 anför Socialdemokraterna att om matematikundervisningen i skolan ska lyckas måste den fånga lusten till lärande och utmana alla barn och unga att vilja utvecklas maximalt efter sin förmåga. Undervisningen måste därför bli mer individualiserad och bättre anpassas efter varje enskild elevs behov och förutsättningar. För de elever som presterar sämst i skolan ska det finnas mer stöd att tillgå. I samma motions yrkande 3 anför Socialdemokraterna också att matematikundervisningen ofta hålls på ett strukturellt plan med hög abstraktionsnivå och främst är förberedande för vidare matematik- och ekonomistudier. Ett sätt att öka intresset för matematik bland fler elever, anser Socialdemokraterna, är att ge matematikundervisningen en starkare koppling till den livssituation de är i eller det framtida yrkesval de planerar för. Detta ligger också i linje med en mer individualiserad undervisning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

En delegation har tillsatts för att kartlägga behovet av välutbildad arbetskraft inom matematik, naturvetenskap, teknik och informations- och kommunikationsteknik (IKT) samt för att lyfta fram, förstärka och utveckla arbetet med att öka intresset för och deltagandet i högskoleutbildningar inom dessa områden (dir. 2008:96). Vidare ska delegationen verka för att behovet av arbetskraft inom de aktuella områdena uppmärksammas i större utsträckning. Delegationen ska särskilt verka för att öka flickors och kvinnors intresse för matematik, naturvetenskap, teknik och IKT. Vidare ska delegationen lyfta fram goda exempel på hur arbetet med att öka intresset för områdena kan stärkas. Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2010.

Regeringen har nyligen givit Skolverket i uppdrag att på flera sätt förbättra undervisningen i matematik, naturvetenskap och teknik. För detta tillförs medel till Skolverket som kommuner och fristående skolor ska kunna söka för att utveckla sin undervisning i matematik i grundskolan.

Skolverket ska vidare analysera hur undervisningen i naturvetenskap och teknik kan bli bättre i lågstadiet och hur övergången mellan gymnasiet och högskolan kan underlättas. Genom Nationellt Centrum för Matematikutbildning (NCM) ska Skolverket dessutom tillhandahålla stödmaterial och sprida information om goda exempel på hur matematikundervisningen kan bli mer inspirerande.

I budgetpropositionen för 2009 finns 200 miljoner kronor beräknade för 2010 och lika mycket för 2011 för satsningar på matematik, naturvetenskap och teknik.

Individanpassad undervisning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om individanpassad undervisning och rätt att överklaga åtgärdsprogram m.m.

Jämför reservationerna 25 (s) och 26 (mp).

Motionerna

Socialdemokraterna anför i motion 2008/09:Ub589 yrkande 2 att de individuella utvecklingsplanerna ska utvecklas till ett kontrakt mellan skolan, eleven och hemmet. Med den individuella utvärderingen som grund ska skolan skriftligen precisera vilka insatser som görs för att stödja elevens kunskapsutveckling, och eleven och hemmet ska tydliggöra vilka insatser de avser att göra för att ta sin del av det gemensamma ansvaret.

Miljöpartiet framför i motion 2008/09:Ub526 yrkande 24 att elever ska ha rätt att överklaga åtgärdsprogram. Miljöpartiet anser att elevernas rättssäkerhet måste stärkas genom att man inför en möjlighet till överklagan av åtgärdsprogram. I motionen anfördes att elever enligt lag har rätt att få kvalitativt extra stöd, men denna rätt berövas dem alltför ofta. För Miljöpartiet

är det viktigt att dessa elever får den hjälp de behöver. Den ständigt ökande skara elever som söker individuella programmet till gymnasiet är ett bevis för att detta inte har fungerat.

I motion 2008/09:Ub523 (kd) begärs framförhållning inom pedagogiken när det gäller högpresterande elever. I motionen anförs att det är viktigt att stimulera pedagogiska miljöer. Även högpresterande elevers kreativitet behöver stimuleras.

I motion 2008/09:Ub579 (kd) framförs angående utbildning av de s.k. bokstavsbarnt barn att metoder måste utvecklas för att möta även dessa barns individuella behov.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Barns rätt till utbildning kommer till uttryck i olika internationella dokument som Sverige har förbundit sig att följa. Barnkonventionen föreskriver en rätt till utbildning, som ska ges på grundval av lika möjligheter för alla. Detta omfattar bl.a. en rätt till individuellt anpassad undervisning för barn med särskilda behov. I Salamancadeklarationen om principer, inriktning och praxis vid undervisning av elever i behov av särskilt stöd, som antogs 1994 av den internationella konferensen om specialundervisning arrangerad av Unesco och Spaniens utbildnings- och vetenskapsministerium, betonas att skolorna ska ge plats för alla barn oavsett deras fysiska, intellektuella, sociala, emotionella, språkliga och andra förutsättningar.

Bestämmelser om att elever ska få det stöd och den hjälp de behöver i skolan finns bl.a. i skollagen. Enligt 1 kap. 2 § och 4 kap. 1 § skollagen ska hänsyn tas till elever i behov av särskilt stöd. För grundskolan finns bestämmelser om olika former av stödinsatser i 5 kap. grundskoleförordningen, bl.a. om studiehandledning på modersmålet, stödundervisning, specialpedagogiska insatser inom elevens klass eller i särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång. Enligt 5 kap. 4 § grundskoleförordningen ska en elev ges stödundervisning om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de mål som minst ska ha uppnåtts vid slutet av det femte och det nionde skolåret eller om eleven av andra skäl behöver särskilt stöd. Ytterligare bestämmelser finns i de övriga skolformsförordningarna och i läroplanerna. Det är huvudmannens ansvar att undervisningen i skolan anpassas till varje elevs förutsättningar och behov samt att de resurser som är tillgängliga fördelas på ett rimligt sätt.

Från och med den 1 januari 2006 ska individuella utvecklingsplaner upprättas för varje elev. Bestämmelsen om individuella utvecklingsplaner infördes för grundskolans del i 7 kap. 2 § grundskoleförordningen (SFS 1994:1194, 2005:179) och lyder: Läraren ska fortlöpande informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens skolgång. Minst en gång varje termin ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas

(utvecklingssamtal). Vid utvecklingssamtalet ska läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Utvecklingsplanen kan även innehålla överenskommelser mellan lärare, elev och vårdnadshavare. Informationen vid utvecklingssamtalet bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i läroplanen och kursplanerna. På begäran av en elevs vårdnadshavare ska läraren som ett komplement till utvecklingssamtalet även lämna annan skriftlig information om elevens skolgång än som avses i första stycket. Utvecklingssamtal ska i vissa fall resultera i ett sådant åtgärdsprogram som avses i 5 kap. 1 §. Motsvarande bestämmelser finns i 7 kap. 1 § särskoleförordningen, 8 kap. 1 § specialskoleförordningen samt 5 kap. 3 § sameskolförordningen. Bestämmelsen kompletteras av 5 kap. 1 § tredje stycket grundskoleförordningen om åtgärdsprogram för elev som behöver särskilt stöd. Motsvarande bestämmelser för de andra skolformerna finns i 5 kap. 1 § särskoleförordningen, 6 kap. 1 § specialskoleförordningen, 5 kap. 3 § sameskolförordningen samt 1 a kap. 5 a § förordningen om fristående skolor. Bestämmelsen i grundskoleförordningen lyder:

Om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, dennes vårdnadshavare eller på annat sätt har framkommit att eleven behöver särskilda stödåtgärder, skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Eleven och elevens vårdnadshavare skall ges möjlighet att delta vid utarbetandet av programmet.

Regeringen har tydligt uttalat (bl.a. i prop. 2007/08:1 utg.omr. 16 s. 106) att varje elev har rätt till individanpassat stöd så att hon eller han kan utvecklas utifrån sina förutsättningar. Detta gäller såväl elever som riskerar att inte nå de grundläggande målen som elever som behöver ytterligare utmaningar för att de ska utvecklas och nå de högre kunskapsmålen. Kontrollstationer bl.a. i form av mål och nationella prov i årskurs 3 syftar till att tidigt upptäcka de elever som har svårt att nå målen. Dessa elever måste erbjudas stöd. För att ge alla elever bättre förutsättningar att nå målen ges ett statsbidrag fr.o.m. 2008. Bidraget kommer sammanlagt att uppgå till 900 miljoner kronor fördelat under tre år, varav 300 miljoner kronor läsåret 2008/09 och 400 miljoner kronor läsåret 2009/10. Syftet med bidraget är att stimulera huvudmän och skolor att stärka arbetet med basfärdigheterna läsa, skriva och räkna med fokus på årskurserna 1–3. Tidigare upptäckt av problem och tidiga åtgärder inom dessa områden ökar möjligheterna att förebygga svårigheter i andra ämnen.

Vad gäller frågan om profilklasser skriver regeringen i budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.3.2) att det även bör bli lättare för kommunala skolor att inrätta olika former av profilklasser. Regeringen avser att återkomma med anledning av bl.a. denna fråga. Utskottet anser att gällande bestämmelser och de förslag som för närvarande är

under beredning i arbetet med en ny skollag väl svarar mot motionsyrkandenas intentioner. Det finns goda möjligheter att anpassa undervisningen till olika elevers behov, och utskottet förutsätter att så även sker.

Modersmålsundervisning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om modersmålsundervisning samt matematikundervisning på modersmål.

Jämför reservationerna 27 (mp), 28 (s), 29 (mp) och 30 (mp).

Motionerna

Miljöpartiet anför i motion 2008/09:Ub526 yrkande 6 att modersmålsundervisningen måste prioriteras och i större utsträckning erbjudas under ordinarie skoltid. Det är viktigt att eleven inte känner att de missar för mycket av annan undervisning genom att delta i modersmålsundervisningen. En lösning kan, menar motionärerna, vara att lägga undervisningen vid tillfällen då alla elever får välja vad de vill studera. Miljöpartiet begär i samma motions yrkande 7 att begränsningsregeln i grundskoleförordningen som säger att elever har rätt till modersmålsundervisning i som mest sju år ska tas bort. Fördjupade språkkunskaper anses i andra fall vara en tillgång för samhället. Självklart, menar Miljöpartiet, ska elever som så önskar kunna fördjupa sina kunskaper i modersmålet även efter att ha studerat det i sju år.

Socialdemokraterna anför i motion 2008/09:Ub599 yrkande 7 att elever ska ha rätt till matematikundervisning på modersmålet. Socialdemokraterna konstaterar att studerande med utländsk bakgrund är överrepresenterade bland dem som har svårigheter i matematik. Nyckeln kan, menar man, ligga i språket och svårigheten inte nödvändigtvis i att förstå matematiken.

Även Miljöpartiet begär i motion 2008/09:Ub526 yrkande 8 att matematik på modersmål bör införas i grundskolan. I motionen anföras att nyanlända elever som har en god skolbakgrund ofta upplever att deras ämneskunskaper får ligga i träda medan de enbart ägnar sig åt att lära sig svenska. Det är inte acceptabelt, anser Miljöpartiet, och det är därför viktigt att skolan erbjuder ämnesundervisning på modersmål, samtidigt som man satsar på undervisning i såväl modersmål som svenska språket.

I motion 2008/09:Ub526 yrkande 10 anför Miljöpartiet att nyanlända barns kunskaper måste kartläggas. Detta för att undervisningen ska kunna individanpassas så att varje elev får så bra förutsättningar som möjligt att vidareutveckla sin kunskap inom alla skolans ämnen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Skolverket har nyligen publicerat rapporten Med annat modersmål – elever i grundskolan och skolans verksamhet (rapport 321, 2008). Rapporten handlar om grundskolans verksamhet för elever med annat modersmål. Närmare en femtedel av eleverna i grundskolan i dag har utländsk bakgrund och är antingen födda utomlands eller födda i Sverige av föräldrar med annat ursprung.

Bestämmelserna om modersmålsundervisning finns i grundskoleförordningen 2 kap. 9–14 §§. I 9 § stadgas att om en eller båda av elevens vårdnadshavare har ett annat språk än svenska som modersmål, och språket utgör dagligt umgängesspråk för eleven, ska eleven få undervisning i detta språk som ett ämne om eleven har grundläggande kunskaper i språket och önskar få sådan undervisning. I andra stycket anges att en samisk, tornedalsfinsk eller romsk elev ska erbjudas modersmålsundervisning även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet.

Enligt 2 kap. 13 § grundskoleförordningen är en kommun skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk endast om det finns en lämplig lärare. En kommun är skyldig att anordna sådan undervisning om minst fem elever önskar undervisning i språket. När det gäller samiska, tornedalsfinska eller romska elever är kommunen skyldig att anordna modersmålsundervisning även om antalet elever är mindre än fem. Undervisning i dessa språk, som är nationella minoritetsspråk, ska alltså anordnas även om de inte utgör elevens dagliga umgängesspråk. Förskolan ska, enligt Lpfö 98, bidra till att barn med ett annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.

Modersmålsundervisning kan anordnas som språkval, som elevens val, inom ramen för skolans val, eller utanför timplanebunden tid (10 §). Enligt 2 kap. 7 § grundskoleförordningen får en kommun anordna tvåspråkig undervisning för delar av undervisningen i årskurserna 1–6 på umgängesspråket för elever som har ett annat språk än svenska som dagligt umgängesspråk med en av eller båda sina vårdnadshavare. För elever med finska som umgängesspråk får sådan undervisning anordnas även i årskurserna 7–9. Under den sammanlagda tid som tvåspråkig undervisning anordnas får högst hälften av undervisningen anordnas på umgängesspråket. Undervisningen ska planeras så att undervisningen på svenska successivt ökar under utbildningstiden. I en försöksverksamhet som regleras i förordningen (2003:306) om försöksverksamhet med tvåspråkig undervisning i grundskolan får sådan anordnas i årskurserna 7–9 även för övriga elever.

Regeringen anger i budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1 utg. omr. 16 s. 114) att den avser att besluta om vissa förändringar i skolförfattningarna som syftar till att öka tillgången till modersmålet. Det nuvarande kravet på minst fem elever i kommunen för modersmålsundervisning i finska eller jiddisch ska slopas. Kravet på att modersmålet ska vara ett dagligt umgängesspråk i hemmet för att elever som tillhör de nationella

minoriteterna ska få rätt till undervisning ska också, enligt propositionen, tas bort. Som utskottet tidigare påpekat är modersmålsundervisningen en viktig rättighet för elever som har ett annat modersmål än svenska. Även de nationella minoritetsspråkens särställning är väl motiverad. Det ligger ett värde i att modersmålsundervisningen integreras med den övriga verksamheten i skolan och ses som en del av skolans språkprogram.

Skolverket har under året utgivit Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever (Allmänna råd och kommentarer 2008). Med nyanlända elever avses elever som anländer nära skolstarten eller under sin skoltid i grundskolan, gymnasieskolan eller särskolan och som inte har svenska som modersmål och som bristfälligt eller inte alls behärskar det svenska språket.

I de allmänna råden anges bl.a. att skolan bör kartlägga elevens läs- och skrivförmåga samt kunskaper i modersmålet, i svenska och i andra språk samt även kartlägga elevens kunskaper i olika ämnen beträffande begrepp, förståelse och förmåga till problemlösning. För detta ska skolan upprätta rutiner.

Betyg

Betygssystem

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om betygsfria skriftliga omdömen, betyg i tidiga åldrar, särskolans betygssteg och undantag från skyldigheten att sätta betyg.

Jämför reservationerna 31 (s), 32 (mp) och 33 (mp).

Motionerna

Miljöpartiet anför i motion 2008/09:Ub526 yrkande 5 att dagens betyg bör ersättas av omdömessystem. Miljöpartiet vill införa betygsfria skriftliga omdömen som en formaliserad version av utvecklingssamtalen i varje årskurs i grundskolan. Syftet med omdömena är att eleverna ska få utförlig och tydlig information om hur de ligger till och om vad de behöver arbeta mer med, och det är viktigt att omdömena är framåtsyftande.

I motion 2008/09:Ub502 (s) anförs angående betygssättning av barn att en vidareutveckling av utvecklingssamtalen tillsammans med betygssättning för att säkerställa barnens kunskapsnivå är den väg som är bäst att gå. I motion 2008/09:Ub415 (s) anförs angående betyg att i de tidiga åldrarna ska utvärderingarna vara av framåtsyftande och uppmuntrande karaktär. Sjuåringar ska inte få betygslänkande omdömen, skriver motionären.

I motion 2008/09:Ub441 (m) framförs att särskolans betygssteg bör ses över och anpassas till samma betygssteg som införs för grundskolan.

I motion 2008/09:Ub526 yrkande 15 begär Miljöpartiet att skollagen ändras så att skolor med såväl offentlig som fristående huvudman ska kunna tillämpa ett annat bedömningssystem än betyg efter prövning av Skolverket.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Riksdagen har tidigare i år bifallit regeringens förslag i propositionen En ny betygsskala (prop. 2008/09:66). Dessa förslag innebär att när betyg sätts inom det offentliga skolväsendet ska en betygsskala med sex betygssteg användas. Betygsstegen ska ges beteckningarna A, B, C, D, E och F. A–E ska beteckna godkända resultat och F ska beteckna ett icke godkänt resultat.

Om det till följd av en elevs frånvaro inte går att bedöma om eleven har nått upp till de kunskapsmål som minst ska uppnås, ska detta markeras i betygskatalogen med ett horisontellt streck. Streckmarkeringen ska framgå av de betygshandlingar som utfärdas.

I särskolan och i vuxenutbildning för utvecklingsstörda ska dock betyg inte sättas på icke godkända resultat och betygssteget F ska inte användas. I dessa skolformer ska inte heller streckmarkering förekomma.

Nationella betygskriterier ska finnas för betygen A, C och E. Dessa kriterier ska precisera vilka kunskaper som krävs för att få dessa betyg. För att få något av betygen A, C och E ska kriterierna för betyget vara uppfyllda i sin helhet, förutom i de fall undantag kan göras enligt respektive skolformsförordning. Betyget D innebär att kriterierna för E och till övervägande del för C är uppfyllda. Betyget B innebär att även kriterierna för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betygsvärdena för den nya betygsskalan ska rymmas inom samma intervall som dagens betygsskala, nämligen 10–20. Betygsvärdet ska fastställas enligt en skala där betyget F ges 0, E ges 10, D ges 12,5, C ges 15, B ges 17,5 och A ges 20 i betygsvärde.

Statens skolverk har fått i uppdrag att se över nuvarande kursplaner och betygskriterier samt att utarbeta betygskriterier för betygsstegen A, C och E i samtliga skolformer. Man avser att införa den nya betygsskalan i de olika skolformerna samtidigt med att nya kursplaner och nya betygskriterier börjar tillämpas för respektive skolform.

Omprövning av betyg

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande om omprövning av betyg.
Jämför reservation 34 (s, v, mp).

Motionerna

Miljöpartiet anför i motion 2008/09:Ub526 yrkande 23 att så länge dagens betygssystem finns kvar ska eleverna självklart ha rätt att få sina betyg omprövade. Betygssättning är myndighetsutövning och bör självklart kunna omprövas i likhet med andra myndighetsbeslut. Läraryckan, Elevorganisationen och sammanslutningen Sveriges Kommuner och Landsting står enade i kravet om att betyg bör kunna överprövas, vilket också föreslogs i Skollagskommitténs betänkande. Motionärerna menar att det är en grundläggande fråga om elevernas rättssäkerhet. Därför anser Miljöpartiet att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som ger eleverna möjlighet att få sina betyg överklagade.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Enligt 7 kap. 16 § grundskoleförordningen (1994:1194) finns i dag möjlighet till prövning. Den som vill ha betyg från grundskolan har rätt att gå igenom prövning. Denna kan avse hela utbildningen i grundskolan eller ett eller flera ämnen eller ämnesblock som ingår i utbildningen. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg i ett avslutat ämne eller slutbetyg från grundskolan.

I Skolverkets allmänna råd (2004) finns närmare anvisningar om prövning. Rätten att pröva gäller gentemot målen i årskurs 9. Kommunen har rätt att ta ut en avgift på högst 500 kr från den som vill genomgå prövning. Avgiften får dock inte tas ut för den som gått ut grundskolan och inte uppnått kursplanens mål för det nionde skolåret i det ämne prövningen gäller. En elev som kompletterar sina grundskolebetyg har rätt att tillgodoräkna sig dessa kompletteringar vid intagningen till gymnasieskolan enligt 6 kap. 4 § gymnasieförordningen. Frågor om överklagande och omprövning av betyg behandlas i det pågående arbetet med att ta fram en ny skollag.

Skolans personal

Skolledare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande om chefsrekryteringsprogram för skolan.

Jämför reservation 35 (s).

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i motion 2008/09:Fi291 yrkande 10 ett ledarskapsprogram på högskolenivå och chefsrekryteringsprogram för bl.a. skolan för att trygga att välfärden kan få del av de bästa cheferna och ledarna i framtiden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Rektorns huvuduppgift är att leda skolans verksamhet så att målen i läroplaner och kursplaner nås. Skolledarens ansvar regleras i 2 kap. 2 § skollagen. Här stadgas bl.a. att rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Detta kan ske på flera sätt, t.ex. genom egen undervisning, lektionsbesök och genom olika former av samtal med personalen.

Rektors ansvar regleras också i Lpo 94 avsnitt 2.8, som anger att rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen samt till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen.

Regeringen anger i budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1 utg.omr. 16 s. 110) att den statliga rektorsutbildningen ska utvecklas och förstärkas. Utbildningen ska ha tydligare fokus på rektors ansvar att följa upp såväl elevernas som verksamhetens resultat. Målet är att alla rektorer ska ha genomgått rektorsutbildningen, varför anslaget ska fördubblas.

En arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet har haft i uppdrag att lämna förslag till en ny rektorsutbildning (U2007:B). Arbetsgruppen har överlämnat sitt förslag i rapporten Tydligare ledarskap i skolan och förskolan (Ds 2007:34) som har remissbehandlats. Regeringen har aviserat en proposition till riksdagen om obligatorisk befattningsutbildning för nyanställda rektorer.

Lärare m.fl.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om krav på behöriga lärare, behov av annan skolpersonal och kvalitetspott för pedagogisk utveckling m.m.

Jämför reservationerna 36 (mp), 37 (s), 38 (s) och 41 (s).

Motionerna

Socialdemokraterna kräver i motion 2008/09:Ub589 yrkande 15 att alla lärare i svenska skolan, oavsett om de arbetar i en kommunal skola eller i en friskola, ska vara välutbildade, kompetenta och behöriga. Staten, kommunerna och friskolorna bör därför göra en överenskommelse om att inte nyanställa någon obehörig lärare. Staten ska gemensamt med kommuner och friskolor bekosta vidareutbildning av de obehöriga lärare som i dag finns anställda. På sikt är målet självklart; det ska inte finnas några obehöriga lärare i den svenska skolan. Krav på behöriga lärare framförs också i motion 2008/09:Ub452 (s) yrkande 1, motion 2008/09:Ub422 (s) och motion 2008/09:Ub562 (m).

Socialdemokraterna anför i motion 2008/09:Ub598 yrkande 6 att lärarna ska kunna fokusera på undervisning. Därför ska det finnas gott om annan skolpersonal som arbetar med utveckling, rådgivning och särskilda problem. Socialdemokraterna anför också i samma motions yrkande 8 möjligheten att rekrytera yrkeslärare genom att tillåta fler yrkeskategorier i skolan som står under ledning och chefskap av en välutbildad och erfaren lärare.

Miljöpartiet begär i motion 2008/09:Ub526 yrkande 4 att en kvalitetspott för pedagogisk utveckling införs. Skolor ska, enligt förslaget, kunna söka och få medel för att genomföra projekt som syftar till att höja kvaliteten i undervisningen och i förlängningen leder till större måluppfyllelse. Inriktningen ska vara på nyskapande och innovativa pedagogiska projekt.

Socialdemokraterna förespråkar i motion 2008/09:Ub598 yrkande 7 fler lärare i syfte att minska klass- och gruppstorlekarna samt att förbättra lärarnas arbetssituation. I motion 2008/09:Ub511 (s) understryks behovet av fler vuxna i skolan som kan fungera som ett komplement till skolans övriga personal.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Forskning och utvärdering visar att lärares kompetens är en avgörande faktor för som påverkar elevernas resultat. Regeringen har därför föreslagit en rad åtgärder för att stärka lärarnas kompetens.

Lärarytredningen om behörighet och auktorisation (dir. U 2006:07) har haft i uppdrag att bl.a. se över skollagens reglering av lärares kompetens i syfte att stärka verksamhetens kvalitet och förbättra elevernas måluppfyllelse. Utredningen bereds för närvarande inom Utbildningsdepartementet.

Utredningen om en ny lärarutbildning lade i december 2008 fram betänkandet En hållbar lärarutbildning (SOU 2008:109). Betänkandet bereds för närvarande inom Utbildningsdepartementet.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2008 avsatt medel för att ge obehöriga lärare möjlighet att vidareutbilda sig för att erhålla en lärarexamen. Regeringen har också avsatt medel för att ge yrkesverksamma lärare möjlighet att delta i utbildning på forskarnivå. Syftet är att öka antalet forskarutbildade lärare i skolan och möjliggöra för skolhuvudmännen att anställa fler lektorer i skolan.

Utskottet anser att det s.k. lärarlyftet är ett viktigt steg på vägen för att säkra tillgången till lärare med rätt behörighet och att göra läraryrket mer attraktivt.

Regeringen har slagit fast att den kvalificerade fortbildningen för lärare behöver förstärkas. Det är angeläget att lärarnas fortbildning fokuseras på områden som är viktiga för att öka verksamheternas kvalitet och för elevernas möjligheter att prestera goda resultat, exempelvis inom matematik och läs- och skrivutveckling. För att stärka lärarnas möjligheter till kvalificerad fortbildning och fördjupning samt möjligheter till forskning och deltagande i forskarutbildning inleddes en omfattande satsning på fortbildning läsåret 2007/08. Cirka 30 000 lärare kommer att ha givits möjlighet att delta i kvalificerad fortbildning fram till 2010.

Fortbildningen ska främst inriktas på att stärka lärarnas ämne-teoretiska och ämnesdidaktiska kompetens, men också på annan relevant fortbildning som främjar elevernas måluppfyllelse. Utbildningen ska genomföras av universitet och högskolor och vara poänggivande.

Genuspedagoger

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande om genuspedagoger.

Jämför reservation 39 (s, v, mp).

Motionen

Miljöpartiet kräver i motion 2008/09:Ub526 yrkande 28 ökade satsningar på genuspedagoger. Dessa fungerar som en resurs för kommunens skolor och ett stöd till lärarna för att utveckla ett mer genusmedvetet arbetssätt. Målet är att det ska finnas en genuspedagog i varje kommun. Uppskattningsvis hälften av landets kommuner saknar genuspedagog. Miljöpartiet

anser att jämställdhetsarbetet i skolan måste stärkas eftersom det på många håll saknas kunskap om hur man kan arbeta med jämställdhetsfrågor och integrera jämställdhetsarbetet i verksamheten.

Utskottets ställningstagande

Regeringen anger i budgetpropositionen för 2008 att en av de viktigaste uppgifterna för att främja jämställdhet i skolan är att förtydliga kunskapsuppdraget. Varje skola ska bedriva ett långsiktigt och målmedvetet arbete för att öka jämställdheten. Detta arbete ska göras inom ramen för skolans ordinarie arbete. Att varje elev ska få pröva och utveckla sina förmågor och intressen utan att hindras av traditionella könsroller är självklart i en jämställd skola.

Den tidigare regeringen aviserade i 2006 års ekonomiska vårproposition (prop. 2005/06:100) en satsning under fyra år med 10 miljoner kronor per år på att fördjupa kunskaperna om de olikheter som finns mellan flickors och pojkars resultat i grund- och gymnasieskolan. Den nuvarande regeringen har i budgetpropositionen för 2008 angett att medlen kvarstår men att satsningens framtida inriktning och innehåll måste ses över. Utskottet delar regeringens uppfattning att den framtida inriktningen behöver ses över.

Regeringen beslutade den 12 juni 2008 att tillsätta en delegation för jämställdhet i skolan (dir. 2008:75). Delegationens uppgift är att utifrån skolans värdegrundsuppdrag lyfta fram och utveckla kunskapen om jämställdhet i skolan. Uppdraget omfattar såväl kommunala som fristående skolor samt sameskolan och specialsolan. Delegationen ska kartlägga kunskapsfältet jämställdhet i skolan och ta fram kunskapsöversikter som rör bl.a. lärostilar samt språk- och skrivutveckling. I uppdraget ingår också att identifiera områden där ytterligare kunskap om jämställdhet och genus behövs. Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 augusti 2010.

Studie- och yrkesvägledning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande om studie- och yrkesvägledning.

Jämför reservation 40 (s).

Motionen

Socialdemokraterna anser i motion 2008/09:Ub589 yrkande 11 att studie- och yrkesvägledningen behöver tydliga nationella riktlinjer som definierar verksamheten och hur den ska bedrivas. Varje kommun ska ha en plan för

studie- och yrkesvägledningsverksamheten. Socialdemokraterna anser också att studie- och yrkesvägledningsverksamhetens roll som en del av lärarutbildningen och skolläroverutbildningen ska ses över.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är viktigt att ungdomar som står i begrepp att göra viktiga val får stöd och saklig information om både utbildningsvägar och utsikterna på arbetsmarknaden.

Skolverket redovisade i april 2007 en utvärdering av studie- och yrkesvägledningen inom grundskolan. Rapporten visar att verksamheten behöver förstärkas så att den får en tydlig organisation, ett kvalificerat innehåll och en systematisk uppföljning och utvärdering. Skolverket kommer att utforma allmänna råd där de nationella målen och statens ambitioner inom studie- och yrkesvägledningen tydliggörs.

Myndigheten för skolutveckling fick i augusti 2006 i uppdrag att ge stöd till ett urval av kommuner och skolor för att utveckla kvaliteten i studie- och yrkesvägledningen (U2006/5687/S).

Skolverket har i sin serie med stödmaterial utgivit Kvalitet i studie- och yrkesvägledning – Hela skolans ansvar (2008). Materialet har fokus på vägledning i vid bemärkelse, dvs. all den verksamhet som skolan erbjuder eleverna som förberedelse för framtida val. Kvaliteten i studie- och yrkesvägledningen måste höjas. Eleverna i grundskolan måste göra väl underbyggda val till gymnasieskolan. Utmaningen är ett ökat behov av information och vägledning på grund av utbildningsväsendets komplexitet, arbetslivets snabba förändringar, utvecklingen av nya yrken och internationaliseringen av arbetslivet. Stödmaterial lyfter också fram olika perspektiv på frågan om vad som är kvalitet inom studie- och yrkesvägledning.

Kompetensutveckling av lärare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om kompetensutveckling i teckenspråk och i frågor om homo- och bisexuella samt transpersoner.

Jämför reservationerna 42 (s), 43 (v) och 44 (mp).

Motionerna

Socialdemokraterna framhåller i motion 2008/09:Ju379 yrkande 8 vikten av att utbilda skolpersonal i att hantera våldssituationer. I motionen hävdas att det i dag finns en tendens att låta rättsväsendet ta hand om all våldsproblematik bland unga. Det är långt ifrån nödvändigt att tillkalla polis varje gång det inträffar ett slagsmål på skolgården. I många fall, särskilt

när det gäller yngre elever, kan problem som är relaterade till bråk mellan eleverna lösas på ett bättre sätt av skolans personal tillsammans med föräldrar, och vid allvarigare fall socialtjänsten. I motion 2008/09:Ub227 anförs att möjligheten för förskolläraryrket och lärarstudier att läsa teckenspråk som tillval i studierna bör stärkas. För att förenkla kontakten med skolan och förskolan för familjer där föräldrarna är döva behöver fler i personalen på förskolan och i grundskolan över hela landet kunna teckenspråk, anser motionärerna.

Ett flertal motionsyrkanden kräver kompetensutveckling för lärare inom HBT. Vänsterpartiet anför i motion 2008/09:A355 yrkande 21 att Skolverket och Högskoleverket bör få i uppdrag att ta fram en plan för hur alla anställda inom utbildningsväsendet ska få HBT-kompetens. Miljöpartiet framhåller i motion 2008/09:A402 yrkande 19 behovet av en generell kunskapshöjning bland skolpersonal om HBT- och genuspedagogik, om rasism och diskriminering samt pedagogik kring funktionsnedsättning. Miljöpartiet anför också i motion 2008/09:Ub526 yrkande 33 att HBT-frågorna uttryckligen ska nämnas i grundskolans kursplaner. Kompetensutveckling i frågor om homo- och bisexuella samt transpersoner för lärare krävs också i motion 2008/09:Ub413 (s) yrkande 1. Också motion 2008/09:Ub464 (m, c, v, fp, mp) yrkandena 1, 4 och 5 kräver HBT-kompetens för anställda inom utbildningsväsendet och inom olika skolämnen, och man framhåller alla elevers rätt till objektiv undervisning i HBT-frågor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Regeringen har slagit fast att den kvalificerade fortbildningen för lärare behöver förstärkas. Det är angeläget att lärarnas fortbildning fokuseras på områden som är viktiga för att öka verksamheternas kvalitet och för elevernas möjligheter att prestera goda resultat, exempelvis inom matematik och läs- och skrivutveckling. För att stärka lärarnas möjligheter till kvalificerad fortbildning och fördjupning samt möjligheter till forskning och deltagande i forskarutbildning inleddes en omfattande satsning på fortbildning läsåret 2007/08. Cirka 30 000 lärare kommer att ha givits möjlighet att delta i kvalificerad fortbildning fram till 2010.

Fortbildningen ska främst inriktas på att stärka lärarnas ämnesteoritiska och ämnesdidaktiska kompetens, men också annan relevant fortbildning som främjar elevernas måluppfyllelse kan komma i fråga. Utbildningen ska genomföras av universitet och högskolor och vara poänggivande.

I sammanhanget kan nämnas att Statens skolverk fått i uppdrag att planera och genomföra insatser i syfte att främja jämställdhet i bl.a. grundskolan. Uppdraget avser bl.a. att erbjuda skolpersonal fortbildning i sex- och samlevnadsundervisning. Fortbildningen ska bl.a. ge kunskap om hur sådana komplexa frågeställningar som sexuellt utnyttjande, sexuellt våld

och sexuell exploatering, innefattande sådan exploatering som sker i nya digitala medier, kan diskuteras med elever ur ett jämställdhets- och rättighetsperspektiv. Uppdraget ska slutrapporteras senast den 31 december 2010.

I december 2008 överlämnade Utredningen om den nya lärarutbildningen slutbetänkandet En hållbar utbildning till regeringen (SOU 2008:109). Betänkandet bereds för närvarande inom Utbildningsdepartementet.

Läromedelsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om att bl.a. undersöka läroböcker ur ett antidiskrimineringsperspektiv.

Jämför reservation 45 (mp).

Motionerna

Miljöpartiet begär i motion 2008/09:Ub526 yrkande 26 att Skolverket ska få i uppdrag att kontinuerligt undersöka läroböcker utifrån ett antidiskrimineringsperspektiv. Detta ger lärarna ett bättre underlag när de ska välja läroböcker och skapar incitament för läromedelsindustrin att förbättra kvaliteten på sina produkter. I motion 2008/09:Ub247 (s), motion 2008/09:Ub413 (s) yrkande 2 och motion 2008/09:Ub464 (m, c, v, fp, mp) yrkande 6 anförs att läromedel kan upplevas som diskriminerande och förmedla en snedvriden bild av homosexuella, bisexuella och transpersoner. Motionärerna anser att dessa läromedel behöver bytas ut. Samma argument framförs i motion 2008/09:467 (s) yrkande 4 där motionärerna även förordar en lagskärpning på området.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Regeringen gav den 12 maj 2005 Skolverket i uppdrag att utarbeta en studie av läroböcker i grund- och gymnasieskolans undervisning. Syftet var att analysera olika läroböckers behandling och förhållningssätt med avseende på kön, etnisk tillhörighet, religion, trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder och på vilket sätt de eventuellt avviker från läroplanens värdegrund. I november 2006 slutredovisades uppdraget genom rapporten I enlighet med skolans värdegrund? – En granskning av hur etnisk tillhörighet, funktionshinder, kön, religion och sexuell läggning framställs i ett urval av läroböcker (rapport 285). Vilka läromedel som köps in är en fråga för skolorna. Utskottet hänvisar också till den förstärkta kvalitetsgranskningen av skolan.

Skolbibliotek

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om vikten av skolbibliotek. Jämför reservationerna 46 (s) och 47 (v).

Motionerna

Vänsterpartiet anför i motion 2008/09:Kr307 yrkande 28 att krav på skolbibliotek måste skrivas in i skollagen och att det där också måste preciseras vad som får kallas skolbibliotek. Motionärerna anför att bibliotekslagen är alltför oprecis för att vara rättesnöre för ett fungerande skolbibliotek.

I motion 2008/09:Ub268 (s) anføres att staten har ett ansvar för skolbibliotekens utveckling genom att påverka kommunerna via bibliotekslagen. Regeringen bör också ge Skolverket i uppdrag att stimulera kommunerna att utveckla sina skolbibliotek. Vikten av skolbibliotek framhålls också i motion 2008/09:Ub605 (s). Motionärerna anför även att frågan om skolbibliotek också bör ingå vid Skolverkets kommuninspektioner. I motion 2008/09:Ub588 (kd) anføres att skolbiblioteken bör omfattas av den nya skollagen i stället för som nu av bibliotekslagen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Litteraturen har stor betydelse för elevers språk- och identitetsutveckling. Regeringen anser i budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1 utg.omr. 16) att det är angeläget att stimulera läsning av skönlitteratur för att öka elevernas läsförmåga och bildning. Skolan ska inspirera eleverna att läsa och öka intresset för litteratur, inte minst bland elever med lässvårigheter. En av skolans viktigaste uppgifter är ansvaret för att barn och unga utvecklar sitt språk, bl.a. genom att upptäcka böcker och bli goda läsare. I likhet med regeringen anser utskottet att elever ska ha rätt att ta del av Sveriges och världens litteraturskatt. Skolbiblioteken har en stor betydelse för en sådan utveckling.

Utskottet anser, liksom motionärerna, att skolbibliotekens roll i skolarbetet är betydelsefull. I bibliotekslagen (1996:1596) föreskrivs att det inom grundskola och gymnasieskola ska finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevers intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen. Myndigheten för skolutveckling har haft i uppdrag att stödja och stimulera språkutvecklingen med inriktning på att förbättra läs- och skrivmiljöerna i skolan och att stärka och utveckla skolbibliotekens pedagogiska roll (Språkrum). Den förra regeringen tillsatte en aktionsgrupp för barnkultur med uppdrag att kartlägga barnens situation när det gäller t.ex. tillgång till litteratur samt

att lägga fram förslag till åtgärder. Kartläggningen har hittills visat på stora brister och regionala skillnader när det gäller barns tillgång till skolbibliotek och barnbibliotekarier.

Den 8 december 2005 beslutade regeringen att ge Myndigheten för skolutveckling sammanlagt 5 miljoner kronor för att stärka skolbibliotekens roll och bidra till att klassisk litteratur sprids och lanseras i skolorna. I uppdraget ingår att stärka, stimulera och utveckla skolbiblioteken och det pedagogiska arbetet tillsammans med lärarutbildningarna. Arbetet utformas lokalt och innehåller perioder av kompetensutveckling som kombineras med lokala projektarbeten.

I budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1 utg.omr. 16 s. 100) framhåller regeringen att alla elever behöver träna sin läsning och att det därför är extra viktigt att alla elever har tillgång till ett skolbibliotek där eleverna får vägledning in i läsningen och i böckernas värld. Utskottet delar denna uppfattning.

Även i budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1 utg.omr. 16) betonas att tillgången till böcker och skolbibliotek är viktig för att utveckla elevernas läsförmåga och bildning.

Frågan bereds inom ramen för skollagsarbetet, och utskottet vill därför invänta skollagsberedningens förslag.

Elevers hälsa

Elevhälsa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om förstärkt elevhälsovård.

Motionerna

I flera motionsyrkanden framhålls elevhälsans betydelse för ungas hälsa. I motion 2008/09:Ub297 (kd) framhålls betydelsen av en förstärkt elevhälsa med skolsköterska, skolläkare, skolpsykolog och skolkurator. Kommunerna bör satsa på att förbättra tillgängligheten till i första hand skolsköterska och skolläkare för att arbeta förebyggande med barnens hälsa. I motion 2008/09:Ub483 (kd) anförs att resurserna till skolhälsovårdens verksamhet bör särskiljas från skolans ordinarie verksamhet. Regeringen bör därför överväga att göra skolhälsovården till ett eget verksamhetsområde. I motion 2008/09:Ub385 (fp) framhålls behovet av skolkuratorer. I motion 2008/09:Ub521 (kd) begärs att skollagen ändras till att även innefatta krav på att kurator och skolpsykolog ska ingå i skolhälsovården. I motion 2008/09:Ub522 (kd) anförs att regeringen bör utvärdera om skolhälsovården bedrivs på det mest optimala sättet för att nå bästa resultat.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I 14 kap. 2 § skollagen anges att det för skolhälsovården ska finnas skol-läkare och skolköterska. Skolhälsovården och dess personal står under Socialstyrelsens tillsyn enligt lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjuk-vårdens område (6 kap. 1 §).

Utskottet har tidigare vid ett flertal tillfällen (senast i bet. 2007/08: UbU11) framhållit elevhälsans och skolhälsovårdens betydelse för ungas hälsa. Utskottet vill återigen understryka vikten av att elevhälsan försöker fånga upp de elever som mår dåligt, t.ex. de elever som är i riskzonen för att utveckla ätstörningar och de elever som riskerar att utföra självmords-handlingar eller tillfoga sig själva skada.

Utskottet vill, i överensstämmelse med vad utskottet tidigare anfört (senast i bet. 2006/07:UbU8), betona angelägenheten av att skolan har till-gång till personal med tillräcklig utbildning och kompetens på området.

Frågan om elevhälsa bereds inom ramen för arbetet med den nya skolla-gen.

Konflikthantering m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om skolans våldsförebyg-gande arbete, insatser mot mobbning, diskriminering och krän-kande behandling och s.k. grooming m.m.

Jämför reservationerna 48 (s) och 49 (s).

Motionerna

Socialdemokraterna anför i motion 2008/09:Ju379 yrkande 7 att alla skolor ska ha en policy för hur våld ska hanteras. I motionen hävdas att det i dag finns en tendens att låta rättsväsendet ta hand om all våldsproblematik bland unga. Det är långt ifrån nödvändigt att tillkalla polis varje gång det inträffar ett slagsmål på skolgården. I många fall, särskilt när det gäller yngre elever, kan problem som är relaterade till bråk mellan eleverna lösas på ett bättre sätt av skolans personal tillsammans med föräldrarna, och vid allvarligare fall socialtjänsten. Alla skolor bör ha en policy för hur man hanterar ungdomsvåld och var gränsen går för tillkallande av polis. Att de vuxna i skolan engagerar sig i att förebygga våld i stället för att skjuta över ansvaret till de rättsvårdande myndigheterna är avgörande för hur atti-tyderna till våld utvecklas bland unga. Genom att ta ställning mot våld upprätthåller lärare och annan skolpersonal sin vuxenroll gentemot ele-verna. För att skolpersonal ska kunna förebygga våld och ingripa i mindre allvarliga våldssituationer krävs utbildning.

I motion 2008/09:Ub306 (s) anføres att det är angeläget att sociala myndigheter och skolmyndigheter, liksom polisen, intresserar sig för orsakerna till skolbränder och aktivt medverkar till att förebygga dem. I motion 2008/09:Ub360 (s) anføres att man bör se över arbetssättet med att bekämpa skolk i skolan. Motionären anför att det är viktigt att diskutera skolket och vad som är problemet.

I motion 2008/09:Ub208 (fp) krävs nolltolerans mot vapen i skolan. Motionären anför att reglerna måste skärpas, att lärare och skolledare måste få tydligare befogenheter och att satsningar på kompetens hos de vuxna i skolan måste genomföras så att de effektivare kan upptäcka och stävja förekomsten av vapen.

I motion 2008/09:Ub204 (fp) föreslås åtgärder för att stävja rasistiskt våld och hot samt mobbning med rasistiska förtecken i skolorna. I motion 2008/09:Ub480 (m) föreslås att kunskapen om arbetet för minskat ungdomsvåld och ökad ungdomshälsa genom projektet Drömmen om det goda bör spridas.

Socialdemokraterna anför också i motion 2008/09:Ub589 yrkande 12 att det behövs ett nationellt system för att i varje skola följa upp lagen om förbud mot mobbning, diskriminering och kränkande behandling. Socialdemokraterna vill också införa en lex Sarah i skolan som innebär att all skolpersonal oavsett huvudman ska vara skyldig att rapportera missförhållanden i skolan eller om läroplanen eller värdegrunden inte följs. I motion 2008/09:Ub543 (s) betonas vikten av att noga följa hur lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling tillämpas.

I motion 2008/09:Ub245 (m) begärs att skollagen kompletteras med krav på att alla skolor måste arbeta med antimobbningsplaner och att dessa måste vara forskningsbaserade åtgärdsprogram som ger dokumenterad effekt mot mobbning.

I motion 2008/09:Ju283 (mp) understryks vikten av undervisning och information till barn, föräldrar och lärare i skolan för att undvika grooming. I motion 2008/09:Ju201 (m) anför motionärerna att det krävs undervisning i säkerhet på Internet för att förebygga grooming. Sådan undervisning bör införas i läroplanen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Utskottet understryker att skolan, bl.a. enligt den nya lagen om ett starkare skydd mot diskriminering (prop. 2007/08:95), har en omfattande skyldighet att se till att kränkningar i skolan motverkas.

Skolverket har nyligen utgivit Allmänna råd och kommentarer – För arbetet med att främja likabehandling och för att motverka diskriminering och annan kränkande behandling (2006). Regeringen har i februari 2007 beslutat ge Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att sammanställa och kartlägga forskningsbaserade metoder och åtgärder som har dokumenterad

effekt mot mobbning. Myndigheten ska även ge stöd till ytterligare utvärdering av befintliga metoder som används mot mobbning, för att utifrån denna kartläggning utforma en utbildningssatsning riktad till kommuner och skolor.

Regeringen beslutade 2008 om förändringar i skolformsförordningarna för att förbättra ordningen i skolan. Om en elev under 18 år utan giltig anledning uteblir från skolarbetet ska rektorn se till att en kontakt upprättas mellan skolan och elevens vårdnadshavare. Dessutom ska alla skolor ha ordningsregler. Dessa ska tas fram i samråd mellan lärare, elever och föräldrar.

Att skolan uppvisar en trygg arbetsmiljö för alla barn är angeläget. Inget barn ska kunna kränkas i skolan. Därför, anser utskottet, är det en självklarhet att skolans vuxna noterar och följer upp den mobbning som förekommer. Att flytta en elev kan som yttersta åtgärd lösa situationen. Åtgärder bör sättas in på plats. Rektor har enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94) avsnitt 2.8 ansvar för att kontakt upprättas mellan skola och hem, om det uppstår problem och svårigheter för eleven i skolan. Rektor har också ett ansvar för att fördela elever i klasser och i grupper enligt 4 kap. 4 § grundskoleförordningen.

Enligt 1 kap. 2 § skollagen (1985:1100) är den som verkar inom skolan skyldig att aktivt motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbning och rasistiska beteenden. Skolhuvudmannen eller, efter delegation, rektorn har ansvar för att verksamheten bedrivs på ett sådant sätt att en tillfredsställande arbetsmiljö säkerställs. Däri ligger att kränkande behandling inte får förekomma.

Av 6 kap. 9–10 §§ grundskoleförordningen framgår det att lärare har ansvar för att agera om en elev uppträder olämpligt. Läraren ska bl.a. anmäla till rektor om en elev, efter en första tillsägelse, fortsätter att uppträda olämpligt eller gör sig skyldig till upprepade förseelser eller en allvarlig förseelse.

Riksdagen antog våren 2007 förslagen i propositionen Förbättrad ordning, trygghet och studiero i skolan (prop. 2006/07:69, bet. 2006/07: UbU13). Genom ändring i skollagen har rektorer och lärare rätt att från en elev omhändertata föremål som används på ett störande sätt i skolverksamheten eller som kan utgöra en fara för säkerheten för denna. Vidare finns möjlighet att förflytta elever till en annan skola om det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero.

Regeringen har i en lagrådsremiss den 29 januari 2009 beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i brottsbalken, som syftar till att förstärka det straffrättsliga skyddet för barn under 15 år mot att utsättas för sexuella övergrepp. Bestämmelsen avser vuxnas kontakt med barn i sexuellt syfte, s.k. grooming. Regeringen har därefter avlämnat propositionen Vuxnas kontakter med barn i sexuella syften (prop. 2008/09:149). Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2009.

I propositionen föreslås att ett nytt brott införs i brottsbalken benämnt kontakt med barn i sexuellt syfte. Syftet är att ytterligare förstärka det straffrättsliga skyddet för barn mot att utsättas för sexuella övergrepp.

Brottet tar sikte på kontakter med barn, exempelvis genom Internet, som syftar till att möjliggöra sexuella övergrepp vid ett fysiskt sammanträffande med barnet. Bestämmelsen föreslås omfatta den som, i syfte att mot ett barn under 15 år begå en gärning för vilken straff föreskrivs i 6 kap. 4, 5, 6, 8 eller 10 § brottsbalken, träffar en överenskommelse med barnet om ett sammanträffande och därefter vidtar någon åtgärd som är ägnad att främja att ett sådant sammanträffande kommer till stånd. Straffet föreslås vara böter eller fängelse i högst ett år.

I propositionen redovisas också det förebyggande arbete som pågår och planeras för att bl.a. motverka och förebygga vuxnas kontakter med barn i sexuella syften.

I regeringens förslag betonas betydelsen av skolans roll i arbetet med att förebygga att barn far illa genom kontakter med dem i sexuella syften.

I läroplaner och kursplaner betonas bl.a. skolans ansvar för att uppmärksamma hälsa och livsstilsfrågor. Skolan har också ett ansvar för att ge eleverna förutsättningar för att kunna hantera svåra situationer i livet. Det är i skolan som förutsättningarna är störst att nå så många barn som möjligt med upplysning, samtidigt som skolan har en naturlig roll genom arbetet med att ge barn och ungdomar nödvändiga färdigheter i såväl säker IT-användning som kritiskt tänkande.

Utskottet anser att huvudansvaret för detta i första hand måste anses vila på föräldrarna eftersom en stor del av de oönskade kontakterna torde ske när barn använder Internet i hemmiljön. Att öka barns medvetenhet om och förmåga att identifiera faror på bl.a. Internet är i praktiken den kanske viktigaste förebyggande åtgärden på området. Bara om barn utrustas med tillräckliga insikter och färdigheter samt en beredskap för företeelsen att vuxna försöker kontakta dem i sexuella syften kan de i praktiken skyddas mot att fara illa i sådana situationer. Utskottet anser att skolan här har en viktig roll.

Kost och motion

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om kost och motion samt om skolans uppgift att främja en hälsosam livsstil hos eleverna.

Jämför reservationerna 50 (s) och 51 (v).

Motionerna

Flera motionärer föreslår åtgärder för att främja en hälsosam livsstil hos barn och unga.

Socialdemokraterna anför i motion 2008/09:589 yrkande 16 att skolan ska vara en hälsofrämjande miljö. Elever som under sin uppväxt anammar en hälsofrämjande livsstil behåller den ofta som vuxna. En god hälsa är också en förutsättning för lärande. Socialdemokraterna vill därför genomföra ett hälsolyft för skolan. Alla elever behöver röra på sig varje dag, och alla elever ska ha rätt till skolmat av hög kvalitet.

I motion 2008/09:Kr306 (v) yrkande 7 föreslås att fysisk aktivitet integreras i skoldagens samlade verksamhet. I motion 2008/09:Ub350 (m) framhålls behovet av förändringar i skolans syn på undervisning i ämnet idrott och hälsa för att förebygga ohälsa och fetma hos barn. I motion 2008/09:375 (s) lyfter motionärerna fram behovet av samhällets stöd för att främja barns och ungdomars hälsa. I motionen anfördes att lek, rörelse och idrott bör ingå i skoldagen och att fritidshem och skolor inte bör sälja läsk, godis och bullar. I motion 2008/09:234 (m) föreslås att utomhusvistelserna i skolan ska öka liksom de fysiska aktiviteterna för eleverna. I motion 2008/09:Ub271 (s) framhålls behovet av att inspirera till mer fysisk aktivitet i skolan. Även motion 2008/09:Ub525 (mp) förespråkar mer fysisk aktivitet i skolan. Motionären menar att begreppet idrott måste breddas och rörelse uppmuntras.

I motion 2008/09:Ub269 (s) föreslås att förskolan och skolan ska låta bli att sälja godis, läsk och snacks, och i motion 2008/09:Ub298 (s) föreslås gratis frukt till skolelever. Även motion 2008/09:Ub524 (mp) framhåller vikten av att verka för en skola fri från försäljning av snask och läsk.

I motion 2008/09:Ub416 (s) framhålls vikten av att personal som arbetar med barn och ungdomar har tillräckliga kunskaper i kost- och motionsfrågor.

I motion 2008/09:265 (c) framhålls behovet av att motion och kostlära stärks i skolplanen. Vikten av att ge eleverna kunskap om matens betydelse framhålls också i motion 2008/09:Ub500 (s).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Goda matvanor tillsammans med regelbunden fysisk aktivitet är viktiga förutsättningar för att barn och unga ska må bra, växa och utveckla sitt lärande. I läroplaner och kursplaner betonas bl.a. skolans ansvar för att uppmärksamma hälsa och livsstilsfrågor. Skolan kan på olika sätt främja en hälsosam livsstil genom undervisning i de skolämnena som ska behandla området men också i elevhälsoarbetet och genom den skolmat som serveras. I skolans uppdrag ingår att lägga grunden för goda matvanor, bl.a. genom att erbjuda näringsriktiga skolmåltider i en bra miljö.

Livsmedelsverket fick under förra mandatperioden i uppdrag att utarbeta nya riktlinjer för maten i förskolan och i skolan. Livsmedelsverket har nyligen givit ut Bra mat i skolan – Råd för förskoleklass, grundskola, gymna-

sieskola och fritidshem. I råden finns rekommendationer och riktlinjer för kommunens folkhälsoplanering, kommunens ansvar för maten i skolan, rektors ansvar, val av livsmedel m.m.

Regeringen har nyligen avlämnat en proposition till riksdagen – Statens stöd till idrotten (prop. 2008/09:126) – där det föreslås att de mål och syften med statens stöd till idrotten som lades fast 1999 ska gälla också i fortsättningen. De ska dock utökas på så sätt att statsbidraget för barn och ungdomar ska lämnas till verksamhet som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv. Målen och syftena kompletteras också med att stöd även kan lämnas till verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft. Ett viktigt syfte är att främja en aktiv livsstil, god hälsa och sunda vanor hos alla medborgare. Stödet ska bl.a. utgå från en bred och folkhälsoinriktad syn på idrott och motion samt lägga särskild vikt vid allas lika möjligheter att delta utifrån sina egna förutsättningar.

ANT-undervisning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om ANT-undervisning i skolan.

Motionerna

I motion 2008/09:So516 (s, v, mp, kd) yrkande 3 anfördes att skolor som fungerar väl i sitt grunduppdrag även förebygger alkoholmissbruk. Att ge alla barn möjlighet att gå i en bra skola är kanske den viktigaste preventiva insatsen för att förebygga missbruk och andra problem hos eleverna.

I motion 2008/09:Ub206 (fp) anfördes att narkotikaupplysningen i skolan måste bli effektivare. I motion 2008/09:Ub556 (kd) framhålls behovet av ANT-kunskap i den svenska skolan. Motionären hävdar att det brådskar med bättre utbildning av lärare och annan personal och att det behövs handlingsplaner för att stärka ANT-undervisningen. I motion 2008/09:So579 (kd) yrkande 2 understryks betydelsen av en lugn skolmiljös roll i det alkoholförebyggande arbetet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Utskottet vill här, liksom i tidigare betänkanden, understryka skolans viktiga roll när det gäller information i ANT-frågor. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. (Lpo 94) anges att rektor har ett särskilt ansvar för att ämnesövergripande kunskapsområden integreras i undervisningen. Som ett sådant kunskapsområde nämns riskerna med tobak, alkohol och andra droger.

Myndigheten för skolutveckling och Statens folkhälsoinstitut har i september 2003 redovisat ett gemensamt regeringsuppdrag att i samråd med Svenska Kommunförbundet analysera vilka insatser som kan göras för att stärka den alkohol- och narkotikaförebyggande verksamheten i skolan (Insatser i skolan som stärker hälsofrämjande skolutveckling och förebygger alkoholskador och narkotikamissbruk). I rapporten framhålls värdet av att skolan har en väl utvecklad policy för arbetet mot narkotika och alkohol.

Olika insatser föreslås, bl.a. kompetensutveckling för personalen och framtagande av kunskapsunderlag för skolpersonal. Dessa insatser påbörjades redan under budgetåret 2004 av den dåvarande Myndigheten för skolutveckling i samverkan med Statens folkhälsoinstitut, Alkoholkommittén och Mobilisering mot narkotika.

Skolans arbetsmiljö

Elevernas skolmiljö

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om elevernas skolmiljö.

Jämför reservationerna 52 (mp), 53 (v), 54 (mp) och 55 (mp).

Motionerna

Miljöpartiet lyfter i motion 2008/09:Ub526 yrkande 35 fram behovet av riktlinjer för hur man fysiskt utformar en skola som främjar hälsa, inlärning och kreativitet. I motionen konstateras att miljön i skolan är ett stort problem. På många håll är lokalerna smutsiga och slitna och ibland t.o.m. möjliga. Ljudvolymen är ofta hög på skolor. Miljöpartiet konstaterar att en bra skolmiljö är en förutsättning för en bra skola och att en god arbetsmiljö främjar bl.a. elevernas hälsa. I samma motions yrkande 38 kräver Miljöpartiet ett nationellt projekt om trafikmiljön kring skolorna med fokus på säkerhet, hälsa och klimat i syfte att få säkrare skolvägar och att biltrafiken till och från skolor kan minska. I motion 2008/09:Ub216 (s) anförs att åtgärder måste vidtas för att sänka ljudnivån i förskolor och skolor. I motionen anförs att många av problemen med buller och hög ljudnivå kan elimineras byggtkniskt med ljuddämpande väggar eller tak. En sanering av ljudnivån borde därför ske i samband med ny- eller ombyggnationer på samma sätt som offentliga lokaler ska anpassas för olika funktionshinder till 2010, menar motionären.

Vänsterpartiet begär i motion 2008/09:Ub487 yrkande 1 att en utredning tillsätts om tillgänglighet i alla skolor. Kraven på skolorna måste vara höga och målsättningen vara att ingen skola ska kunna neka att ta emot en elev med funktionsnedsättning. Det måste också ställas betydligt hårdare och tydligare krav på skolornas utemiljö, skriver motionärerna. Miljöpar-

tiet anför i motion 2008/09:Ub526 yrkande 31 att skolans lokaler ska vara tillgängliga för alla. Funktionshinder ska inte utgöra något hinder för elevens möjlighet till lärande eller lärares möjligheter att bedriva undervisning. I samma motions yrkande 32 anför Miljöpartiet att även elever som har funktionshinder ska ha möjlighet till arbetsplatsförlagd utbildning och att studie- och yrkesvägledare ska ha kunskap om hur det är att leva med funktionshinder. I motion 2008/09:Ub485 (kd) anføres att barn och ungdomar med hörselnedsättning bör få bättre tillgång till teckenspråk, hörsel-tekniska anpassningar och hörselutbildade lärare i skolan.

Miljöpartiet begär i motion 2008/09:Ub526 yrkande 34 en skarpare tillämpning av arbetsmiljölagen och vill att Arbetsmiljöverket utökar sina inspektioner i skolorna. I motion 2008/09:Ub244 (m) önskar motionären en översyn över möjligheterna att inkludera en inspektion av arbetsmiljön inom ramen för Skolinspektionens arbete i skolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

De övergripande bestämmelserna om arbetsmiljön finns i arbetsmiljölagen (1977:1160). Denna har karaktär av ramlag. Skolan är i arbetsmiljölagens mening en arbetsplats, och arbetsmiljölagen och anslutande författningar gäller därför arbetstagare i skolan. Den som genomgår utbildning likställs med arbetstagare och omfattas av arbetsmiljölagens bestämmelser utom såvitt gäller reglerna om skyddsombud, skyddskommittéer och åldersgränser.

I 6 kap. arbetsmiljölagen finns bestämmelser om den lokala skyddsverksamheten i företag och förvaltningar. Bestämmelserna bygger på principen om samverkan i organiserade former mellan arbetsgivare och arbetstagare i arbetsmiljöfrågor.

Regeringen har nyligen lagt fram en proposition om elevers och studerandes medverkan i arbetsmiljöarbete (prop. 2008/089:138). Propositionen kommer att behandlas av riksdagen under senare delen av vårsessionen.

Elevinflytande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om elevinflytande.

Jämför reservationerna 56 (s) och 57 (mp).

Motionerna

Socialdemokraterna förespråkar i motion 2008/09:Ub589 yrkande 18 ett ökat elevinflytande. I motionen anförs att elever som är delaktiga och får ta ansvar skapar en tryggare skola och en bra studiemiljö. Socialdemokraterna anser att elevernas rätt till inflytande ska öka i takt med elevens stigande ålder.

Miljöpartiet anför i motion 2008/09:Ub526 yrkande 25 att förutsättningarna för elevers inflytande i skolan måste förbättras. Miljöpartiet vill att det skrivs in i skollagen att varje skola ska ha ett fungerande representativt forum för elevinflytande. Det är viktigt att eleverna garanteras en möjlighet att göra sina röster hörda, skriver Miljöpartiet.

Även i motion 2008/09:Ub561 (s) framhålls vikten av elevinflytande över arbetsmiljön. Motionären menar att elevernas inflytande över arbetsmiljön bör integreras i den kommande skollagen. Vikten av elevinflytande understryks också i motion 2008/09:Ub388 (s) och i motion 2008/09:Ub586 (v, s, mp). Frågan om utökade rättigheter för elevskyddsombud tas upp i motion 2008/09:Ub531 (s).

I motion 2008/09:Ub439 (s) föreslås en rätt för barn att utvärdera sina lärare och sin skolsituation. Även motion 2008/09:Ub504 (s) föreslår att elever ska få rätt att utvärdera sin skola. I motion 2008/09:Ub355 (s) anförs att insyn och öppenhet bör gälla i alla skolor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Arbetsmiljölagen (AML) gäller enligt 1 kap. 2 § för verksamhet där arbetstagare utför arbete för en arbetsgivares räkning. Enligt 1 kap. 3 § gäller emellertid huvuddelen av lagen även den som genomgår utbildning. Med detta avses bl.a. förskoleklass, grundskola, gymnasium samt universitet och högskola.

I fråga om elevers medverkan i arbetsmiljöarbetet gäller den allmänna bestämmelsen i 3 kap. 1 a §, som föreskriver att arbetsgivare och arbetstagare ska samverka för att åstadkomma en god arbetsmiljö, även för personer som genomgår utbildning. Bestämmelserna i 6 kap. om skyddsombud och skyddskommitté är däremot inte generellt tillämpliga. För elever finns i stället särskilda bestämmelser i 6 kap. 17 och 18 §§. I 17 § anges således att de som genomgår utbildning ska ges tillfälle av huvudmannen för utbildningen att genom elevskyddsombud medverka i skyddsverksamheten på arbetsstället, om det är rimligt med hänsyn till utbildningens art och utbildningsperiodens längd. Elevmedverkan gäller dock inte elever i lägre årskurs än årskurs 7 i grundskolan eller motsvarande ungdomsutbildning. I 18 § föreskrivs att elevskyddsombuden utses av eleverna. Huvudmannen för utbildningen ska se till att elevskyddsombuden får den utbildning och den ledighet som behövs för uppdraget. Vidare föreskrivs att elevskyddsombuden har rätt till den information som behövs för uppdraget med

undantag av information om uppgifter som är föremål för tystnadsplikt enligt 7 kap. 13 § första stycket. I fråga om uppgifter som är föremål för sekretess i det allmännas verksamhet gäller sekretesslagen. Arbetsmiljölagens bestämmelser om elevmedverkan kompletteras av regler i arbetsmiljöförordningen (AMF).

Det finns också bestämmelser i skollagen (1985:1100) om att elever från och med grundskolan ska ha inflytande över hur deras utbildning utformas. I fråga om grundskolan anges i 4 kap. 2 § att omfattningen och utformningen av elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. När det gäller särskolan och specialskolan ska dessutom enligt 6 kap. 2 § respektive 7 kap. 2 § elevernas förutsättningar i övrigt beaktas. Närmare bestämmelser om elevinflytande finns i de olika skolförordningarna.

Systemet med elevskyddsombud infördes 1990. Tanken var att elevskyddsombuden skulle ges möjlighet att medverka i skyddsarbetet i alla väsentliga avseenden, bl.a. genom att delta i planeringen av nya eller ändrade lokaler, arbetsmetoder eller arbetsförhållanden i övrigt. Elevskyddsombuden skulle i den dagliga verksamheten kunna observera, kanalisera och hjälpa till med att lösa arbetsmiljöfrågor. Det ansågs också viktigt att eleverna var med i de diskussioner om skolans arbetsmiljö som förs i skyddskommittéerna. En mängd brister i systemet med elevskyddsombud förekommer dock i praktiken. Ibland finns det inget elevskyddsombud, ibland brister det i fråga om information och utbildning och de elevskyddsombud som finns deltar ofta inte i arbetsmiljöarbetet i avsedd omfattning. Elevskyddsombuden upplever ibland att de inte tas på allvar.

Mot bakgrund av bl.a. detta har regeringen föreslagit ändrade regler för elevers och studerandes medverkan i arbetsmiljöarbetet (prop. 2008/09:138).

Elever i förskoleklass och elever till och med årskurs 6 omfattas alltså av stora delar av arbetsmiljölagen, däribland den allmänna bestämmelsen om samverkan i 3 kap. 1 a §. Dessa elever omfattas däremot inte av bestämmelserna om elevskyddsombud i 6 kap. 17 § första stycket. Således anges i andra stycket samma paragraf att elevmedverkan inte gäller elever i lägre årskurs än årskurs 7 i grundskolan eller motsvarande ungdomsutbildning. I förarbetena till denna lagstiftning framhölls dock att även de yngre barnen utgör en resurs som det gäller att tillvarata och att de yngre eleverna i takt med sin mognad bör få möjlighet att delta i skolans arbetsmiljöarbete i olika former vid sidan av det organiserade skyddsarbetet.

I propositionen framhålls vikten av att även de yngre eleverna får delta i skolans arbetsmiljöarbete i takt med att deras ålder och mognad ökar, vilket inte framgår tillräckligt tydligt med dagens reglering. Formuleringen i 6 kap. 17 § andra stycket AML, att elevmedverkan inte gäller elever i lägre årskurs än årskurs 7, kan tvärtom ge intrycket att dessa elever inte ska delta i skolans arbetsmiljöarbete över huvud taget.

Regeringen föreslår därför att det inledningsvis i 6 kap. 17 § AML slås fast en generell rätt för alla som genomgår utbildning att medverka i arbetsmiljöarbetet, om det är rimligt med hänsyn till utbildningens art och utbildningsperiodens längd. När det gäller de yngre eleverna och eleverna i särskola och särvux föreslås därutöver ett särskilt stycke där det anges att omfattningen och utformningen av elevernas deltagande i skolans arbetsmiljöarbete ska anpassas efter deras ålder, mognad och förutsättningar i övrigt. På så sätt kan deras kännedom och åsikter om den egna arbetsmiljön tas till vara. Utskottet välkomnar regeringens proposition i detta angelägna ämne.

Enligt 6 kap. 18 § ska huvudmannen för utbildningen se till att elevskyddsombuden får den utbildning och den ledighet som behövs för uppdraget.

Utskottet erinrar också om att barnkonventionens bestämmelser ska genomsyra allt beslutsfattande som rör barn (prop. 1997/98:182). Barnkonventionens artikel 12 handlar om barns rätt att komma till tals.

I likhet med regeringen (prop. 2007/08:1 utg.omr. 16 s. 111) anser utskottet att elever ska ha inflytande över sin skolgång men att ansvaret för undervisningen ytterst ska vila på utbildade lärare och rektorer.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om vikten av samarbete mellan föräldrar och skola. Föräldrars rätt och möjlighet till inflytande i skolan är fastslagna i läroplanen (Lpo 94). Där anges att skolans och vårdnadshavarens gemensamma ansvar för elevernas skolgång ska skapa bästa möjliga förutsättningar för barns och ungdomars utveckling och lärande. Alla som arbetar i skolan ska samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla innehållet och verksamheten i skolan. Vidare ska läraren samverka med föräldrarna och fortlöpande informera om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling samt hålla sig informerad om den enskilda elevens personliga situation.

Det är självfallet av vikt att både elever och föräldrar känner sig delaktiga i skolans verksamhet. I likhet med regeringen anser utskottet att elevers och föräldrars delaktighet i skolan bör stimuleras ytterligare. Kommunala skolor bör också ges större självständighet gentemot sina kommunala huvudmän. Ett sätt att öka självständigheten är att möjliggöra lokala styrorgan för enskilda skolor, t.ex. genom att under en kommunal nämnd inrätta ett självförvaltningsorgan som svarar för driften av en viss skola (7 kap. 18 § kommunallagen). I budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1 utg.omr. 16 s. 112) anges att det inom Utbildningsdepartementet pågår ett arbete med att ta fram förslag till nya former för elevers och föräldrars inflytande.

Utskottet anser att beredningen av en ny skollag bör avvaktas.

Särskilda ämnen

Kultur- och musikskolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om den kommunala musikskolan.

Motionen

I motion 2008/09:Ub259 (s) begärs att den kommunala musikskolan blir tillgänglig för alla barn. I motionen framhålls betydelsen av den kommunala musikskolan för att ge barn och ungdomar möjlighet till kulturell utveckling. Motionärerna anser att det är samhällets angelägenhet att se till att barn och ungdomar får utvecklas inom musik och kultur samt att detta ska ske inom ramen för grundskolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Utskottet delar uppfattningen att kultur och musik är viktiga för att utveckla elevernas personlighet och intressen. Av de kursplaner som gäller för såväl grundskola som gymnasieskola framgår att olika kulturaspekter ska behandlas inom i princip samtliga ämnen. Hur målen uppnås är en angelägenhet för kommunerna och för dem som är verksamma i skolan. Skolans möjligheter att organisera undervisningen efter lokala behov och intressen är stora.

I Orkesterutredningens betänkande Den professionella orkestermusiken i Sverige (SOU 2006:34) konstateras att uppbyggnaden av den kommunala musikskolan har haft en mycket stor betydelse för framväxten av alltfler – och allt bättre – musiker. Det konstateras också att det alldeles tydligt finns ett sviktande underlag för vissa traditionella ensembleformer inom musikskolan och att detta på sikt helt säkert kommer att få konsekvenser för de professionella orkestrarnas rekryteringsbas, men också för det framtida publikunderlaget. Musik- och kulturskolor fyller en viktig funktion både med avseende på den breda verksamheten och med avseende på att stimulera och ta till vara talanger.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2008 redovisat en långsiktig satsning för barn i grundskolan, kallad Skapande skola-satsningen. Denna syftar till att barn och ungdomar ska få ökad möjlighet till kulturell delaktighet och eget skapande, vilket också bidrar till att nå kunskapsmålen i skolan. Satsningen omfattar skolor med såväl kommunala och statliga som fristående huvudmän och fokuserar på elever i årskurserna 7 till 9. Satsningen gör det möjligt för elever att ta del av kulturaktiviteter även om skolan skulle sakna resurser.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom ett införande av formella regler om bl.a. rätt till studier i musik- och kulturskolor.

Tillvalsspråk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om ett större utbud av tillvalsspråk.

Jämför reservationerna 58 (s) och 59 (mp).

Motionerna

Miljöpartiet anför i motion 2008/09:Ub526 yrkande 9 att skolorna bör erbjuda ett större utbud av språk som eleverna kan välja som tillval. Miljöpartiet anser att skolorna i ökad utsträckning bör erbjuda undervisning i språk som talas i det mångkulturella Sverige, t.ex. kurdiska, finska och arabiska.

I motion 2008/09:Ub564 (s) argumenteras för att tillvalsspråken i grundskolan bör moderniseras och globaliseras. Motionärerna anser att eleverna bör få del av ett breddat utbud av tillvalsspråk.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Utbudet av tillvalsspråk i skolorna är inte en riksdagsfråga.

Idrott och hälsa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om ämnet idrott och hälsa.

Jämför reservation 60 (s).

Motionerna

Flera motionärer menar att antalet veckotimmar i ämnet idrott och hälsa bör utökas i timplanen för grundskolan. I motion 2008/09:Ub403 (s) anföras att idrottstimmarna i skolan kan vara det enda tillfället under dagen som eleverna rör sig så att pulsen går upp. Mer gymnastik i skolan och krav på regelbunden fysisk aktivitet för alla elever vore bra för barns och ungdomars hälsa, menar motionären. I motion 2008/09:Ub432 (s) lyfts skolans ansvar för att lägga grunden till ett livslångt motionerande fram. Ämnet idrott bör därför få en högre status och mer utrymme i alla grund- och gymnasieskolans program. I motion 2008/09:Ub202 (m) framhålls

vikten av ökad tid för schemalagd idrott i skolan. Motionären anser att barn rör på sig alldeles för lite och att möjligheten för att få dispens från att delta i skolgymnastiken används alltför ofta. I motion 2008/09:Ub264 (m) anförs att de yngsta barnen bör ha ett träningstillfälle per dag och de äldre barnen och ungdomarna tre träningspass per vecka. Det är den faktiska tid som avsätts som har en avgörande betydelse, skriver motionären.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Antalet timmar för ämnet idrott och hälsa inom ramen för grundskolans timplan ökade fr.o.m. läsåret 1998/99 från 460 till 500 timmar (prop. 1997/98:6, bet. UbU5, rskr. 107). Samtidigt utökades det lokala utrymmet för skolans val från 410 timmar till 600 timmar. I grundskolans timplan finns utöver detta 382 timmar avsatta för elevens val. Dessa timmar kan bl.a. användas för ämnet idrott och hälsa. Inom ramen för skolans vardag finns också stora möjligheter att erbjuda eleverna fysiska aktiviteter, friskvård m.m.

Skolans ansvar att erbjuda daglig och regelbunden fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen har fr.o.m. februari 2003 förts in i Lpo 94, och en liknande formulering har förts in i Lpf 94. Varje skola ska, utifrån sina lokala förutsättningar, hitta former för att dessa mål ska uppnås.

Naturvetenskap och teknik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om vikten av att förstärka utbildningen i naturvetenskap och teknik i grundskolan.

Motionerna

I motion 2008/09:Ub585 (m) anförs att barns intresse för naturvetenskap och teknik bör stimuleras. För att fler ska utbilda sig i naturvetenskap och teknik bör barns intresse för t.ex. rymdfärder och dinosaurier stimuleras. En startpunkt för en långsiktig satsning kan vara då den svenske astronauten Christer Fuglesang sommaren 2009 ska göra sin andra rymdfärd. Regeringen bör därför ta initiativet till en satsning som spänner över myndigheter, forskningsinstitutioner och små och stora rymdföretag.

I motion 2008/09:Ub554 (c) anförs vikten av att stärka och komplettera grundskolans, gymnasieskolans och högskolans utbildningar med träning i kritiskt tänkande, logik, filosofi och begreppsanalys. Motionären skriver att elever på högstadiet borde ha goda förutsättningar att utveckla sin kritiska förmåga, och att de skulle ha nytta av det inom nästan alla yrken de kan tänkas ägna sig åt i framtiden, såväl praktiska som teoretiska.

I motion 2008/09:Ub378 (s) framförs behovet av besök på vetenskapscentrum eller liknande institutioner för att öka barn och elevers nyfikenhet på naturvetenskap och teknik. Skolor och förskolor besöker redan i dag vetenskapscentrum i varierande utsträckning. Motionären anser att denna verksamhet måste komma alla barn till del och menar att det är angeläget att kostnaden därför inte tas ut av föräldrar utan täcks på annat sätt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Regeringen har tagit initiativ till flera åtgärder för att höja resultaten i skolan, exempelvis fortbildning av lärare i Lärarlyftet och det särskilda läsa-skriva-räkna-bidraget. Kommunerna har tilldelats 18 miljoner kronor för att nationella prov i fysik, kemi och biologi ska införas i årskurs 9.

Regeringen har nyligen givit Skolverket i uppdrag att på fler sätt förbättra undervisningen i matematik, naturvetenskap och teknik. För detta tillförs medel till Skolverket som kommuner och fristående skolor ska kunna söka för att utveckla sin undervisning i matematik i grundskolan.

Skolverket ska vidare analysera hur undervisningen i naturvetenskap och teknik i lågstadiet kan bli bättre och underlätta övergången mellan gymnasiet och högskolan. Genom Nationellt centrum för matematikutbildning (NCM) ska Skolverket dessutom tillhandahålla stödmaterial och sprida information om goda exempel på hur matematikundervisningen kan bli mer inspirerande.

I budgetpropositionen för 2009 finns 200 miljoner kronor beräknade för 2010 och lika mycket 2011 för satsningar på matematik, naturvetenskap och teknik.

Den s.k. teknikdelegationen (dir. 2008:96) har i uppdrag att kartlägga behovet av välutbildad arbetskraft inom matematik, naturvetenskap, teknik och informations- och kommunikationsteknik (IKT) samt lyfta fram, förstärka och utveckla arbetet med att öka intresset för och deltagandet i högskoleutbildningar inom dessa områden. Vidare ska delegationen verka för att behovet av arbetskraft inom de aktuella områdena uppmärksammas i större utsträckning. Delegationen ska särskilt verka för att öka flickors och kvinnors intresse för matematik, naturvetenskap, teknik och IKT. Vidare ska delegationen lyfta fram goda exempel på hur arbetet med att öka intresset för områdena kan stärkas. Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2010.

Svenska m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om bl.a. svenskundervisning i utlandet.

Jämför reservation 61 (s).

Motionerna

Flera motionärer tar upp frågan om svenskundervisning i utlandet. I motion 2008/09:Ub423 (s) yrkande 1 framhåller motionären behovet av en översyn av hur svenskundervisningen i utlandet bedrivs inom alla nivåer: grundskola, gymnasium och högskola. I samma motion yrkande 2 anför motionären att det behövs en översyn av behovet av en dylik undervisning. Motionären anför att det var mer än ett år sedan remisstiden gick ut för den utredning som den förra regeringen tillsatte för att se över svenskundervisningen i utlandet. Motionären efterlyser en översyn, en behovsanalys eller någon strategi för framtida utveckling e.d. Också i motion 2008/09:Ub295 (s) vill man se över möjligheterna till svenskundervisning utomlands. I motionen framförs att det är lika viktigt att satsa på de svenska barnens svenskundervisning utomlands som det är att satsa på invandrarbarnens hemspråksundervisning i Sverige. Därför är det rimligt att se över vilka möjligheter svenska elever har att studera svenska språket utomlands.

I motion 2008/09:Ub236 (fp) anförts att en litterär kanon – ett urval av litterära verk – bör införas i läroplanen. Detta skulle tydliggöra elevernas rätt till stöd av skolan för att få läsa de främsta svenskspråkiga författarna och världslitteraturens stora verk.

I motion 2008/09:Ub427 (m) anförts att det nordiska inslaget i undervisningen bör främjas som tillval i skolundervisningen i såväl grundskolan som i gymnasiet. I en alltmer globaliserad värld skulle en utökad undervisning av de skandinaviska språken och samhällslivet bidra till att den skandinaviska kulturen fortsatt värnas och utvecklas, skriver motionären.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Svenska institutets roll är att fungera som ett kontakt- och serviceorgan för svensklärare och deras studenter i utlandet. SI:s stöd riktar sig främst till svenskundervisningen vid utländska universitet och högskolor, medan Riksföreningen Sverigekontakt ger stöd till svenskundervisning på icke-akademisk nivå i utlandet. Information om undervisning av utlandssvenska barn och ungdomar sköts av Skolverket.

Utskottet anser att såväl studier av det norska och det danska språket som retorik och muntlig framställning är viktiga inslag i undervisningen inom ramen för ämnet svenska. Den närmare utformningen av kursplaner liksom undervisningens uppläggning är dock inte en fråga för riksdagen.

Utskottet konstaterar också att det i den mål- och resultatstyrda skolan finns en stor frihet vad gäller hur undervisningen utformas så länge målen i kursplanerna för respektive ämne uppnås.

Sex och samlevnad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om undervisningen i ämnet sex och samlevnad.

Jämför reservationerna 62 (s), 63 (v) och 64 (mp).

Motionerna

Flera motionärer anser att det finns ett behov av att förbättra sex- och samlevnadsundervisningen i grundskolan. Ett flertal motionsyrkanden behandlar undervisning i sex- och samlevnad. I motion 2008/09:Ub526 yrkande 27 anför Miljöpartiet att kvaliteten på sex- och samlevnadsundervisningen måste höjas. Miljöpartiet anser att frågor som berör sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck måste vara självklara frågor i sex- och samlevnadsundervisningen. Miljöpartiet skriver att samlevnadsundervisningen måste bedrivas utifrån en medvetenhet om könsmaksordningen och med syfte att bryta denna norm. Motionärerna skriver att regeringen bör återkomma till riksdagen med tydliga förslag till åtgärder för hur skolans sex- och samlevnadsundervisning kan förbättras.

Vänsterpartiet anför i motion 2008/09:Ju444 yrkande 19 att de av Skolverket föreslagna ändringarna avseende sex och samlevnad i grund- och gymnasieskolans kursplaner bör genomföras.

Flera motionärer anser att HBT-frågorna behöver belysas bättre i sex- och samlevnadsundervisningen. Vänsterpartiet begär i motion 2008/09:A355 yrkande 22 att regeringen ger Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att återkomma med förslag om hur frågor om sexuell läggning och könsidentitet ska beröras på ett integrerat sätt i undervisningen i grundskolan och gymnasieskolan.

I motion 2008/09:U323 (fp) yrkande 4 föreslås tydligare skrivningar om sexuell läggning och könsidentitetsuttryck i skolans kursplaner och andra styrdokument.

I motion 2008/09:Ub379 (s) anføres att sexualundervisningen i skolan bör ses över. I motionen anføres att detta bör ske, inte minst mot bakgrund av det faktum att antalet våldtäkter ökar. I motion 2008/09:Ub516 (kd) framförs att barnmorskor och skolsköterskor bör ansvara för sexualunder-

visningen i skolan. I motionen framförs att man genom bra sexualundervisning i skolorna och gratis preventivmedel kan förebygga könssjukdomar och oönskade aborter. Också i motion 2008/09:Ub603 (kd) förespråkas förbättrad undervisning i sex och samlevnad med hänvisning till höga aborttal för ungdomar i Sverige. Även i motion 2008/09:So552 (kd) yrkande 4 föreslås att sex- och samlevnadsundervisningen i skolan kompletteras med hjälp av barnmorskor. I motionen framförs att unga ofta saknar grundläggande kunskaper i ämnet. Genom att komplettera den undervisning som lärarna ger i ämnet skulle skolan kunna erbjuda en mycket hög kvalitet på sex- och samlevnadsundervisningen, och eleverna skulle få tillgång till en utomstående person som de kunde ställa känsliga frågor till.

I motion 2008/09:Ub337 (s) yrkande 1 anförs att styrningen av ämnet är otydlig och att det saknas tydliga nationella mål. Motionärerna kräver därför ändrade mål för undervisningen i sex och samlevnad. Även i motion 2008/09:Ub467 (s) yrkande 5 anförs att skrivningarna i läroplanerna och kursplanerna om sex och samlevnad bör bli tydligare. I motion 2008/09:Ub464 (m, c, v, fp, mp) yrkande 3 anförs att kursplanernas texter är otydliga när det gäller vilka krav som finns på vad eleven ska uppnå i ämnet. I motionen anförs att HBT-frågorna uttryckligen måste tas upp i kursplanerna på grundskole- och gymnasienivå. I motion 2008/09:Ub546 (m, fp, kd, c) yrkande 2 påtalas behovet av att ge Skolverket i uppdrag att regelbundet granska och utvärdera sex- och samlevnadsundervisningen. I samma motion yrkande 3 påtalas behovet av att granska, stimulera och sprida forskning och kunskap om sex och samlevnad.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Kursplanerna för grundskolans alla ämnen har reviderats med tillämpning från höstterminen 2000. I de samhällsorienterande ämnena markeras tydligt att tid ska avsättas för att diskutera och reflektera över begrepp som identitet, sexualitet, kärlek och jämställdhet. Vikten av att tala om värdefrågor i samband med undervisningen om samlevnad och relationer, människosyn och språkbruk betonas. Även i kursplanen för de naturorienterande ämnena ingår undervisning i sex och samlevnad. Att kunna föra diskussioner i dessa frågor och visa respekt för andras ståndpunkter och för olika samlevnadsformer är ett av målen i biologi. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. (Lpo 94) föreskrivs att skolan ska sträva efter att varje elev respekterar andra människors egenvärde, tar avstånd från att människor utsätts för kränkande behandling och kan leva sig in i och förstå andra människors situation. Bland de ämnesövergripande kunskapsområden som rektor har ett särskilt ansvar för nämns i läroplanen sex och samlevnad.

I läroplaner och kursplaner betonas bl.a. skolans ansvar för att uppmärksamma hälsa och livsstilsfrågor. Skolan har också ett ansvar att ge eleverna förutsättningar att kunna hantera svåra situationer i livet. Sex- och samlevnadsundervisningen, som i första hand tas upp i kursplanerna för de samhällsorienterande ämnena och i ämnet biologi, ska huvudsakligen ge eleverna goda kunskaper om sexuell och reproduktiv hälsa samt ge möjlighet till diskussion om attityder, normer och värderingar när det gäller t.ex. användning av preventivmedel, sexuell läggning och att uttrycka kärlek. Jämställdhetsfrågor tillmäts stor betydelse.

Skolverket har gjort en översyn av målen i de olika kursplanerna som rör kunskapsområdet sex och samlevnad för grund- och gymnasieskolan och därvid också tagit upp hur kunskapsområdet kan lyftas fram tydligare.

I sammanhanget kan nämnas att Statens skolverk fått i uppdrag att planera och genomföra insatser i syfte att främja jämställdhet i bl.a. grundskolan. Uppdraget avser bl.a. att erbjuda skolpersonal fortbildning i sex- och samlevnadsundervisning. Fortbildningen ska bl.a. ge kunskap om hur sådana komplexa frågeställningar som sexuellt utnyttjande, sexuellt våld och sexuell exploatering, innefattande sådan exploatering som sker i nya digitala medier, kan diskuteras med elever ur ett jämställdhets- och rättighetsperspektiv. Uppdraget ska slutrapporteras senast den 31 december 2010.

Naturskolor och utomhuspedagogik m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om bl.a. behovet av att stärka utomhuspedagogiken i grundskolan, undervisning i allemansrätt och integrerad klimat- och miljöundervisning.

Jämför reservation 65 (mp).

Motionerna

I motion 2008/09:Ub526 yrkande 36 framhåller Miljöpartiet behovet av att stärka utomhuspedagogiken. I motionen anförs att alla skolämnen kan läras utomhus samtidigt som man på det sättet kan stärka elevernas relation till naturen. Det behövs därför, menar motionärerna, ett ändrat synsätt där undervisningen inte begränsas av skolbyggnadens fyra väggar. Lärandet är en aktiv och levande process. Det är också viktigt att idéer och kunskap om utomhuspedagogik sprids till alla skolor och lärare.

I motion 2008/09:Ub250 (s) föreslås att skolan ska förmedla kunskapen om allemansrätten till eleverna. I motionen anförs att kunskapen om allemansrätten kan kopplas till pedagogiken inom skolan och att skolan har ett ansvar att förmedla detta. I motion 2008/09:Ub292 (m) föreslås en översyn av träslöjdsutbildningen så att den även omfattar möjligheten att lära sig att hantera en motorsåg. I motionen anförs bl.a. att det, när vi nu går in i

ett samhälle som ska använda mer och mer av bioenergi för att klara koldioxidutsläppen, är viktigt att se över vilka kunskaper människor behöver i framtiden. I motion 2008/09:Ub321 (kd) föreslås att klimat- och miljöundervisningen integreras i skolans alla nivåer. Motionären menar bl.a. att kunskap från olika discipliner måste vägas samman på ett mer systematiskt sätt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Utskottet erinrar om att det finns ett stort utrymme för kommuner och skolor att ta initiativ till och stödja olika typer av verksamheter, t.ex. naturskolor och teknikskolor.

Hem- och konsumentkunskap m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om bl.a. konsumentkunskap och entreprenörskap i grundskolan.

Jämför reservation 66 (s).

Motionerna

I motion 2008/09:Ub243 (m) föreslås grundläggande kunskap om entreprenörskap som en del av undervisningen i skolan. För att öka intresset för ungdomar att starta egna företag krävs omfattande information och kunskap om vad det innebär att starta och driva företag.

I motion 2008/09:Ub347 (c) yrkande 1 föreslås stärkta insatser för att främja ungt företagande. I samma motion yrkande 2 anförs att den svenska grundskolan bör genomsyras av ett entreprenörskapsperspektiv i syfte att ytterligare intensivifiera och stimulera arbetet med ungt företagande. I motion 2008/09:Ub274 (m) föreslås ett förbättrat samarbete mellan skola och näringsliv. Motionärerna vill genom ett samlat grepp närma skolans elever och lärare till företagare och dessas vardagliga verksamheter. Därigenom kan skolan knyta "leverantören av kunskap" närmare "mottagaren av leveransen".

I motion 2008/09:Ub261 (s) föreslås att hem- och konsumentkunskapsämnet integreras i skolarbetet för att elever t.ex. ska se nyttan med att lära sig om privatekonomi utifrån diskussionen om sms-lån.

Även i motion 2008/09:Ub229 (mp) framförs betydelsen av konsumentkunskap i skolan, där kunskap om privatekonomi inklusive sparande, lån, risker och konjunkturutveckling är betydelsefulla delar av ämnet. Även i motion 2008/09:Ub253 (m) framhålls vikten av konsumentekonomi i skolan. Även denna motion exemplifierar betydelsen av denna kunskap med

riskerna med sms-lån. Även i motion 2008/09:Ub410 (s) framhålls betydelsen av att barn och unga lär sig hållbar konsumtion. I motionen anförts att ungdomar i dagens konsumtionssamhälle möter en lång rad erbjudanden som det kan vara svårt att överblicka konsekvenserna av. I motion 2008/09:Ub512 (s) pekar motionärerna på betydelsen av kunskap om arbetsrättsliga frågor. Skolan bör ge eleverna kunskap om rättigheter på arbetsmarknaden så tidigt som möjligt, helst före den första prao-perioden i högstadiet.

I flera motioner framhålls betydelsen av undervisning i entreprenörskap och företagande. I motion 2008/09:Ub583 (s) anförts att även den kooperativa associationsformen ska lyftas fram i skolans undervisning om entreprenörskap. Motionären anser att formen ekonomisk förening bör bli lika känd som associationsformerna aktieföretag och handelsbolag.

I motion 2008/09:Ub219 (m) föreslås att den privatekonomiska och privatjuridiska utbildningen bör öka, både inom grundskolan och gymnasieskolan. Det är av största vikt att unga redan tidigt får bra och relevant utbildning i t.ex. räntans betydelse och återbetalningstider, skriver motionären. I motion 2008/09:Ub233 (m) föreslås ett utökat antal utbildningstimmar i samhällsekonomi inom ämnet samhällskunskap. Motionären anför att ingen bör gå ut skolan utan att veta hur vår samhällsekonomi fungerar. Även i motion 2008/09:Ub425 (m) betonas behovet av finansiell utbildning i grundskolan och gymnasieskolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

När det gäller frågan om att stödja framtida entreprenörskap i skolan vill utskottet, liksom tidigare, understryka skolans betydelse för att lägga grunden till ett positivt förhållningssätt till entreprenörskap och företagsamhet. Fler unga måste stimuleras att starta egna företag. Skolans syn på entreprenörskap måste därför förändras, och elever måste ges möjlighet att få inblick i företagandets vardag.

I budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1 utg.omr. 16 s. 114) skriver regeringen att den anser att det behövs en sammanhållen strategi som länkar samman alla nivåer i utbildningssystemet och som öppnar för och inbjuder andra aktörer att delta i arbetet. Utbildningsväsendet kan i högre grad än i dag stimulera och entusiasmera unga att bli entreprenörer, men det behövs entreprenörer inom näringsliv, kulturliv och ideella organisationer som samarbetar med utbildningsväsendet för att inspirera både lärare och elever.

Undervisningen i hem- och konsumentkunskap har en viktig plats i grundskolan. I kursplanen för ämnet hem- och konsumentkunskap anges som ett mål att sträva efter att eleven ska utveckla förståelse och intresse för hur handlingar i hushållet samspelar med hälsa, ekonomi och miljö

såväl lokalt som globalt. Ett mål som eleven ska ha uppnått i slutet av det nionde skolåret är att kunna använda olika varor, metoder och redskap i hushållet och därvid ta hänsyn till hälsa, hushållsekonomi och miljö.

Hållbar utveckling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om att uppmärksamma perspektivet hållbar utveckling i grundskolan m.m.

Jämför reservation 67 (mp).

Motionerna

I flera motionsyrkanden uppmärksammas frågor om hållbar utveckling. Miljöpartiet anför i motion 2008/09:Ub526 yrkande 37 att det behövs en översyn av kursplanerna i syfte att stärka kunskapen om hållbar utveckling. I motionen framförs att inläringen förbättras när teori och praktik hänger ihop. Att arbeta med att göra sin skola mer miljö- och klimatanpassad är därför något som måste hänga samman med att utveckla ämnen, läroplaner och lärarnas pedagogiska förmåga, menar motionärerna.

I motion 2008/09:Ub339 (c) begär motionärerna att ett nytt ämne – mat, miljö och hållbar utveckling – ska införas i grundskolan och att det av kursplanen tydligt ska framgå att ämnet ska innehålla praktisk hantering av mat, kläder, hem och ekonomi. I motion 2008/09:Ub484 (kd) begärs snarast en översyn av hur perspektivet hållbar utveckling har införlivats i det svenska utbildningssystemet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Miljöperspektivet i grundskolans utbildning anges redan i de allmänna föreskrifterna i 1 kap. 2 § skollagen. Myndigheten för skolutveckling har sedan 2005 möjlighet att tilldela förskolor, skolor inom det offentliga skolväsendet samt fristående skolor och riksinternatskolor utmärkelsen Skola för hållbar utveckling (förordning om utmärkelsen Skola för hållbar utveckling, SKOLFS 2004:20). Mellan 65 och 70 skolor har hittills fått en sådan utmärkelse.

Demokratifrågor m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om bl.a. ökad internationalisering av undervisningen, upplysning om kommunismens brott mot mänskligheten, kunskap om kvinnokonventionen Cedaw samt religionsutbildningens betydelse för internationell kommunikation.

Motionerna

Motion 2008/09:Ub334 (s) tar upp frågan om att utreda förutsättningarna för stöd till ungdomar som besöker landets huvudstad, Sveriges riksdag och de riksinstitutioner som är placerade i Stockholm. Ambitionen bör vara att alla medborgare någon gång före uppnådd rösträttsålder bör genomföra ett organiserat besök i Sveriges riksdag. I motion 2008/09:Ub331 (s) föreslås en översyn av hur man kan öka internationaliseringen av skolan. I motion 2008/09:Ub207 (fp) föreslås kraftigt förstärkt upplysning i skolan om kommunismens brott mot mänskligheten. Motionären skriver att ökade kunskaper om kommunismens brott inte bara handlar om att förstå historien utan också om att förstå sin samtid. Det kommunistiska förtrycket är ett arv som människor från det forna Sovjetunionen och Östeuropa bär med sig. Motionären frågar hur unga svenskar ska kunna förstå dem utan att ha elementära kunskaper om denna centrala del av dessa länders nutidshistoria. I motion 2008/09:Ub341 (m) föreslås någon form av statlig stipendieverksamhet för studieresor till Polen och Kambodja för att elever på plats ska kunna informeras om de svåra brott mot mänskligheten som skett där. I motion 2008/09:Ub458 (fp) föreslår motionärerna att man inför en demokratikanon.

I motion 2008/09:Ub218 (s) framförs vikten av att sprida kunskap samt undervisa om kvinnokonventionen, Cedaw, i skolan.

I motion 2008/09:Ub540 (kd) yrkande 1 framhålls religionsutbildningens betydelse för internationell kommunikation och dialog över religions- och kulturgränser. Motionären anför att det behövs en kontinuerlig dialog mellan företrädare för olika religioner för att undvika motsättningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I skollagen 1 kap. 2 § tredje stycket anges att verksamheten i skolan ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar.

Skolhuvudmannen och skolorna har ansvaret för att en konkretisering av de nationella målen görs. Skolhuvudmannen har vidare ett stort ansvar när det gäller uppföljning och utvärdering av skolans resultat för att säkerställa att skolorna uppnår de nationella målen.

Övriga ämnen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om bl.a. undervisning i trafiksäkerhet, IT och livskunskap.

Jämför reservation 68 (v).

Motionerna

Två motionsyrkanden behandlar trafiksäkerhet. I motion 2008/09:Ub437 (s) anförs att frågor om trafiksäkerhet bör införas i läroplanen. Trafikkunskap bör, anser motionären, integreras i undervisningen i grund- och gymnasieskolan. Även i motion 2008/09:Ub503 (s) påtalas behovet av trafikundervisning i skolan. Även här anser motionärerna att trafikundervisningen kan integreras i all annan undervisning i grundskolan.

I två motioner anförs betydelsen av IT i skolan. I motion 2008/09:Ub220 (m) begärs att regeringen tar ett helhetsgrepp om IT-frågor i skolan inför den kommande skolpropositionen. I motion 2008/09:Ub221 (m) anförs att det är angeläget att skapa ett nationellt initiativ som möter den snabba samhällsutvecklingen, i vilken IT är en avgörande faktor. I motion 2008/09:Ub572 (s, v, kd, c, m, fp, mp) begärs att undervisning om säkerhet på Internet ska införas i skolan.

I motion 2008/09:C390 (v) yrkande 6 föreslås att Skolverket och Högskoleverket gör en översyn och utvärdering av utbildningen i mediekritisk kompetens samt av om det finns behov av att arbeta för en utbildningsutveckling i denna fråga.

I motion 2008/09:Ub424 (s) framhålls vikten av livskunskap i skolan. I motionen anförs att det är angeläget att införa ämnet livskunskap i skolan och där ta upp bl.a. frågor om hur man ska hantera relationer och prestationskrav.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Kursplanerna i de samhällsorienterande ämnena omfattar bl.a. de frågor som uppmärksammas i motionsyrkandena. Skolorna har stor frihet att utforma undervisningen så länge målen i läroplanen och kursplanerna för respektive ämne uppnås. Utskottet förutsätter att adekvat undervisning ges.

Fritidshem

Skolbarnsomsorg

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om skolbarnsomsorg.

Jämför reservation 69 (s).

Motionerna

Socialdemokraterna anför i motion 2008/09:Ub589 yrkande 9 att läxläsning ska kunna anordnas på fritidshemmen. I motionen anför Socialdemokraterna också att föreningslivets nära samverkan med fritids bör uppmuntras så att barnen kan få ägna sig åt olika föreningsaktiviteter. Det kan röra sig om t.ex. fotboll, teater och dans. På det sättet får de barn som i dag inte har möjlighet att ägna sig åt dessa aktiviteter en chans att göra det. Detta kan också vara ett sätt att minska trycket på föräldrarnas tid och ekonomi och därmed underlätta det s.k. vardagspusslet. Även motion 2008/09:Ub509 (s) framhåller betydelsen av ett ökat engagemang i fritidsverksamheten. I motionen framför motionärerna att fritidshemmens verksamhet är viktig för barnen, och fler arbetsuppgifter skulle kunna fördelas mellan skola och fritidshem med mer personal. Hjälp med läxläsningen är ett exempel på samarbetsmöjligheter mellan skola och fritids. Något annat som behöver uppmärksammas med fokus på fritidsverksamheten och barnen är barnens sommar på fritids, skriver motionärerna. I motion 2008/09:Ub452 (s) yrkande 2 framförs idén om en sammanhållen skola och ett fritids som är en del av kunskapsskolan. I motionen anförts att fritidshemmen är ett viktigt pedagogiskt komplement till skolan genom att bl.a. stödja elevernas lärande.

I motion 2008/09:Ub343 (fp) anförts att grupperna på fritidshemmen behöver bli mindre, personaltätheten högre och andelen högskoleutbildad personal större. I motion 2008/09:Ub578 (kd) anförts att skolbarnsomsorgen behöver byggas ut samt att kvaliteten behöver förbättras, framför allt för åldersgrupperna tio till tolv år.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Av skollagen (1985:1100) framgår att skolbarnsomsorgen avser barn t.o.m. tolv år som går i skolan. Skolbarnsomsorgen bedrivs i form av fritidshem och familjedaghem och ska ta emot barn under den del av dagen då de inte vistas i skolan och under lov. För barn mellan tio och tolv år kan skolbarnsomsorgen även bedrivas i form av öppen fritidsverksamhet.

Skolbarnsomsorgens uppgift är att komplettera skolan samt erbjuda barn en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen med utgångspunkt i varje barns behov.

Andelen barn i fritidshemsverksamhet har ökat och omfattar 76,4 % av alla barn i åldern sex till nio år 2005. Hösten 2005 fanns det, enligt Skolverket, i genomsnitt drygt 30 barn per avdelning. Variationerna mellan kommunerna är stora. Av statsbidraget till kvalitetssäkrande åtgärder har 11 % av de 500 miljoner kronorna gått till skolbarnsomsorgen. Enligt Skolverkets uppföljning har svårigheten att rekrytera fritidspedagoger och förskollärare lett till att fler barnskötare och övrig personal anställts än planerat.

Skolbarnsomsorgen behandlas i samband med beredningen av ny skollag. Även satsningen på lärarutbildningen och auktorisation av lärare kan förväntas vara gynnsamma för skolbarnsomsorgen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Skolplikt, punkt 1 (mp) av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 17 och avslår motionerna 2008/09:Ju375 yrkande 2 och 2008/09:Ub514.

Ställningstagande

Dagens skolsystem utgår från att barn mognar och utvecklas i samma takt. Men så är det inte. Barn mognar i olika takt och därför måste skolstarten vara mer individanpassad och flexibel. Vissa barn är mogna att börja med skolarbetet vid sex års ålder. Andra är kanske inte mogna förrän vid åtta års ålder och behöver mer tid att få leka av sig innan allvaret börjar och de kan koncentrera sig en längre stund. Det ska vara barnens utvecklingsnivå som är avgörande för när de börjar skolan, inte den fysiska åldern. Därför bör det införas en möjlighet till skolstart vid olika åldrar, en mer individuellt anpassad skolstart. Redan i dag finns det möjlighet att börja vid sex eller sju års ålder. Miljöpartiet anser att denna valfrihet bör utsträckas till åtta års ålder för att öka möjligheten till individanpassning. Vi tycker också att barn bör ha möjlighet att börja skolan vid både vår- och höstterminernas början.

2. Val av skola, punkt 2 (v) av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub487 yrkande 2 och avslår motionerna 2008/09:Ub319, 2008/09:Ub412 och 2008/09:Ub587.

Ställningstagande

Det ”fria” skolvalet har slagit igenom stort, ackompanjerat av två argument: ökat inflytande över den egna situationen för föräldrar och elever genom valfrihet samt kvalitetsförbättring i skolan genom konkurrens. Miljöpartiet anser att argumenten är svaga och att det ”fria” skolvalet i stället skapar segregering och stress. Det gäller inte minst elever med funktionsnedsättningar, som inte kan välja skola fritt utan oftast måste välja skola efter hur tillgänglig den är.

Principen om att skolan ska vara en plats där elever med olika bakgrund och erfarenheter kan mötas blir alltmer avlägsen. Skolan kan visserligen inte lösa problemet med segregeringen, men genom att införa närhetsprincipen kan några av effekterna motverkas. Vi anser också att det är en stor vinst om alla elever själva kan ta sig till och från skolan.

I första hand ska varje elev gå i en skola så nära hemmet som möjligt. Föräldrar och elever bör dock ges möjlighet att komma med alternativa önskemål, som bör tillgodoses så långt det är möjligt. Geografisk närhet ska ge företräde om fler elever önskar gå i skolan än det finns plats för. Kommunerna måste också ta hänsyn till boendesegregationen när de konstruerar skolornas upptagningsområden.

3. Likvärdig skola, punkt 4 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Fi270 yrkande 64 och 2008/09:Ub601 yrkande 4.

Ställningstagande

Alla barn och ungdomar ska ha rätt att nå de nationella kunskapsmålen oavsett var de bor och oavsett föräldrarnas bakgrund. Sverige ska ha en nationellt likvärdig skola som utjämnar skillnader mellan skolor i olika kommuner och i olika bostadsområden. Lika chanser kräver olika resurser.

Med tre miljarder kronor under tre år vill vi investera i ett kvalitetslyft i den svenska grundskolan. Väl medvetna om att olika skolor och kommuner har olika förutsättningar, och med respekt för lärare och rektorers kompetens när det gäller att avgöra vad den egna skolan och kommunen behöver, samlar vi resurserna i en pott hos Skolverket. Därifrån kan kommunerna söka kvalitetspengar för det som de anser att de är i störst behov av. Det kan handla om fler lärare, vidareutbildning, speciallärarkompetens,

resurser till läxläsning på fritids eller mindre undervisningsgrupper. Vi föreslår ett insatsteam för att förbättra undervisningen i de skolor som visar sämst resultat utifrån sina förutsättningar.

4. Jämställdhet i skolan, punkt 5 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Ub332 och 2008/09:Ub589 yrkande 10.

Ställningstagande

I en ojämfälld skola är både pojkar och flickor förlorare. Skillnaderna i resultat mellan pojkar och flickor har trendmässigt ökat de senaste tio åren och behöver uppmärksammas i skolor i alla kommuner. Det behövs mer kunskap om orsakerna och mer av handfasta insatser som kan förbättra pojkars resultat men som också uppmärksammar effekterna för flickornas stress och pressande skolsituation. I grunden handlar det om att bryta traditionella mönster och könsroller som påverkar såväl pojkars som flickors attityder till skolan och styr deras framtida utbildningsval.

Läroplanen för skolan innehåller uppdrag om jämställdhet. Målen behöver i högre grad än i dag omsättas ute i kommuner, på skolor och i klassrum. Många gör mycket, men mer är möjligt. För att utveckla detta arbete måste samverkan mellan olika aktörer fungera. Vi vill att kunskaper utifrån genusperspektiv som främjar barns inlärning används i högre utsträckning än i dag.

5. Pojkars och flickors resultat i skolan, punkt 6 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Ub526 yrkande 29 och 2008/09:A395 yrkande 33.

Ställningstagande

En likvärdig skola, där alla får en möjlighet till kunskap och framsteg är en viktig ambition. Men det har allt tydligare framkommit de senaste åren att pojkar överlag gör sämre resultat i skolan än flickor. Det är inte acceptabelt att hälften av eleverna går igenom skoltiden med sämre resultat. Detta är i allra högsta grad en jämställdhetsfråga.

Pojkar har sämre resultat genom hela skolsystemet. Flickor har bättre betyg i samtliga ämnen med ett enda undantag: idrott och hälsa. Miljöpartiet har tidigare, bl.a. i motion 2005/06:Ub500 pekat ut detta problemområde som angeläget att komma till rätta med. Det gäller behovet av fördjupad kunskap, åtgärder för att komma till rätta med de olikheter som finns mellan könen i det svenska utbildningsväsendet och behovet av en översyn av de nationella styrdokumenterna för att bättre anpassa skolan efter både pojkar och flickor. Dessa ojämlika förhållanden måste analyseras noga, och Miljöpartiet föreslår att en utredning tillsätts om detta. Den traditionella mansrollen måste utmanas, och arbete mot könssegregering är viktigt i detta avseende.

6. Skolskjuts, punkt 9 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub487 yrkande 4 och avslår motion 2008/09:Ub354.

Ställningstagande

I skollagen anges att barn t.o.m. tolv års ålder har rätt till fritidsverksamhet inom skolbarnsomsorgen. Denna regel utgår från en norm som bygger på att barn som fyllt 13 år i hög grad förväntas klara sig själva och har ett mindre behov av tillsyn. Denna norm passar dock inte in på barn med svåra funktionsnedsättningar; därför finns det för dessa barn möjlighet till insatser enligt LSS. För elever som går i träningsskola är undervisningstiden ofta kort, och därför erbjuder i vissa fall skolan, i samma lokaler som skolverksamheten, tillsynsinsatser enligt LSS. Tillsynsinsatserna erbjuds då såväl före skoldagens början som efter dess slut. Detta kan vara en bra lösning för såväl barnet och föräldrarna som skolhuvudmannen.

I skolförfattningarnas mening är sådan verksamhet dock inte att betrakta som skolverksamhet utan en insats enligt LSS, som beslutas av kommunens socialnämnd. Detta medför i sin tur att kommunen saknar skyldighet att ge skolskjuts till och från verksamheten. Barnet/eleven får således antingen skjutas av sina föräldrar eller, i det fall det finns ett sådant berätt-

tigande, använda färdtjänst till och från skolan. I flera kommuner är brukarens kostnader för färdtjänst mycket höga. Kostnaden för denna del av färdtjänsten kan alltså innebära en merkostnad för familjen på tiotusentals kronor per år.

Med tanke på att det handlar om barn som fyllt 13 år är det orimligt att kräva att föräldrar ska skjutsa sina barn till och från verksamheter inom ramen för skolan. Föräldraansvaret för barn med funktionsnedsättning är självfallet lika stort som andra föräldrars, men det ska inte vara utökat. Vänsterpartiet anser därför att elever med funktionsnedsättning som har rätt till tillsynsinsatser enligt LSS ska ha rätt till skolskjuts till och från denna verksamhet.

7. Kvalitetsfrågor, punkt 11 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Fi291 yrkandena 3 och 6, 2008/09:Ub589 yrkandena 1 och 3 samt 2008/09:Ub591 yrkandena 2 och 3 samt avslår motion 2008/09:Ub363.

Ställningstagande

Det nationella mål- och uppföljningssystemet för grundskolan behöver utvecklas. Det krävs ett nationellt ansvar för kunskapsuppföljning och resursfördelning. Ett program för kvalitetssäkring av den svenska skolan ska tas fram som innehåller tydliga kvalitetsmått som alla skolor måste uppfylla, uppföljningssystem av elevernas kunskapsutveckling i varje årskurs från första klass och även stödåtgärder så att alla skolor ges reella möjligheter att leva upp till kraven.

Skolornas resultat ska utvärderas varje år, och för de skolor som inte når kvalitetsmått ska huvudmannen, kommunen eller friskolan ha en lagstiftad skyldighet att upprätta en handlingsplan som visar vilka åtgärder man avser att vidta för att förbättra resultaten.

Skolverket bör av regeringen ges i uppdrag att sammanställa den befintliga information som är relevant för föräldrars och barns val av skola samt tillgängliggöra denna och i samverkan med den nya myndigheten Skolinspektionen tillhandahålla inspektionsrapporter som underlag för kommunernas prioriteringar och för brukarnas val av skola. Skolverket bör vidare i samverkan med Sveriges Kommuner och Landsting utveckla kunskap om

utförarna samt utveckla jämförbar kvalitetsinformation inom förskolan. Denna information bör tillhandahållas kommunerna. Kvalitetsindikatorerna måste alltid ta hänsyn till socioekonomiska förhållanden och behov.

Ett program för kvalitetssäkring av svenska skolan ska tas fram som innehåller tydliga kvalitetsmått som alla skolor måste uppfylla, och ett uppföljningssystem av elevernas kunskapsutveckling i varje årskurs från första klass, samt även stödåtgärder så att alla skolor ges reella möjligheter att leva upp till kraven. För de skolor som inte når kvalitetsmåten ska huvudmannen, kommunen eller den fristående skolan ha en lagstiftad skyldighet att upprätta en handlingsplan som visar vilka åtgärder man avser att vidta för att förbättra resultaten.

De skolor som behöver stöd för att förbättra sina resultat ska kunna vända sig till en pedagogisk insatsstyrka som ska bildas vid Skolverket. Insatsstyrkan ska bestå av erfarna pedagoger och skolledare som under en längre period från tre till tolv månader, beroende på behov, kan hjälpa skolor att förändra och utveckla sitt arbetssätt.

Vi socialdemokrater har en klar vision för hur skolan ska utvecklas, vi har gjort en rejäl genomlysning av situationen i skolan och vi vet betydelsen av att investera i utbildning. Därför är det självklart för oss att vilja satsa på framtiden dvs. på varje elevs utbildning och utveckling. Nu tar vi steg för att förändra och förbättra den svenska skolan. Den moderatledda regeringen gör precis tvärtom. Den har bestämt sig för att mäta och sortera är vägen för skolan. Vi menar att detta bara är en väg tillbaka. De backar in i framtiden. Vi socialdemokrater vill satsa 3 miljarder kronor de närmaste tre åren på ett kvalitetslyft i den svenska grundskolan. Vi utvecklar strategin i denna motion, och strategin kan sammanfattas i följande.

- Fler behöriga lärare kan anställas.
- Fler specialpedagoger kan anställas.
- Lärarledd läxhjälp.
- Mindre undervisningsgrupper.
- Fler lärare får chans till vidareutbildning.
- Vi vill inrätta ett särskilt pedagogiskt insatsteam vid Skolverket.

Det krävs ett nationellt ansvar för kunskapsuppföljning och resursfördelning. Ett program för kvalitetssäkring av svenska skolan ska tas fram som innehåller tydliga kvalitetsmått som alla skolor måste uppfylla, uppföljningssystem av elevernas kunskapsutveckling i varje årskurs från första klass och även stödåtgärder så att alla skolor ges reella möjligheter att leva upp till kraven.

Skolornas resultat ska utvärderas varje år, och för de skolor som inte når kvalitetsmåten ska huvudmannen, kommunen eller friskolan, ha en lagstiftad skyldighet att upprätta en handlingsplan som visar vilka åtgärder man avser att vidta för att förbättra resultaten. Handlingsplanen ska godkännas av Skolverkets inspektion.

8. Resursfrågor, punkt 12 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Ub533, 2008/09:Ub589 yrkande 6 och 2008/09:Ub599 yrkande 5 och avslår motionerna 2008/09:Ub468 och 2008/09:Ub541.

Ställningstagande

Kunskap och bildning är fortfarande en klassfråga. Skolan ska arbeta för att utjämna de olika förutsättningar som barn har så att varje barn får likvärdiga möjligheter till kunskap. Vi vill satsa på mindre klasser och ökad lärartäthet för att lyfta fram kvalitet och resultat. Varje barn har rätt till det stöd han eller hon behöver för att nå kunskapsmålen. Alla barn är inte lika, och alla skolor har inte samma villkor. Lika chanser kräver olika resurser. Därför säger vi nej till en nationell skolpeng lika för alla. Vi vill att elevernas behov ska vara styrande för hur man fördelar resurser. Vi vill ha nationellt styrande regler som garanterar att resurserna i alla kommuner fördelas efter behov så att elever som går i skolor med svåra förutsättningar ges lika chanser att nå målen. Språkförskolor och en samlad strategi för hur skolan ska möta flyktingbarn ska bidra till en jämlik skolstart. Vi vill se mer av organiserat samarbete mellan skolor med olika elevsammansättning – och mindre av konkurrens om eleverna och jakt på maximal skolpeng. Det ska finnas ett nationellt system för jämförelser mellan skolor som är öppet och tillgängligt för alla elever och föräldrar.

Vi vill att det nationella ansvaret för att ge alla elever rätt till en likvärdig skola ska stärkas så att alla elever ges möjlighet att lära och utvecklas maximalt efter sina förutsättningar. Kunskap är ingen bristvara som ska ransoneras och rätten till kunskap får aldrig bli en klassfråga. Kunskap är makt och frihet.

Vi anser att ett tydligt mål bör skrivas in i skollagen om att utjämna skillnader och kompensera de barn som inte kommer från hem med studietradition. Resurserna måste styras till de skolor som har svårast förutsättningar. Lika chanser kräver olika resurser.

Det nya Skolverket och Statens skolinspektion kommer att ha till uppgift att stödja, utveckla, informera samt utöva tillsyn och kvalitetsgranskning. Vi vill undersöka möjligheten att med hjälp av specialuppföljning

lägga grund för en modell där skolor som från år till år har förbättrat elevernas resultat i matematik i årskurs 6 tilldelas särskilda resurser för att öka takten av detta arbete.

9. Möjlighet att stänga skolor, punkt 13 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 20.

Ställningstagande

I dag finns inga reella sanktioner för Skolverket att tillgripa om en kommunal skola missköter sitt åtagande. Den enda möjlighet som finns är att regeringen kan gå in och tvångsförvalta en skola. Det har aldrig hänt, och kommer antagligen aldrig att hända, eftersom det innebär ett mycket stort ingrepp i det kommunala självstyret från statens sida.

Fristående skolor kan däremot tvingas stänga genom att Skolverket drar tillbaka tillståndet för skolan. Det kan anses vara motiverat om det förekommer grava problem på skolan, om det t.ex. är så att elever på skolan far illa. Det tycker Miljöpartiet är rimligt. Men självklart måste samma sak gälla för elever som går i en kommunal skola som fungerar så dåligt att eleverna far illa. Miljöpartiet föreslår därför att Skolverket ska kunna besluta att stänga en skola om där förekommer grava missförhållanden.

Det är viktigt att poängtera att det bara ska vara aktuellt att stänga en skola, vare sig det är en kommunal eller fristående huvudman, om det är grava missförhållanden som råder. Att stänga en skola är en mycket allvarlig åtgärd som får dramatiska konsekvenser för de elever som gått på skolan och som tvingas anpassa sig till en ny skola och ett nytt sammanhang.

10. Möjlighet till vitesföreläggande, punkt 14 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 21.

Ställningstagande

Det finns ett behov av en sanktionsmöjlighet att tillgripa även då det inte är motiverat att stänga skolan. Det kan t.ex. vara när Skolverket vid sin inspektion upprepade gånger påpekat brister i verksamheten utan att skolorna åtgärdat dessa brister. Miljöpartiet vill därför införa en möjlighet till vitesföreläggande för Skolverket. Det betyder att skolor som inte rättar till brister som framkommit vid inspektion ska kunna tvingas att betala böter. Möjligheten till vitesföreläggande ska naturligtvis gälla alla skolor, såväl kommunala som fristående.

För fristående skolor skulle införande av möjligheten till vitesföreläggande skapa bättre förutsättningar än de som råder i dag. Ett vitesföreläggande skulle innebära att det blir kännbart att inte vidta de åtgärder som Skolverket krävt, samtidigt som det skulle ge skolan ytterligare en chans att åtgärda problemen innan skolan stängs och eleverna står på gatan.

När det gäller de kommunala skolorna innebär införandet av en vitesmöjlighet i praktiken att även misskötsel av kommunala skolor leder till konsekvenser för huvudmannen, till skillnad från hur det är i dag.

På initiativ av Miljöpartiet och de borgerliga partierna begärde riksdagen våren 2006 att regeringen skulle återkomma till riksdagen med förslag till ett vitessystem för skolväsendet. Nu har de borgerliga partierna haft regeringsmakten i två år utan att ha gjort något åt frågan. Det är hög tid att regeringen återkommer med ett lagförslag.

11. Friskolornas roll i skolsystemet, punkt 15 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub589 yrkande 7 och avslår motion 2008/09:Ub498.

Ställningstagande

Vårt mål är en sammanhållen skola där barn och unga med olika bakgrund lär av varandra. Alla skolor oavsett huvudman ska vara öppna för alla elever och ska ha samma rättigheter och skyldigheter. Det viktigaste är inte skolans driftsformer och huvudmannaskap – utan elevens rätt till en skola med bra kvalitet. Elever och föräldrar ska ha rätt till en allsidig och saklig information som ger en rättvis jämförelse mellan skolor.

Alla skolor ska verka under samma skollag, hålla samma höga kvalitet och följa samma nationella läroplan, kursplan och betygssystem. Möjligheten att välja skola är värdefull, och de fristående skolorna har en plats i utbildningsutbudet. Alla barn och ungdomar ska ha tillgång till likvärdig utbildning med hög kvalitet.

Skolsystemet ska vila på tre bärande element: friskolorna ska kunna starta och verka på samma villkor som kommunala skolor, föräldrar och elever ska ha rätt att välja mellan olika alternativ och politiken, nationellt och/eller kommunalt, måste kunna påverka så att resurser inte slösas bort på överetablering – de ska gå till bättre undervisning. Avarterna i dagens system måste bort. Tydligare regler behövs omgående som begränsar kommuners möjlighet att sälja ut kommunala skolor, som reglerar friskolors skyldighet att återinvestera vinst i skolverksamheten och som slår fast att all obligatorisk undervisning ska vila på vetenskaplig grund och vara icke-konfessionell. Slutligen har kommunen ansvaret för alla barns skolgång oavsett om den drivs i kommunal regi eller i friskolans regi.

12. Icke-konfessionell undervisning, punkt 16 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Ub589 yrkande 5 och 2008/09:Ub597 yrkande 1 och bifaller delvis motion 2008/09:Ub436.

Ställningstagande

Tydligare regler behövs omgående som slår fast att all obligatorisk undervisning ska vila på vetenskaplig grund och vara icke-konfessionell.

I debatten höjs röster för ett totalförbud mot konfessionella friskolor. Detta är inte förenligt med Europakonventionen och vore heller inte lämpligt. Vi anser i stället att det bör slås fast att all undervisning ska vara icke-konfessionell oavsett huvudman. Skollagen måste skärpas. Vi vill införa en kunskapsgaranti som innebär att all undervisning ska vila på vetenskaplig grund.

En sådan tydlig formulering i lagen torde också göra Skolverkets tillsyn betydligt enklare. I dag får ju enligt lagen en fristående skola ha en ”konfessionell inriktning” så länge som den till innehåll ”väsentligt svarar mot det offentliga skolväsendet” och följer ”allmänna mål och värdegrund”. Detta har skapat tolkningsmöjligheter som i praktiken gjort tillsynen tandlös.

Dagens skollag ger i praktiken Skolverket små möjligheter att säga nej till exempelvis samfund som Plymouthbröderna att starta friskola.

Så länge huvudmannen intygar att de kommer att följa de ”allmänna målen och värdegrunden” och att innehåll i allt ”väsentligt svarar mot det offentliga skolväsendet” måste Skolverket godkänna ansökan. När Skolverket säger nej handlar det nästan uteslutande om mer formella brister, som att kvaliteten kan ifrågasättas om rektor inte har utbildning och erfarenhet eller att elevantalet är för litet (i dag krävs minst 20 elever).

I fallet Plymouthbröderna valde Skolverket ändå att säga nej, vilket länsrätten senare underkände. Vi vill i stället ge Skolverket ansvaret för att göra en helhetsbedömning av huvudmannens ”förutsättningar”. Det ska innefatta både förutsättningarna att leva upp till lagens krav på kvalitet och huvudmannens ”förutsättningar att i praktiken följa de allmänna målen och värdegrunden” som gäller för det offentliga skolväsendet. Skolverket kan då granska exempelvis ett trossamfunds stadgar och dess verksamhet och konstatera att de inte bedömer det trovärdigt att denna huvudman kommer att kunna leva upp till kraven.

Vid ett överklagande skulle domstolen då få pröva om Skolverket haft tillräckligt underbyggda fakta för sitt beslut i stället för som i dag i huvudsak bara granska om huvudmannens ansökan varit korrekt skriven.

13. Godkännande av friskola, punkt 18 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub597 yrkande 2.

Ställningstagande

Dagens skollag ger i praktiken Skolverket små möjligheter att säga nej till exempelvis samfund som Plymouthbröderna att starta friskola.

Så länge huvudmannen intygar att de kommer att följa de ”allmänna målen och värdegrunden” och att innehåll i allt ”väsentligt svarar mot det offentliga skolväsendet” måste Skolverket godkänna ansökan. När Skolverket säger nej handlar det nästan uteslutande om mer formella brister, som att kvaliteten kan ifrågasättas om rektor inte har utbildning och erfarenhet eller att elevantalet är för litet (i dag krävs minst 20 elever).

I fallet Plymouthbröderna valde Skolverket ändå att säga nej, vilket länsrätten senare underkände. Vi vill i stället ge Skolverket ansvaret för att göra en helhetsbedömning av huvudmannens ”förutsättningar”. Det ska

innefatta både förutsättningarna att leva upp till lagens krav på kvalitet och huvudmannens ”förutsättningar att i praktiken följa de allmänna målen och värdegrunden” som gäller för det offentliga skolväsendet. Skolverket kan då granska exempelvis ett trossamfunds stadgar och dess verksamhet och konstatera att de inte bedömer det trovärdigt att denna huvudman kommer att kunna leva upp till kraven.

Vid ett överklagande skulle domstolen då få pröva om Skolverket haft tillräckligt underbyggda fakta för sitt beslut i stället för som i dag i huvudsak bara granska om huvudmannens ansökan varit korrekt skriven.

14. Kommunalt inflytande över etableringar av friskolor, punkt 19 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Fi291 yrkande 18, bifaller delvis motionerna 2008/09:Ub305, 2008/09:Ub308, 2008/09:Ub329, 2008/09:Ub336, 2008/09:Ub356, 2008/09:Ub399, 2008/09:Ub401, 2008/09:Ub451, 2008/09:Ub548 och 2008/09:Ub559 samt avslår motion 2008/09:Ub335 yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Vi säger nej till regeringens diskussioner om att kommunerna inte längre ska ha något inflytande över etableringen av fristående skolor. Vi vill tvärtom att kommunernas inflytande ska öka så att villkoren för alla skolor blir lika, oavsett huvudman.

Kontrollen av de fristående skolorna måste skärpas, och all undervisning ska vara icke-konfessionell. Friskolorna ska vara ett komplement till den kommunala skolan, men etableringen av nya friskolor får inte leda till sämre förutsättningar för den kommunala skolan.

Det är inte rimligt att några elevers val ska få inskränka valfriheten för alla elever. Så är tyvärr fallet i dag när etableringen av friskolor kan få kommunala skolor att stänga på grund av vikande elevunderlag.

Kommunernas inflytande vid etablering av friskolor måste förstärkas. Det är dags att kommunerna får mer att säga till om vid etableringar av friskolor.

Kommunerna har i uppdrag att dimensionera skolverksamheten utifrån det antal elever som finns inom kommunen. En etablering av en fristående skola försvårar givetvis kommunernas beräkning av kostnader och resurser. En del av pengarna som skulle gå till en kommunal skola måste i stället gå till friskolan.

När den kommunala skolan gör förändringar av skolstrukturen, lägger ned skolenheter, ändrar årskursindelningen m.m. uppstår ofta missnöje och problem vilket bidrar till att fler friskolor uppstår som en protest mot detta. Det blir ett sorts moment 22 som är mycket vanligt i mindre kommuner med många landsbygdsskolor och där elevunderlag och ekonomi styr mot färre skolenheter.

Det är inte försvarbart att bortse från konsekvenserna för den enskilda kommunens ekonomi, och därmed våra gemensamma skattemedel, som uppstår utan att kommunen kan förhindra det. Risken är stor att det kommer att finnas alltför många skolor för alltför få elever i många kommuner.

Att många elever ändrar sig och flyttar tillbaka från fristående skolor till den kommunala skolan under pågående läsår gör inte saken lättare för kommunerna, då det alltid måste finnas plats inom den kommunala skolverksamheten för alla elever. Det finns också exempel på friskolor som har upphört mitt i en termin och där den kommunala skolan har det absoluta kravet på sig att ta hand om eleverna eftersom friskolorna som upphört inte tar något ansvar.

Det är kommunerna som känner till de lokala förhållandena och kan tillföra viktiga infallsvinklar till den bedömning som Skolverket slutligen fattar beslut utifrån. Kommunernas roll i tillståndsprocessen för fristående skolor behöver därför stärkas och ses över.

15. Överlåtelse av offentlig verksamhet till kommunal personal, punkt 20 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub600 och avslår motion 2008/09:Ub465.

Ställningstagande

Täby kommuns beslut att driva igenom en tvångsprivatisering av Tibble gymnasium, kommunens största gymnasieskola med 1 200 elever, väckte stor debatt och berättigad kritik. Hanteringen av denna s.k. ”avknoppning”

av en fungerande och väl ansedd kommunal gymnasieskola har riktat strålkastarljuset på de lagar och förordningar som reglerar avknoppningar inom skolans område.

Vi socialdemokrater anser att det vore på sin plats att regeringen förtydligar sin syn på s.k. avknoppningar och återkommer med en lag mot tvångsprivatisering av kommunala skolor till underpris.

Socialdemokraternas kritik av att rea ut kommunala tillgångar har juridiskt stöd. Ett minimikrav på kommunala avknoppningar av skolor måste vara att de som tar över verksamheten betalar ett marknadsmässigt pris för skolan. En utredning gjord av Statskontoret anger även att det inte bara är de lärare eller rektorer som först anmäler intresse för att ta över en kommunalt driven skola som ska prövas. Det är inte självklart så att det är just de som först anmäler intresse av att ta över skolan som är bäst på att bedriva verksamheten.

Att Täby kommun privatiserade gymnasiet trots att en mycket stor andel av lärarna och eleverna motsatte sig detta väcker också andra frågor. Redan ordet avknoppning förespeglar att den befintliga verksamheten ska knoppas av men bedrivs vidare. En lösning på detta skulle kunna vara att skollagen reglerar att en avknoppning av en kommunal skola bara ska kunna genomföras om en tydlig majoritet, exempelvis 60 % av både lärare och föräldrar/elever, ställer sig bakom en sådan. Detta skulle innebära en indirekt kvalitetssäkring av den föreslagna ombildningen. Men också andra alternativ kan prövas. Man måste vara medveten om att en tvångsprivatisering av en skola utan stöd bland befintliga lärare kan komma att påverka skolverksamheten också på andra skolor i kommunen. Lärare som inte vill följa med in i den nya verksamheten kan omplaceras till en annan kommunal skola, vilket i sin tur kan leda till uppsägningar av lärare på grund av övertalighet.

16. Återkallande av godkännande av enskild huvudman, punkt 21 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub597 yrkande 3, bifaller delvis motionerna 2008/09:Ub258, 2008/09:Ub507 och 2008/09:Ub582 samt avslår motion 2008/09:Ub526 yrkande 22.

Ställningstagande

Dagens bestämmelser om överklagande innebär i praktiken att även uppenbar misskötsel av en skola eller allvarliga förseelser mot enskilda elever kan fortgå utan att Skolverket kan ingripa så länge det är föremål för rättslig prövning. Detta tycker vi socialdemokrater är helt orimligt.

Skolverket har också sedan flera år krävt att lagen ska ändras så att "ett återkallande av ett godkännande ska kunna gälla omedelbart". Det innebär att skolan måste stängas i avvaktan på att Skolverkets beslut om att dra in tillståndet prövas rättsligt.

Det är en enkel lagändring som innebär att dagens bestämmelse om rätt att överklaga Skolverkets beslut om "återkallande av godkännande av enskild huvudman" kompletteras med att "beslutet får förordnas att gälla omedelbart". I en författningskommentar kan sedan utvecklas i vilka fall det är rimligt att Skolverket utnyttjar denna möjlighet. Det bör givetvis gälla "i fall då det kan föreligga fara för elevers liv och hälsa" men också i andra fall då "bristerna i verksamheten är sådana att det inte längre kan anses lämpligt med en offentlig finansiering".

17. Återkallande av godkännande av enskild huvudman, punkt 21 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 22 och avslår motionerna 2008/09:Ub258, 2008/09:Ub507, 2008/09:Ub582 och 2008/09:Ub597 yrkande 3.

Ställningstagande

De allra flesta skolor är bra skolor och friskolorna är inget undantag. Det finns dock de som missköter sig. När allvarliga missförhållanden förekommer kan Skolverket besluta om att dra in tillståndet för en friskola. När Skolverket har fattat ett sådant beslut har skolorna rätt att överklaga beslutet till domstol. I dag har dessa skolor efter överklagan automatiskt rätt att fortsätta att bedriva sin skolverksamhet tills ärendet slutgiltigt avgörs i rätten. Det kan enligt Miljöpartiet vara problematiskt om missförhållandena på skolan varit allvarliga och särskilt om det rör skolor som inte respekterar elevernas integritet och läroplanens värdegrund.

Miljöpartiet föreslår därför en förändrad ordning. Skolorna ska fortsatt självklart ha rätt att överklaga ett beslut om indraget tillstånd, men vi anser att det vid en överklagan först måste göras en rättslig prövning av om skolan ska ha rätt att fortsätta att bedriva sin verksamhet under den tid

som överprövningen pågår. Man ska kunna fortsätta verksamheten om grunden till det indragna skoltillståndet t.ex. rör formalia, bokföring eller frågan om timplanens tillämpning. Om grunden till det indragna tillståndet däremot är att man inte följer läroplanens värdegrund eller att man kränker elevernas integritet och rättigheter bör skolan inte ha rätt att fortsätta sin verksamhet under överklagandet.

18. Ersättningsfrågor, punkt 22 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 19 och avslår motionerna 2008/09:Ub254, 2008/09:Ub311 och 2008/09:Ub335 yrkande 2.

Ställningstagande

Utgångspunkten för utbildningspolitiken är att utbildningen för alla barn och ungdomar ska vara likvärdig. De fristående skolorna utgör en del av det totala utbildningsutbudet och därmed en del av den nationella skolpolitiken. Tillsammans utgör de det offentliga skolväsendet för barn och ungdom. För att garantera elevernas rätt till en likvärdig utbildning ska alla skolor, oavsett huvudman, ha likvärdiga ekonomiska villkor.

Miljöpartiet har länge ansett att lagen bör ändras så att det blir möjligt för fristående skolor att genom förvaltningsbesvär överklaga kommuners beslut om nivå på bidrag. Hitills har skolor enbart kunnat överklaga kommuners beslut om bidrag, inte nivåerna. Miljöpartiet tog därför initiativ till en uppörelse med de borgerliga partierna 2006, vilket ledde till ett riksdagsbeslut i frågan. Trots att de borgerliga partierna nu har haft regeringsmakten under två år har de fortfarande inte hörsammat riksdagens tillkännagivande, vilket vi starkt kritiserar. Det är dags att verkställa riksdagens beslut.

19. Självstyrande kommunala skolor, punkt 23 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub589 yrkandena 14 och 17.

Ställningstagande

I flera kommuner finns i dag så kallade självstyrande skolor. Det innebär att kommunala skolor får en ökad organisatorisk och administrativ frihet gentemot den kommunala förvaltningen. De självstyrande skolorna arbetar mycket målmedvetet med att involvera personal, elever och föräldrar i skolornas utvecklingsarbete, och med att öka insynen från dessa. Vi vill att erfarenheterna och resultaten i dessa skolor noga ska dokumenteras och utvärderas för att se hur de kan berika övriga kommunala skolor.

20. Valfrihet inom den kommunala skolan, punkt 24 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkandena 12–14 och avslår motion 2008/09:Ub212.

Ställningstagande

Miljöpartiet anser att det ska vara möjligt för alla skolor, fristående som kommunala, att arbeta med alternativ pedagogisk profil och arbeta efter en alternativ läroplan. Alla skolor ska arbeta efter innehållet i värdegrundsdelen i den nationella läroplanen, men det är viktigt att utrymme ges för stor pedagogisk mångfald i övrigt. Att vara tvungen att följa de nationella styrdokument fullt ut kan göra detta svårt. Därför anser vi att man efter prövning av Skolverket ska kunna få undantag från skyldigheten att fullt ut följa den nationella läroplanen och i stället arbeta efter en annan läroplan.

Att en skola kan få möjlighet att arbeta efter en alternativ läroplan betyder inte att det blir fritt att välja vilka styrdokument som helst. En kvalitetsgranskning av Skolverket bör ske för att pröva att den alternativa läroplanen i allt väsentligt motsvarar den nationella. På det sättet uppmuntras en mångfald inom svenskt skolväsende och en utveckling där nya metoder och alternativ pedagogik får frodas och utvecklas. Vi ser mycket kritiskt på regeringens attacker mot den pedagogiska mångfalden när man försvarar för fristående pedagogiska alternativ att arbeta efter sina pedagogiska metoder.

I dag är de fristående skolorna fria att arbeta efter andra kursplaner än de nationellt fastställda. Det tycker vi ska gälla även fortsättningsvis. Vi vill också skapa en sådan möjlighet för de kommunala skolorna. Skolor

med offentlig huvudman ska kunna ansöka hos Skolverket om att få arbeta efter egna kursplaner. Skolverket ska då pröva att dessa kursplaner till art och nivå väsentligen motsvarar de nationella.

Friskolorna har i dag på grundskolenivå möjlighet att inom 10 % av tidsutrymmet (det som i timplanen kallas skolans val) ha egna ämnen med lokala kursplaner och betygskriterier i stället för de ämnen som uttrycks i skollagen. Denna möjlighet ger ett viktigt utrymme för lokal profil och kreativitet. Det här är en frihet som Miljöpartiet också vill ge kommunala skolor. Detta var också ett förslag som fanns med i Skollagskommitténs betänkande. Dessa lokala ämnen ska vara likvärdiga andra ämnen och ingå i elevens betygsunderlag då man söker sig vidare. Det är viktigt eftersom det kan vara i just dessa profilämnena som eleven kämpat allra mest och lyckats särskilt bra. Samma regler ska då gälla för kommunala skolor som gäller för friskolor i dag, det vill säga att skolorna utarbetar kursplaner och betygskriterier som Skolverket sedan ska godkänna.

21. Nationell timplan, punkt 25 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 11.

Ställningstagande

En åtgärd som Miljöpartiet vill att regeringen ska vidta snarast är att avskaffa den nationella timplanen. Det är kanske den enskilt viktigaste åtgärden för verkligt ökad lokal frihet och minskad centralstyrning av skolan. En centralt reglerad timplan passar mycket dåligt in i en individanpassad och målstyrd skola. Timplanen föreskriver exakt hur många timmar varje elev ska ägna åt undervisningen i varje ämne. Oavsett elevens fallenhet ska det vara lika för alla, vilket innebär att timplanen kan utgöra ett hinder för elevernas möjlighet att nå goda studieresultat i alla ämnen.

Miljöpartiet anser att det måste vara möjligt för en elev att lägga ned mer tid och få mer stöd i ett ämne där man ligger långt ifrån målen, än i ett ämne där man har mycket goda förutsättningar att nå ett bra studieresultat. Detta övervägande bör göras av eleven tillsammans med läraren, inte av regeringen.

En omfattande försöksverksamhet med utbildning utan timplan har pågått i 900 skolor i 79 kommuner sedan år 2000 och Timplanedelegationens delbetänkande (SOU 2004:35) visade att erfarenheterna från försöket var mycket positiva. Det var till och med så att genomsnittsbetyget i sko-

lor som ingick i timplane försöket ökade något mer än i skolor som inte deltagit i försöket. Det finns därför inget skäl till att ha kvar denna strikta reglering, utan det bör vara upp till skolorna att bestämma hur de vill fördela tiden. Det totala antalet garanterade undervisningstimmar som man enligt skollagen har rätt till ska finnas kvar.

22. Kunskapsmål, punkt 26 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub380 och avslår motionerna 2008/09:Ub281 och 2008/09:Ub440.

Ställningstagande

Vi vill ha en sammanhållen skola där skolan och fritids samverkar för att öka tryggheten och stödet till barnen. Vi har föreslagit en satsning: Kvalitetslyftet i skolan. Det är viktigt att denna satsning även omfattar fritidshemmen, så att vi kan få en mer sammanhållen skola där fritids kan vara det extra stöd i läxläsning som många barn behöver. Alla har inte möjligheten att få hjälp i hemmet. Fritidshemmen är ett viktigt pedagogiskt komplement till skolan genom att stödja elevers lärande och ger också många barn en möjlighet att få delta i olika aktiviteter. Vi vill också förstärka samarbetet mellan skolan, fritids och det lokala föreningslivet för att öka barnens möjligheter att kunna delta i föreningsaktiviteter som fotboll, teater eller musik. En sådan åtgärd skulle medverka till att trycket på föräldrarna minskar och att det blir lättare att få ihop vardagspusslet.

Alla elever ska nå målen i skolan, något annat kan vi socialdemokrater inte acceptera. Resursfördelningsmodeller kommer vi alltid att behöva, för att kunna styra över resurser till de elever som har det största behovet. Avgörande måste dock alltid vara att resurserna används på rätt sätt och att de är tillräckliga. Därmed måste fokus alltid ligga på de elever som behöver extra mycket stöd och hjälp för att klara grundskolan. Resurser måste tillföras skolan så att fler vuxna kan vara denna resurs, så att klasserna kan bli mindre och så att varje elev får det stöd som han eller hon behöver.

23. Nationella prov, punkt 27 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 16 och avslår motionerna 2008/09:Ub291 och 2008/09:Ub362 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Den nuvarande regeringen har beslutat att införa obligatoriska nationella prov i årskurs 3 och göra de tidigare frivilliga nationella proven i årskurs 5 obligatoriska.

Tidigare har nationella prov enbart varit obligatoriska i årskurs 9, vilket är ett logiskt avstämningstillfälle eftersom eleverna då ska ha nått den kunskapsnivå som föreskrivs i kursplaner och läroplanen för grundskolan. Att nationella prov nu blir obligatoriska i årskurs 3 och 5 innebär att det finns förväntningar på att alla elever ska lära sig samma saker, samtidigt.

Den nya regeln skapar ett stort problem för Waldorfskolorna som lägger upp undervisningen på ett annat sätt, enligt en av Skolverket godkänd kursplan. Den innebär att eleverna lär sig saker delvis i en annan ordning än vad man gör i den offentliga skolan. Hittills har det inte varit några problem eftersom eleverna haft likvärdiga kunskaper som de som föreskrivs i de nationella styrdokumenterna när de gått ut årskurs 9.

Att alla skolor nu tvingas genomföra nationella prov i årskurs 3 och 5 innebär att skolorna kan tvingas välja mellan att överge sin pedagogik och särart eller att eleverna testas på kunskaper som de inte alls har hunnit gå igenom. Miljöpartiet anser att båda dessa alternativ är olyckliga och vill därför att en möjlighet att begära undantag från nationella prov införs. På samma sätt som man efter prövning av Skolverket ska kunna tillämpa ett annat bedömningssystem än betyg ska det även vara möjligt att begära undantag från att delta i de nationella proven – detta under förutsättning att man tillämpar en av Skolverket godkänd alternativ kursplan som leder till likvärdiga resultat i årskurs 9 som i den offentliga skolans kursplan.

24. Matematiksatsning, punkt 28 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Ub589 yrkande 4 och 2008/09:Ub599 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Ska matematikundervisningen i skolan lyckas måste den fånga lusten till lärande och utmana alla barn och unga att vilja utvecklas maximalt efter sin förmåga. Undervisningen måste därför bli mer individualiserad och bättre se till varje enskild elevs behov och förutsättningar.

För de elever som presterar sämst i skolan ska det finnas mer stöd att tillgå. En del behöver extra undervisning, men det kan också handla om fler lärare och mindre undervisningsgrupper vid vissa tillfällen. För de elever som lär sig grunderna men som inte fångas av att matematik är utmanande och viktigt för framtiden måste fokus ligga på att fortsatt locka till nytt lärande. För de elever som presterar bäst i skolan ska det bli lättare att få gå vidare. Den som går i grundskolan ska kunna gå kvar i samma klass men läsa matematikkurser på gymnasienivå. Den gymnasieelev som vill ska kunna läsa matematik på högskolenivå. Vattentäta skott mellan olika skol- och utbildningsformer som hindrar individens utveckling ska undanröjas.

Den matematikdelegation som den socialdemokratiska regeringen tillsatte 2003 visade att något händer runt 10–12 års ålder. Många elever tycker i den åldern att matematik börjar bli tråkigt. Antingen börjar det bli svårt och tråkigt eller så börjar det bli lätt och tråkigt. Vårt förslag innebär att matematiken stärks i förskolan genom matematikverkstäder och utbildning för personalen. Individualiseringen i skolan ska utvecklas så att den elev som behöver särskilt stöd ska få det i högre utsträckning, den som upptäckt matematikens grunder ska inspireras att lära mer och den som behöver ska få större matematiska utmaningar och kunna räkna på i snabba takt. De lärare som undervisar i matematik ska få särskilt stöd. Lärarutbildningen i matematik bör också ses över, liksom kursplanerna i matematik. Vi vill undersöka möjligheten att med hjälp av specialuppföljning lägga grund för en modell där skolor som från år till år förbättrar elevernas resultat i matematik i årskurs 6 tilldelas särskilda resurser. Därut-

över vill vi pröva att också ge särskild stimulans till gymnasieskolor som relativt sett har fått flest elever att välja flest mattekurser och studerat med godkänt resultat.

Matematikundervisning hålls ofta på ett strukturellt plan med hög abstraktionsnivå och är främst förberedande för vidare matematik- och ekonomistudier. Ett sätt att öka intresset för matematik bland fler elever är att ge matematikundervisningen en starkare koppling till den livssituation man är i eller det framtida yrkesval man planerar för. Det ligger också i linje med en mer individualiserad undervisning. Därför vill vi att samtliga kursplaner i matematik i grund- och gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen ses över.

25. Individanpassad undervisning, punkt 29 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub589 yrkande 2 och avslår motionerna 2008/09:Ub523 och 2008/09:Ub579.

Ställningstagande

De individuella utvecklingsplanerna ska utvecklas till ett kontrakt mellan skolan, eleven och hemmet. Med den individuella utvärderingen som grund ska skolan skriftligen precisera vilka insatser som görs för att stödja elevens kunskapsutveckling, och eleven och hemmet ska tydliggöra vilka insatser de avser att göra för att ta sin del av det gemensamma ansvaret. Kontraktet är en del av dialogen mellan elev, hem och skola och ska inte betraktas som en offentligt upprättad handling. Nya nationellt kvalitetssäkrade prov och tester i läsning, matematik och engelska ska tas fram för de tidiga åldrarna. Detta kan bli ett hjälpmedel för skolor och lärare att prioritera resurser och sätta in insatser där de behövs mest och bäst. När de individuella utvecklingsplanerna utvecklas kan insatser prioriteras och preciseras för att möta och stödja varje elevs utveckling.

26. Rätt att överklaga åtgärdsprogram, punkt 30 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 24.

Ställningstagande

Elever som har svårigheter i skolarbetet har rätt att få extra stöd i skolan. Enligt skollagen ska en elev ges stödundervisning om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de mål som ska ha uppnåtts vid slutet av det femte och det nionde skolåret. Ibland behöver ett särskilt åtgärdsprogram utformas. Detta utformas av skolpersonalen i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare.

Åtgärdsprogrammen utgör viktiga verktyg för det pedagogiska arbetet i skolan. De fungerar som uppföljnings- och utvärderingsinstrument och skapar pedagogiska diskussioner. Åtgärdsprogrammen bidrar också till att tydliggöra ansvarsfördelningen i arbetet med barnen, både i relationen mellan hem och skola och mellan olika befattningshavare inom och utom skolan.

En undersökning som Skolverket genomförde 2003 indikerar att många som har rätt till åtgärdsprogram inte har fått något. Uppskattningsvis 25 % av eleverna som fick särskilt stöd saknade åtgärdsprogram. I rapporten konstaterades också att en femtedel av de elever som bedömts vara i behov av särskilt stöd inte fick någon extra hjälp.

Under våren 2008 kom Skolverket ut med allmänna råd för arbete med åtgärdsprogram, för att försöka höja kvaliteten på programmen. Miljöpartiet tycker att det är bra men anser också att elevernas rättssäkerhet måste stärkas genom att möjlighet till överklagan av åtgärdsprogram införs. Eleverna har enligt lag rätt att få kvalitativt extra stöd, men denna rätt berövas dem alltför ofta. För Miljöpartiet är det enormt viktigt att dessa elever får den hjälp de behöver. Den ständigt ökande skara elever som söker till gymnasiets individuella program är ett bevis för att detta inte har fungerat.

På initiativ av Miljöpartiet och de borgerliga partierna begärde riksdagen våren 2006 att regeringen skulle återkomma till riksdagen med förslag till hur en rättighet att överklaga åtgärdsprogrammet skulle kunna se ut. Trots att de borgerliga partierna sedan två år innehar regeringsmakten har ingenting hänt i frågan. Miljöpartiet anser att detta måste ändras nu.

27. Modersmålsundervisning, punkt 31 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkandena 6 och 7 samt avslår motion 2008/09:Ub327.

Ställningstagande

Barn har rätt till goda kunskaper såväl i svenska språket som i sitt modersmål, i de fall då det inte är svenska. Goda kunskaper i modersmålet ger dessutom bättre förutsättningar för att lära sig ett andra språk bra. Att skolan erbjuder en bra modersmålsundervisning är således både en fråga om att barn ska ha rätt till sin kultur och att skapa goda förutsättningar för att alla elever ska utveckla goda kunskaper i svenska språket, vilket är ett av skolans viktigaste ämnen.

Enligt grundskoleförordningen ska elever som har minst en förälder som har ett annat modersmål än svenska få undervisning i detta språk om eleven har kunskaper i språket och vill ha undervisning. År 2007 var det 56 % av de berättigade barnen i grundskolan som fick modersmålsundervisning. Nästan hälften av de berättigade deltar alltså inte i den undervisning de har rätt till.

Det finns många anledningar till att en så hög andel inte deltar i modersmålsundervisningen. En av förklaringarna är att modersmålsundervisningen ofta bedrivs på eftermiddagarna, efter ordinarie skoltid, vilket har lett till att undervisningen fått låg status. Det är också svårt att motivera eleverna att stanna kvar i skolan när deras klasskamrater går hem för dagen. Miljöpartiet anser att modersmålsundervisningen måste prioriteras och i större utsträckning erbjudas under ordinarie skoltid. Det är viktigt att eleverna inte känner att de missar för mycket av annan undervisning genom att delta i modersmålsundervisningen. En lösning kan vara att lägga undervisningen vid tillfällen då alla elever får välja vad de vill studera.

I grundskoleförordningen finns också en begränsning som säger att elever har rätt till modersmålsundervisning i som mest sju år. Det är en begränsning som Miljöpartiet vill ta bort, vilket även Skolverket rekommenderat. Fördjupade språkkunskaper anses i andra fall vara en tillgång för samhället, vilket till och med föranlett reformer av antagningssystemet till högskolan. Självklart ska elever som så önskar kunna fördjupa sina kunskaper i modersmålet även efter att ha studerat det i sju år. En sådan förändring skulle innebära ökade kostnader för kommunerna. Miljöpartiet avsätter därför medel för detta i partiets budgetmotion.

28. Matematikundervisning på modersmål, punkt 32 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub599 yrkande 7 och bifaller delvis motion 2008/09:Ub526 yrkande 8.

Ställningstagande

Studerande med utländsk bakgrund är överrepresenterade bland dem som har svårigheter i matematik. Lärare måste därför ha beredskap för att möta dessa. Nyckeln kan ligga i språket och svårigheten inte nödvändigtvis i att förstå matematiken. Fler invandrare måste också stimuleras att utbilda sig till lärare i matematik. Matematiklärare med annat modersmål än svenska har större förutsättningar att förstå de flerspråkiga elevernas situation. Matematikdelegationen fastslog också att ”matematikundervisning på elevens modersmål parallellt med undervisning på svenska visat sig vara framgångsrik”.

Ämnesundervisning på modersmål sker i dag i mycket liten omfattning, på de flesta håll inte alls. Det förekommer dock på vissa friskolor med språklig eller etnisk inriktning. Enligt grundskoleförordningen får kommuner anordna delar av undervisningen på ett annat språk för de ”elever som har ett annat språk än svenska som dagligt umgängesspråk med minst en vårdnadshavare”. Det gäller enbart i årskurserna 1 till 6 – om inte språket är finska, då gäller det ända till årskurs 9. Vi vill se över möjligheterna för att detta ska gälla för årskurs 9 och t.o.m. gymnasiet. Det är brist på utbildade modersmålslärare och flerspråkiga lärare inom såväl förskolan som grundskolan och gymnasiet. Därför behövs särskilda rekryterings- och utbildningsinsatser för att möta detta behov.

29. Matematikundervisning på modersmål, punkt 32 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub599 yrkande 7 och bifaller delvis motion 2008/09:Ub526 yrkande 8.

Ställningstagande

Miljöpartiet anser att ämnesundervisning i större utsträckning bör ges på elevernas modersmål. I dag sker detta i mycket liten omfattning, på de flesta håll inte alls. Nyanlända elever som har en god skolbakgrund upplever ofta att deras ämneskunskaper får ligga i träda medan de enbart ägnar sig åt att lära sig svenska. Det är inte acceptabelt, och det är därför viktigt att skolan erbjuder ämnesundervisning på modersmål, samtidigt som man satsar på undervisning i såväl modersmål som svenska språket.

Det ämne som framför allt är aktuellt är matematik. Forskningen har visat att språkförståelse har stor betydelse för elevers resultat i matematik. Dessutom bör studiehandledning på modersmål erbjudas för att underlätta för eleverna i samtliga ämnen. Det är allra viktigast att elever som anlänt till Sverige under skoltiden får ta del av sådan undervisning. När undervisningen i matematik kommit i gång och kan utvärderas kan fler ämnen bli aktuella, till exempel engelska.

Miljöpartiet vill därför starta en försöksverksamhet i tio kommuner där man prövar att ge elever rätt till undervisning i matematik på sitt modersmål. Detta för att ge dem bättre kunskaper i dessa ämnen under tiden de utvecklar sin kunskap i svenska språket. När eleverna är nyanlända ges en större del av undervisningen i ämnet på modersmålet, men med tiden ges en större del av ämnesundervisningen på svenska. Miljöpartiet avsätter 164 miljoner kronor årligen för detta försök. För mer information om försökets utformning hänvisar vi till Miljöpartiets budgetmotion.

30. Nyanlända elever, punkt 33 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 10.

Ställningstagande

Många barn kommer till Sverige under skolåldern, då med olika kunskaper och färdigheter. Det är vanligt att kommunerna organiserar undervisningen för nyanlända barn i form av förberedelseklasser, där eleverna får gå tills de behärskar svenska bra nog för att delta i den svenskspråkiga undervisningen.

Miljöpartiet anser att elever måste få undervisning både i modersmål och svenska som andraspråk. I flera skolor är det så att eleverna får antingen eller, vilket inte är effektivt. Språkforskningen visar att parallella processer är viktiga för att eleven ska utveckla både kunskapsinnehåll och

språkbehärskning. Det är också viktigt att barnen får fortsätta att utveckla sina ämneskunskaper även under tiden som de lär sig svenska, vilket betyder att skolan måste kunna erbjuda ämnesundervisning på modersmålet.

Miljöpartiet anser att nyanlända elevers kunskaper ska kartläggas när de kommer till skolan. Detta för att undervisningen ska kunna individanpassas så att varje elev får så bra förutsättningar som möjligt att vidareutveckla sin kunskap inom alla skolans ämnen. Kartläggningen bör ligga till grund för elevens individuella utvecklingsplan som för nyanlända särskilt bör uppmärksamma språkutvecklingen.

31. Betyg, punkt 34 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Ub415 och 2008/09:Ub502 samt avslår motionerna 2008/09:Ub441 och 2008/09:Ub526 yrkande 5.

Ställningstagande

Vi vill ha en skola som tidigt följer upp varje elev och där åtgärder sätts in för att alla ska kunna nå resultaten.

De framåtsyftande individuella utvecklingsplanerna för eleverna är ett mycket användbart arbetsinstrument i skolan. Individuella utvecklingsplaner ska utarbetas i samråd mellan lärare, elever och föräldrar. Därmed finns möjligheter att avgöra behov av såväl stödinsatser som extra utmaningar.

Vi accepterar betyg från 6:e klass men vänder oss kraftigt emot det parallella betygssystem som nu växer i fram i och med att skriftliga omdömen numera kan vara betygsliknande. Detta innebär att en sjuåring kan betraktas vara icke godkänd.

I de tidiga åldrarna ska utvärderingar vara av framåtsyftande och uppmuntrande karaktär, inte sätta stämpel på något man redan har gjort. De individuella utvecklingsplanerna fyller just funktionen att vara framåtsyftande och uppmuntrande.

32. Betyg, punkt 34 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 5 och avslår motionerna 2008/09:Ub415, 2008/09:Ub441 och 2008/09:Ub502.

Ställningstagande

Miljöpartiet förespråkar ett utvärderingssystem som motiverar eleverna till att lära sig mer. Eleverna ska kunna nå bättre resultat och utvecklas under sin tid i skolan.

Vi vill införa betygsfria skriftliga omdömen som en formaliserad version av utvecklingssamtalen i varje årskurs i grundskolan. De skriftliga omdömen som eleverna får kommer att vara ganska vida och breda i sin karaktär under de första årskurserna för att allteftersom man kommer högre upp i skolan bli mer konkreta och relaterade till grundskolans utbildningsmål. Syftet med omdömena är att eleverna ska få utförlig och tydlig information om hur de ligger till och om vad de behöver arbeta mer med. Det är viktigt att omdömena är framåtsyftande.

Betyg enligt dagens modell blir enbart kvar som ett urvalsinstrument för fortsatta studier och arbete. I praktiken behöver betygen då enbart ges som slutbetyg i grundskolans årskurs 9 samt i gymnasiet. Skriftliga betygsfria omdömen kommer att utgöra ett kvalitativt underlag för den lärare som ska sätta slutbetyg. Elever och föräldrar ska inte heller behöva känna sig överraskade över ett slutbetyg, utan kunna känna ökad trygghet med den utvärdering som de betygsfria omdömena står för.

Det finns många positiva erfarenheter av skriftliga omdömen. I de skolor där detta prövats är elever, lärare och inte minst föräldrar nöjda med utfallet. Dylan Wiliam från Institute of Education vid Londons universitet, en världens mest ansedda betygsforskare, pekar på forskning som visar att skriftliga omdömen höjer elevernas resultat med i genomsnitt 30 % och betyg inte alls.

Sverige behöver ett modernt utvärderingssystem i skolan som motiverar eleverna till bättre resultat. Vi vill därför att betygsfria skriftliga omdömen ska ersätta betygen fram till sista terminen i grundskolan.

Miljöpartiets förslag om betygsfria skriftliga omdömen får inte på något sätt förväxlas med de frivilliga betygsomdömen som regeringen infört fr.o.m. höstterminen 2008. Denna typ av betygsomdömen är i praktiken samma sak som betyg. De allvarligaste problemen med regeringens betygs-

omdömen är att det dels inte finns några nationella kriterier eller bedömningsunderlag, dels att lärarna som ska sätta betygsomdömen inte har någon utbildning för detta.

33. Undantag från skyldighet att sätta betyg, punkt 35 (mp)
av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 15.

Ställningstagande

Fristående skolor får sätta betyg om de ansöker om det i samband med ansökan om att få starta sin verksamhet. De flesta skolor väljer att göra det, men vissa väljer aktivt att inte sätta betyg av olika anledningar. Det kan t.ex. vara så att det strider mot den pedagogiska inriktning som man arbetar efter.

Miljöpartiet tycker att det är viktigt att även kommunala skolor kan profilera sig och arbeta efter olika pedagogiska metoder. Det ska t.ex. vara fullt möjligt att anordna en Waldorffklass i en kommunal skola. Men så länge det inte finns någon möjlighet till undantag från betygssättning för de kommunala huvudmännen så är det inte möjligt.

Därför anser vi att skollagen bör ändras så att skolor med såväl offentlig som fristående huvudman ska kunna tillämpa ett annat bedömningssystem än betyg efter prövning av Skolverket.

34. Omprövning av betyg, punkt 36 (s, v, mp)
av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Rossana Dinamarca (v), Mats Pertoft (mp), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 23.

Ställningstagande

Så länge dagens betygssystem finns kvar ska eleverna självklart ha rätt att få sina betyg omprövade. Betygssättning är myndighetsutövning och bör självklart liksom andra myndighetsbeslut kunna omprövas. Lärarfacken, Elevorganisationen och sammanslutningen Sveriges Kommuner och Lands-ting står enade i kravet på att betyg bör kunna överprövas, vilket också föreslogs i Skollagskommitténs betänkande. Det är en grundläggande fråga om elevernas rättssäkerhet. Därför anser vi att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som ger eleverna möjlighet att få sina betyg överklagade.

35. Chefsrekryteringsprogram för skolan, punkt 37 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Fi291 yrkande 10.

Ställningstagande

Vi vill satsa på professionella ledare och chefer i välfärden. Vi vill att det utvecklas särskilda ledarskapsprogram på högskolenivå för chefer inom välfärdens verksamheter. Ett särskilt chefsrekryteringsprogram bör tas fram för att trygga att välfärden kan få del av de bästa cheferna och ledarna i framtiden.

Vi föreslår att det upprättas ledarskapsprogram på högskolenivå samt chefsrekryteringsprogram för skolan, vården och omsorgen. Vi föreslår också att det införs krav på konkreta planer för omvandling av deltidstjänster till heltidstjänster.

36. Pedagogisk utveckling, punkt 38 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkandena 4 och 18.

Ställningstagande

För att ge fler elever bättre förutsättningar för att nå kunskapsmålen i skolan vill Miljöpartiet inrätta en kvalitetspott för pedagogisk utveckling och avsätter för detta ändamål 400 miljoner kronor om året de närmaste tre åren. Skolor ska kunna söka och få medel för att genomföra projekt som syftar till att höja kvaliteten i undervisningen och att i förlängningen leda till större måluppfyllelse. Inriktningen ska vara på nyskapande och innovativa pedagogiska projekt, och vi ser gärna att man tar avstamp i de behov som dokumenterats i elevernas individuella utvecklingsplaner. Olika typer av satsningar kan komma i fråga, men det ska vara ett tydligt formulerat projekt som är enkelt att utvärdera. Utvärderingarna är viktiga, inte bara för att de fungerar som ett kvitto på investeringen, utan också för att de gör det möjligt att sprida goda exempel. Skolverket får i uppdrag att administrera projektet, och vi anslår i vår budgetmotion 400 miljoner kronor årligen för detta ändamål.

37. Behörighet, m.m., punkt 39 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Ub589 yrkande 15 och 2008/09:Ub598 yrkandena 6 och 8 samt avslår motionerna 2008/09:Ub422, 2008/09:Ub452 yrkande 1 och 2008/09:Ub562.

Ställningstagande

Att ge alla elever möjlighet att varje dag möta en riktigt god pedagog som har engagemang och förmåga att entusiasmera till lärande är avgörande för skolan. Vi vill att politiken, föräldrarna och det omgivande samhället ger lärare och skolledare större respekt för deras yrkeskunnande och professionella arbete. Alla lärare i svenska skolan, oavsett om de arbetar i en kommunal skola eller i en friskola, ska vara välutbildade, kompetenta och behöriga. Staten, kommunerna och friskolorna bör göra en överenskommelse om att inte nyanställa någon obehörig lärare. Staten ska gemensamt med kommuner och friskolor bekosta vidareutbildning av de obehöriga lärare som i dag finns anställda. På sikt är målet självklart; det ska inte finnas några obehöriga lärare i den svenska skolan. Att kunna läsa, skriva och räkna är grunden för att inhämta kunskaper på andra områden, och därför ska vidareutbildning i svenska och matematik prioriteras i första hand.

Vi vill också pröva möjligheten att en erfaren och välutbildad yrkeslärare får ansvara för ett arbetslag bestående av resurspersoner från arbetslivet. Vi är också övertygade om att det finns fler professioner som kan stödja elever med sociala eller medicinska problem. Det är en förutsättning för att lärarna ska kunna ta sitt ansvar för lärandet.

Lärarna ska kunna fokusera på undervisning. Därför ska det finnas gott om annan skolpersonal som arbetar med utveckling, rådgivning och särskilda problem.

38. Fler lärare och vuxna, punkt 40 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub598 yrkande 7 och avslår motion 2008/09:Ub511.

Ställningstagande

Vi socialdemokrater vill anställa fler lärare i syfte att minska klasstorlekar och förbättra lärarnas arbetssituation. Det är en avgörande faktor för att utveckla svensk skola. Vi behöver också finna alternativa vägar för dem som tröttnat i yrket eller helt enkelt inte passar som lärare. Det behövs ökad trygghet i omställning och bra villkor för att kunna få nytt jobb. Vi vill att staten tar ett tydligt ansvar för att det i alla kommuner och oavsett huvudman finns väl fungerande trygghetssystem för lärare som vill och behöver byta yrkesinriktning.

39. Genuspedagoger, punkt 41 (s, v, mp)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Rossana Dinamarca (v), Mats Pertoft (mp), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 28.

Ställningstagande

Medvetenheten kring jämställdhetsfrågor har ökat under de senaste åren, och på många skolor runtom i landet pågår ett bra och aktivt arbete för att främja jämställdhet. Tyvärr saknas det på många håll kunskap om hur man kan arbeta med jämställdhetsfrågor och integrera jämställdhetsarbetet i verksamheten. Lärarnas kompetens, förståelse och attityder är av avgörande betydelse för vilka attityder och beteenden som eleverna utvecklar. De bör fungera som föredömen, och det är av stor vikt att deras undervisning och deras handlingar speglar en genuin förståelse för genusproblematiken.

Genuspedagoger fungerar som en resurs för kommunens skolor och ett stöd till lärarna för att utveckla ett mer genusmedvetet arbetssätt. Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet avsatte 2002 medel för att utbilda genuspedagoger. Målet var att det skulle finnas en genuspedagog i varje kommun. Satsningen var upplagd så att kommunen stod för kostnader för vikarier medan staten tillhandahöll utbildningen, som alltså var gratis för kommunerna.

Målet var långt ifrån uppfyllt när satsningen löpte ut. Uppskattningsvis hälften av landets kommuner saknar genuspedagog. Vi anser att jämställdhetsarbetet i skolan måste stärkas eftersom det på många håll saknas kunskap om hur man kan arbeta med jämställdhetsfrågor och integrera jämställdhetsarbetet i verksamheten.

Vi vill därför göra en ny satsning på genuspedagoger.

40. Studie- och yrkesvägledning, punkt 42 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 42 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub589 yrkande 11.

Ställningstagande

Dagens ungdomar har stora förhoppningar om sitt framtida yrkesliv. De drömmer om att få utvecklande och intressanta jobb där de får möjligheter till självförverkligande samtidigt som de bidrar till helheten. Vi vill ge alla unga de bästa förutsättningar att erövra livet efter skolan. Men tyvärr krockar ibland drömmen om yrkeslivet med verklighetens arbetsliv. Många ungdomar har svårt att bilda sig en uppfattning huruvida utbildnings- och yrkesval leder fram till deras mål. Matchningen mellan de ungas önskemål och arbetsmarknadens behov måste förbättras.

Studie- och yrkesvägledningen behöver tydliga nationella riktlinjer som definierar verksamheten och hur den ska bedrivas. Varje kommun ska ha en plan för studie- och yrkesvägledningsverksamheten. Det behövs professionella nätverk på kommunnivå för erfarenhetsutbyte och gemensamma initiativ. Studie- och yrkesvägledningsverksamhetens roll som en del av lärarutbildningen och skolläroverbyggnaden bör ses över.

41. Särskild kunskap, punkt 43 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 43 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju379 yrkande 8 och avslår motion 2008/09:Ub227.

Ställningstagande

I dag finns en tendens att låta rättsväsendet ta hand om all våldsproblematik bland unga. Det är långt ifrån nödvändigt att tillkalla polis varje gång det inträffar ett slagsmål på skolgården. I många fall, särskilt när det gäller yngre elever, kan problem som är relaterade till bråk mellan eleverna lösas på ett bättre sätt av skolans personal tillsammans med föräldrar, och vid allvarligare fall av socialtjänsten. Alla skolor bör ha en policy för hur man hanterar ungdomsvåld och var gränsen går för tillkallande av polis.

Att de vuxna i skolan engagerar sig i att förebygga våld i stället för att skjuta över ansvaret till de rättsvårdande myndigheterna är avgörande för hur attityderna till våld utvecklas bland unga. Genom att ta ställning mot våld upprätthåller lärare och annan skolpersonal sin vuxenroll gentemot eleverna. För att skolpersonal ska kunna förebygga våld och ingripa i mindre allvarliga våldssituationer krävs utbildning. Hur man hanterar våldssituationer bör också finnas med som ett inslag i lärarutbildningen.

42. Kompetensutveckling inom HBT, punkt 44 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub413 yrkande 1 och avslår motionerna 2008/09:Ub464 yrkandena 1, 2, 4 och 5, 2008/09:Ub526 yrkande 33, 2008/09:A355 yrkande 21 och 2008/09:A402 yrkande 19.

Ställningstagande

Det finns familjer där föräldrarna är av samma kön, men lärarna har inte de verktyg de behöver för att möta de olika familjerna. Konsekvensen kan bli att vissa lärare i dag arbetar med frågor rörande sex och samlevnad och undervisar om dessa frågor utan att ha utbildning och kunskap om HBT-frågor. Detta är helt orimligt, och det är en nödvändighet att lärarnas HBT-kunskap ökar. Därför är det viktigt att verka för att lärare får utbildning om homosexuellas, bisexuellas och transpersoners livsvillkor.

43. Kompetensutveckling inom HBT, punkt 44 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:A355 yrkande 21 och avslår motionerna 2008/09:Ub413 yrkande 1, 2008/09:Ub464 yrkandena 1, 2, 4 och 5, 2008/09:Ub526 yrkande 33 och 2008/09:A402 yrkande 19.

Ställningstagande

Vänsterpartiet vill att HBT-frågor ska behandlas som ett självklart inslag i undervisningen. Frågorna bör kopplas till grundläggande värderingar om alla människors lika värde och rättigheter. Regeringen bör ge berörd myndighet i uppdrag att återkomma med förslag på hur frågor om sexuell läggning och könsidentitet ska beröras på ett integrerat sätt i undervisningen i grundskolan och gymnasieskolan.

44. Kompetensutveckling inom HBT, punkt 44 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Ub526 yrkande 33 och 2008/09:A402 yrkande 19 och avslår motionerna 2008/09:Ub413 yrkande 1, 2008/09:Ub464 yrkandena 1, 2, 4 och 5 samt 2008/09:A355 yrkande 21.

Ställningstagande

Skolpersonalen står för en viktig del av skolungdomars vuxenkontakt och formar deras arbetsmiljö. Därför kan det inte accepteras att skolans personal uppträder diskriminerande eller fördomsfullt i bemötandet av eleverna. Miljöpartiet vill betona betydelsen av att personalen har HBT-kompetens. Med kompetens på detta område menar vi att man undviker att reproducera heteronormativiteten, att sluta ta för givet att alla är heterosexuella. Miljöpartiet anser att Skolverket bör få i uppdrag att utarbeta riktlinjer för att säkerställa HBT-kompetens hos skolpersonalen. Riktlinjerna bör även innefatta hur skolorna kan arbeta för att tillförsäkra ett jämlikt klimat för unga HBT-personer på skolorna.

Det är vanligt att frågor som rör HBT inte alls tas upp i undervisningen, inte ens i sex- och samlevnadsundervisningen. Ofta anlitar man frivilligorganisationer för att ta upp dessa frågor. Miljöpartiet anser att det är orimligt att elevens möjlighet att få saklig information om HBT-frågor ska vara beroende av om det finns frivilligorganisationer i närheten av skolan eller inte. Därför vill vi se att HBT-frågorna uttryckligen nämns i grundskolans kursplaner.

Den myndighet för lika rättigheter som vi föreslår bör ges i uppdrag att utveckla kompetenshöjande åtgärder för skolpersonal vad gäller HBT- och genuspedagogik, rasism och diskriminering samt pedagogik kring funktionsnedsättning.

45. Läromedel, punkt 45 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 45 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 26 och avslår motionerna 2008/09:Ub247, 2008/09:Ub413 yrkande 2, 2008/09:Ub464 yrkande 6 och 2008/09:Ub467 yrkande 4.

Ställningstagande

Skolan ska förmedla en viss värdegrund till eleverna. Enligt läroplanen ska skolan lyfta fram människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män

samt solidaritet med svaga och utsatta. Det är naturligtvis viktigt att de läromedel som används i skolan präglas av denna värdegrund. Det är dock inte alltid fallet i de läroböcker som finns på marknaden.

Miljöpartiet tog inom ramen för regeringssamarbetet förra mandatperioden initiativ till en granskning av hur etnisk tillhörighet, funktionshinder, kön, religion och sexuell läggning framställs i ett antal läroböcker. Uppdraget gick till Skolverket som 2006 publicerade rapporten *I enlighet med skolans värdegrund?* Av rapporten framgår att det finns allvarliga brister i vanligt förekommande läroböcker på marknaden.

Det är varje enskild skolas ansvar att se till att de läromedel man använder följer läroplanen. Som Skolverkets genomgång visar är detta en grannliga uppgift. I dag är det få läroböcker som kan anses få godkänt enligt alla parametrar. Skolverkets genomgång har varit mycket värdefull då den hjälpte till att uppmärksamma problematiken, och resultaten har spritts väl bland dem som arbetar inom skolan, bl.a. genom fackförbunden. Läroböcker är naturligtvis bara en sorts läromedel, men icke desto mindre ett viktigt och vanligt förekommande sådant.

Det är viktigt att man kommer till rätta med dessa problem, vilket inte låter sig göras automatiskt, utan ständig uppmärksamhet och debatt behövs. Miljöpartiet anser därför att Skolverket bör få i uppdrag att kontinuerligt undersöka läroböcker som är vanliga i skolorna för att se hur väl innehållet passar med det antidiskrimineringsperspektiv som präglar läroplanens värdegrund. Detta i syfte att skapa bra underlag för lärarna på skolorna när de ska välja läroböcker och på så vis skapa incitament för läromedelsindustrin att förbättra kvaliteten på sina produkter.

46. Skolbibliotek, punkt 46 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub268 och avslår motionerna 2008/09:Kr307 yrkande 28, 2008/09:Ub588 och 2008/09:Ub605.

Ställningstagande

Det är landets kommuner som ansvarar för tillgången och bemanningen av skolbibliotek; statens ansvar är att påverka kommunerna via bibliotekslagen. Bibliotekslagen är tydlig med att det ska finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur.

Staten kan förutom via skollagen med olika aktiviteter stimulera kommunerna att utveckla sina skolbibliotek. Detta bör kunna ske genom att regeringen ger uppdrag till Skolverket.

47. Skolbibliotek, punkt 46 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Kr307 yrkande 28 och avslår motionerna 2008/09:Ub268, 2008/09:Ub588 och 2008/09:Ub605.

Ställningstagande

Bibliotekslagen tar upp att det inom grund- och gymnasieskolan ska finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevernas intresse för läsning och litteratur samt tillgodose deras behov av material för utbildningen. Här står intresset för läsning och litteratur före behovet av material för undervisningen. Det är helt rätt eftersom det enligt samstämmiga forskare fungerar så att den som läser mycket och gärna också har lättare att ta till sig undervisningen. Tyvärr är bibliotekslagens skrivning alltför oprecis för att vara ett rättesnöre för fungerande skolbibliotek.

Ett ”skolbibliotek” i dag kan vara alltifrån ett par bokhyllor i ett rast- rum till ett välförsett bibliotek med utbildad personal och öppettider som gör det tillgängligt för eleverna under hela skolveckan. Dessutom är det inte känt i alla skolor att bibliotekslagen innehåller den här bestämmelsen eftersom skolans juridiska styrmedel annars är skollagen.

Vänsterpartiet ser även hur många av de privata skolor som startats under senare år tydligt nedprioriterat skolbiblioteken, i synnerhet när vinstintresse fått styra verksamheten.

Vänsterpartiet menar att kravet på skolbibliotek måste skrivas in i skollagen och att det därvid preciseras vad som får kallas ett skolbibliotek.

48. Våldsförebyggande arbete, m.m., punkt 48 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 48 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju379 yrkande 7 och avslår motionerna 2008/09:Ub204, 2008/09:Ub208, 2008/09:Ub306, 2008/09:Ub360 och 2008/09:Ub480.

Ställningstagande

I dag finns en tendens att låta rättsväsendet ta hand om all våldsproblematik bland unga. Det är långt ifrån nödvändigt att tillkalla polis varje gång det inträffar ett slagsmål på skolgården. I många fall, särskilt när det gäller yngre elever, kan problem som är relaterade till bråk mellan eleverna lösas på ett bättre sätt av skolans personal tillsammans med föräldrar, och vid allvarigare fall av socialtjänsten. Alla skolor bör ha en policy för hur man hanterar ungdomsvåld och var gränsen går för tillkallande av polis.

Att de vuxna i skolan engagerar sig i att förebygga våld i stället för att skjuta över ansvaret till de rättsvårdande myndigheterna är avgörande för hur attityderna till våld utvecklas bland unga. Genom att ta ställning mot våld upprätthåller lärare och annan skolpersonal sin vuxenroll gentemot eleverna. För att skolpersonal ska kunna förebygga våld och ingripa i mindre allvarliga våldssituationer krävs utbildning. Hur man hanterar våldssituationer bör också finnas med som ett inslag i lärarutbildningen.

49. Arbete mot mobbning och kränkande behandling, punkt 49 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 49 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub589 yrkande 12 och avslår motionerna 2008/09:Ub245 och 2008/09:Ub543.

Ställningstagande

Den svenska skolan ska stå för absolut nolltolerans mot mobbning och kränkande behandling. Det är helt oacceptabelt att en enda elev ska behöva gå till skolan och vara rädd för att utsättas för mobbning och kränkningar. Alla politiska partier bör enas om ett mål om en nolltolerans mot mobbning. Ett nationellt system behövs för att i varje skola följa upp lagen om förbud mot mobbning, diskriminering och kränkande behandling. Lärare, elever och föräldrar bör få utbildning om lagen, och barn- och elevombudet bör få förstärkta resurser och fler befogenheter att ingripa mot skolor som inte lever upp till lagens krav på förebyggande insatser. Anta-

let elever som anser sig utsatta för kränkningar och mobbning ska följas regelbundet, på varje skola och i varje kommun. Vi vill införa en lex Sarah i skolan som innebär att all skolpersonal oavsett huvudman ska vara skyldig att rapportera missförhållanden i skolan eller om läroplan eller värdegrund inte följs. Gemensamma ordningsregler ska utarbetas av elever, föräldrar och personal tillsammans. Detta ska framgå av skollagen. Lärarnas professionalism ska tas till vara, och de ska ha tydliga befogenheter att skapa trygghet och studiero i klassen. Skolan ska också vara skyldig att rapportera till vårdnadshavaren om elever under 18 år uteblir från undervisningen utan godkända skäl. Alla beslut om skolan ska i grunden utgå från elevens rätt till kunskap, bildning och demokratisk fostran. Elevinflytandet behöver öka – inte minska ytterligare.

50. Främjande av en hälsosam livsstil, punkt 51 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 51 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub589 yrkande 16 och avslår motionerna 2008/09:Kr306 yrkande 7, 2008/09:Ub234, 2008/09:Ub265, 2008/09:Ub269, 2008/09:Ub271, 2008/09:Ub298, 2008/09:Ub350, 2008/09:Ub375, 2008/09:Ub416, 2008/09:Ub500, 2008/09:Ub524 och 2008/09:Ub525.

Ställningstagande

Skolan ska vara en hälsofrämjande miljö. Elever som under sin uppväxt anammar en hälsofrämjande livsstil behåller ofta den som vuxna. En god hälsa är också en förutsättning för lärande. Vi vill därför genomföra ett hälsolyft för skolan. Alla elever behöver röra på sig varje dag, och alla elever ska ha rätt till skolmat av hög kvalitet.

51. Främjande av en hälsosam livsstil, punkt 51 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 51 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Kr306 yrkande 7 och avslår motionerna 2008/09:Ub234, 2008/09:Ub265, 2008/09:Ub269, 2008/09:Ub271, 2008/09:Ub298, 2008/09:Ub350, 2008/09:Ub375, 2008/09:Ub416, 2008/09:Ub500, 2008/09:Ub524, 2008/09:Ub525 och 2008/09:Ub589 yrkande 16.

Ställningstagande

Vänsterpartiet har många gånger och i olika sammanhang tagit upp frågan om fysisk aktivitet i skolan, bl.a. genom att begära att skolan ska samarbeta med idrottsrörelsen. Nu finns det också inskrivet i läroplanen att skolan ska ”sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen”. Ändå kan vi se att det ofta saknas kompetens hos skolans personal för att leva upp till vad läroplanen kräver.

Vänsterpartiet anser att skolpersonalen bör ges kompetensutveckling i hur man kan integrera fysisk aktivitet i skoldagens samlade aktiviteter. Det bör också vara en del i lärarutbildningen.

52. Skolmiljö, punkt 53 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 53 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkandena 35 och 38 samt avslår motionerna 2008/09:C240 yrkande 8 och 2008/09:Ub216.

Ställningstagande

Miljön i skolan är ett stort problem. På alltför många håll är lokalerna smutsiga, slitna och ibland till och med mögliga. Ofta är ljudnivån för hög. En bra skolmiljö är en förutsättning för en bra skola. En god arbetsmiljö främjar elevernas hälsa, och trevliga och fräscha lokaler gör det roligare att gå till skolan. En lugn miljö gör det lättare att koncentrera sig. Trots att arbetsmiljölagen har omfattat skolan i snart 20 år är miljön i många skolor oacceptabel. Kommunerna måste prioritera arbetsmiljön. Även om det är kostsamt i ett kort perspektiv så är det långsiktigt lönsamt. Miljöpartiet vill se en skarpare tillämpning av arbetsmiljölagen och att Arbetsmiljöverket utökar sin inspektion av skolorna. Den borgerliga regeringen har valt att skära ned anslaget till Arbetsmiljöverket, vilket har lett till att det har blivit tvunget att dra ned på sin inspektion. Det är inte acceptabelt och vittnar om att regeringen inte prioriterar barnens och ele-

vernas arbetsmiljö. Miljöpartiet gör tvärtom och gör i höstens budgetmotion en satsning på Arbetsmiljöverket för att bl.a. stärka arbetsmiljöarbetet på landets arbetsplatser och i landets skolor.

Vi vill också att regeringen ger Utbildningsvetenskapliga rådet, Rådet för arkitektur, form och design samt Skolverket i uppdrag att ta fram riktlinjer för hur man fysiskt utformar en skola som främjar hälsa, inlärning och kreativitet.

Skolmiljön måste också vara anpassad till elevers olika förutsättningar och tillgänglig för alla elever.

Trafiken kring landets skolor är ett hot mot elevernas säkerhet och ett problem för miljön. På många håll behövs en översyn av den lokala planeringen kring varje skola. Det är alltför vanligt att man med bil kan komma nästan ända fram till skolporten. Ett nationellt projekt bör initieras för att ta fram kunskap och idéer kring hur skolvägarna kan säkras och biltrafiken till och från skolor minskas. Vi tänker oss att Vägverket, Skolverket, Naturvårdsverket och Sveriges Kommuner och Landsting gemensamt utformar projektet som på lokal nivå bör involvera relevanta aktörer som representanter för kommunen, skolor, kollektivtrafik, polis och så klart barn och föräldrar. Barn och ungdomar måste kunna cykla trafiksäkert till skolan i större utsträckning än i dag, och det behövs alternativ som gör skolskjutsandet med bil till ett undantag i stället för en regel.

53. Tillgänglighet, punkt 54 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 54 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub487 yrkande 1 och avslår motionerna 2008/09:Ub485 och 2008/09:Ub526 yrkandena 31 och 32.

Ställningstagande

Skolverket har föreslagit är att det bör övervägas att ställa preciserade krav på tillgänglighetsnivå i nystartade skolor och att kraven behöver förtydligas vad gäller utredning av de kostnader och organisatoriska svårigheter som medger att en skola kan neka att ta emot en elev med funktionsnedsättning. Vänsterpartiet menar att kraven på skolorna måste vara högre och att målsättningen bör vara att ingen skola, oavsett huvudman, ska kunna neka att ta emot elever. Det måste också ställas betydligt hårdare och tydligare krav på skolornas utemiljö. Skolgården är inte bara en transportsträcka mellan skolans lokaler utan bör också möjliggöra och inspirera till social samvaro, upptäckter, lek och fysisk aktivitet för alla

elever. I det här sammanhanget vill vi också påpeka att det står i läroplanen att "skolan skall sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen".

Det behövs dock mer kunskap om det ska vara möjligt att genomföra eftersom det bl.a. kommer att innebära kostnader och organisatoriska svårigheter. Det kommer också att behövas insatser inom andra politikområden. Vi föreslår därför att det tillsätts en utredning som får i uppdrag att se över och komma med förslag till hur alla skolor ska bli tillgängliga.

54. Tillgänglighet, punkt 54 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 54 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkandena 31 och 32 samt avslår motionerna 2008/09:Ub485 och 2008/09:Ub487 yrkande 1.

Ställningstagande

Alla har samma rätt till kunskap. Självklart gäller detta även elever med funktionshinder, men de löper ofta risken att diskrimineras. En typ av diskriminering består t.ex. av en sämre behandling av människor vilken har samband med deras funktionshinder. Ibland är det frågan om en tycka-syndom-mentalitet, eller fördomar om vilka begränsningar ett funktionshinder kan föra med sig. Det behövs ett tydliggörande i dessa frågor i de jämlikhetsplaner som ska arbetas fram i varje skola.

En annan typ av diskriminering bygger på att samhället har byggt sina fysiska strukturer på ett otillgängligt sätt. Miljöpartiet anser att skolans lokaler ska vara tillgängliga för alla. I synnerhet ska funktionshinder inte utgöra något hinder för elevers möjlighet till lärande eller lärarens möjligheter att bedriva undervisning. Det är viktigt att dolda funktionshinder inte glöms bort i dessa sammanhang.

För att elever med utvecklingsstörning ska garanteras anpassad undervisning och tillgänglighet anser Miljöpartiet att rätten att välja att bli mottagen i särskola är viktigt att behålla som alternativt skolval. Det är också viktigt att tillgången till läromedel blir bättre. Synskadade har t.ex. ofta problem med att få sina läromedel i tid, något som man måste komma till rätta med.

Vi har i riksdagen instämt i återinförandet av specialskolorna eftersom de på ett positivt sätt bidrar till att öka dessa elevgruppers möjligheter till en bra skolgång. Specialskolorna fråntar på intet sätt elevernas hemkommuner skyldigheten att anpassa skolor till de funktionshinder som respektive

elev har, men ibland kan eleverna och föräldrarna anse att det är viktigt att eleven får möjlighet att gemensamt med andra elever med liknande funktionshinder utvecklas och växa. Då behövs specialskolorna. Det viktiga är att eleven och hans eller hennes familj har en reell valmöjlighet.

55. Inspektion av arbetsmiljön, punkt 55 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 55 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 34 och avslår motion 2008/09:Ub244.

Ställningstagande

Miljön i skolan är ett stort problem. På alltför många håll är lokalerna smutsiga, slitna och ibland till och med mögliga. Ofta är ljudnivån för hög. En bra skolmiljö är en förutsättning för en bra skola. En god arbetsmiljö främjar elevernas hälsa, och trevliga och fräscha lokaler gör det roligare att gå till skolan. En lugn miljö gör det lättare att koncentrera sig. Trots att arbetsmiljölagen har omfattat skolan i snart 20 år är miljön i många skolor oacceptabel. Kommunerna måste prioritera arbetsmiljön. Även om det är kostsamt i ett kort perspektiv så är det långsiktigt lönsamt. Miljöpartiet vill se en skarpare tillämpning av arbetsmiljölagen och att Arbetsmiljöverket utökar sin inspektion av skolorna. Den borgerliga regeringen har valt att skära ned anslaget till Arbetsmiljöverket, vilket har lett till att det har blivit tvunget att dra ned på sin inspektion. Det är inte acceptabelt och vittnar om att regeringen inte prioriterar barnens och elevernas arbetsmiljö. Miljöpartiet gör tvärtom och gör i höstens budgetmotion en satsning på Arbetsmiljöverket för att bl.a. stärka arbetsmiljöarbetet på landets arbetsplatser och i landets skolor.

56. Elevinflytande, punkt 56 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 56 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub589 yrkande 18 och avslår motionerna 2008/09:Ub355, 2008/09:Ub388, 2008/09:Ub439, 2008/09:Ub504, 2008/09:Ub526 yrkande 25, 2008/09:Ub531, 2008/09:Ub561 och 2008/09:Ub586.

Ställningstagande

Ska skolan lyckas anpassa undervisningen till varje enskild elevs unika behov krävs ett ökat elevinflytande i vardagen och en dialog i klassrummet. Elever som är delaktiga och får ta ansvar skapar också en tryggare skola och en bra studiemiljö. Vi vill att både elever, skolor och lärare ska få hjälp och stöd i arbetet med medbestämmande och elevinflytande. Kommunerna måste därför, antingen själva, i samverkan eller genom de elevfackliga organisationerna erbjuda eleveråd och aktiva elever det stöd de behöver för att kunna ta ansvar. Skolverket bör också bygga upp ett kompetenscentrum för elevinflytandefrågor som ska kunna hjälpa skolor och kommuner och även underlätta erfarenhetsutbyte mellan olika delar av landet. Vi vill att elevernas rätt till inflytande ska öka i takt med stigande ålder och mognadsgrad. På gymnasienivå vill vi öppna för lokala styrelser med elevmajoritet. De lokala styrelserna ska kunna fatta beslut i frågor som rör exempelvis arbetsmiljö och temadagar, men inte i enskilda elev- eller personalärenden.

57. Elevinflytande, punkt 56 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 56 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 25 och avslår motionerna 2008/09:Ub355, 2008/09:Ub388, 2008/09:Ub439, 2008/09:Ub504, 2008/09:Ub531, 2008/09:Ub561, 2008/09:Ub586 och 2008/09:Ub589 yrkande 18.

Ställningstagande

Skolan har som uppgift att bidra till att fostra demokratiska individer med respekt för medmänniskor och deras olikheter. Ändå är det demokratiska inslaget i många skolor starkt begränsat. Elevers initiativkraft måste tas till vara och stimuleras på ett bättre sätt. Skolorna är fulla av unga med vilja och kraft att förändra och förbättra. Strukturerna i skolan måste förändras så att denna kraft bejakas och främjas. Engagemang smittar.

För att förbättra förutsättningarna för ökad demokrati inom skolan anser Miljöpartiet att skollagen ska föreskriva att varje skola ska ha ett fungerande representativt forum för elevinflytande. Däremot bör lagen inte föreskriva exakt vilken form detta forum ska ta, utan det ska vara upp till varje skola. Det viktiga är att eleverna garanteras en möjlighet att göra sina röster hörda.

Det ska vara självklart att elever ges möjlighet till arbete med elevinflytande. Elever ska därför ha rätt att få extra stöd för att ta igen undervisning som de missat när de varit frånvarande för arbete med elevinflytande, skyddsombudsarbete, skoltidningsarbete eller liknande. Tyvärr är det inte så på alla skolor, och vi vill därför se en ändring i skollagen som garanterar detta. Elevernas möjligheter att arbeta med elevinflytande ska motsvara de som gäller på en arbetsplats.

Att arbeta med elevinflytande tar tid och kraft. Miljöpartiet anser att elever som tar ansvar för sin och andra elevers situation utför ett enormt viktigt arbete och att de därför bör uppmuntras. Därför anser Miljöpartiet att elever ska ha rätt att få ett intyg på att de har varit engagerade i sådan aktivitet.

58. Tillvalsspråk, punkt 58 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 58 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub564 och avslår motion 2008/09:Ub526 yrkande 9.

Ställningstagande

Det är flera faktorer som påverkar vilka språk som erbjuds på en skola. Elevernas intresse och möjligheten till lärarkompetens är de viktigaste. Efterfrågan på språken kan också variera i olika delar av landet eller inom en kommun. Det viktiga är att vi ser över de faktiska möjligheterna för elever att få del av ett breddat språkerbjudande. Att globalisera och modernisera utbudet är positivt för Sverige som land och för de enskilda individerna.

59. Tillvalsspråk, punkt 58 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 58 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 9 och avslår motion 2008/09:Ub564.

Ställningstagande

Skolorna bör erbjuda ett större utbud av språk som eleverna kan välja. Ofta erbjuds enbart de traditionella språken tyska, franska och spanska. I dagens internationaliserade värld är många andra språk minst lika relevanta. Stora språk som ryska och mandarin blir t.ex. allt populärare.

Miljöpartiet anser att skolorna i ökad utsträckning även bör erbjuda undervisning i språk som talas i det mångkulturella Sverige. Det kan vara betydligt mer relevant för en elev att lära sig kurdiska, finska eller arabiska än t.ex. tyska. Förutsättningarna att bli riktigt duktig kan också vara betydligt bättre om man har skolkamrater och vänner att tala med som har språket som modersmål.

Grundskolor får enligt dagens reglering erbjuda språk som det finns rimlig chans att tro att eleverna kan fortsätta studera vid gymnasiet. På gymnasienivå får nya språk erbjudas och ska anordnas om antalet som önskar läsa språket uppgår till minst fem. Miljöpartiet anser att kommuner och andra huvudmän bör arbeta aktivt för att främja intresset bland elever för att läsa andra språk och informera om de möjligheter som finns. Grundskolor och gymnasieskolor bör samarbeta för att erbjuda fler språk som är levande och talas i Sverige.

60. Idrott och hälsa, punkt 59 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 59 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub403 och avslår motionerna 2008/09:Ub202, 2008/09:Ub264 och 2008/09:Ub432.

Ställningstagande

Idrottstimmarna i skolan kan vara det enda tillfället när en del unga rör sig så att pulsen går upp. Det är inte bara viktigt att skolan ser till att eleverna rör sig, utan att det också sker med en viss regelbundenhet.

Det är förkastligt att de skolor som inte har tillgång till gymnastiksal i stället valt att lösa detta genom att idrotten koncentreras till några få veckors lägerskola per termin. Poängen med en god livsföring med bra matvanor och med motion är just regelbundenheten.

Mer idrott i skolan och krav på regelbunden fysisk aktivitet för alla elever vore bra för barns och ungdomars hälsa.

61. Svenska, m.m., punkt 61 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 61 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub423 yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna 2008/09:Ub236, 2008/09:Ub295 och 2008/09:Ub427.

Ställningstagande

Det finns många svenskar runtom i världen, anställda i svenska företag, i utländska företag, invandrare som återvänt till sina hemländer etc. Det ligger i vårt intresse att dessa familjer behåller anknytningen till Sverige. Ju fler människor som talar svenska och ju fler som känner till vårt land, desto bättre är det för Sverige. Det är därmed angeläget att barn som växer upp i sådana miljöer kan lära sig bra svenska och hålla en bra kontakt med Sverige senare under livet.

För mer än ett år sedan gick remisstiden ut för den utredning den förra regeringen tillsatte för att se över svenskundervisningen i utlandet. För närvarande bedrivs svenskundervisning vid ca 200 universitet i 40 länder. Regeringen har dock inte samlat sig till något beslut i frågan om framtid och struktur för den akademiska undervisningen i svenska. Här finns dock ett fullgott underlag.

Vad beträffar undervisningen för barn stöder regeringen redan Föreningen för Sverigekontakt för att de i sin tur ska stötta svenskundervisning i en rad länder. Här har dock ingen översyn skett, någon behovsanalys gjorts eller någon strategi för framtida utveckling eller prioriteringar utarbetats.

Det finns tyvärr också länder där det finns många svenska medborgare som håller på att tappa kontakten med Sverige och vars barn saknar möjligheter att bibehålla och utveckla sitt svenska språk. Exempel på sådana länder är Uruguay, Argentina och Chile.

Det finns många människor i världen som intresserar sig för Sverige och som vill lära sig vårt språk. Ju fler som studerar svenska och Sverige, desto bättre är det för vårt land. Det behöver skapas en plan för hur vi kan möta ett ökande intresse för att studera såväl vårt svenska språk som vårt land och vårt samhälle.

Regeringen bör skyndsamt överväga en översyn av hur svenskundervisningen i utlandet inom alla nivåer – grundskola, gymnasium, högskola – bedrivs och behovet av dylik undervisning.

62. Sex och samlevnad, punkt 62 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 62 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub359 och avslår motionerna 2008/09:Ju444 yrkande 19, 2008/09:U323 yrkande 4, 2008/09:So552 yrkande 4, 2008/09:Ub337 yrkande 1, 2008/09:Ub379, 2008/09:Ub464 yrkande 3, 2008/09:Ub467 yrkande 5, 2008/09:Ub516, 2008/09:Ub526 yrkande 27, 2008/09:Ub546 yrkandena 2 och 3, 2008/09:Ub603 och 2008/09:A355 yrkande 22.

Ställningstagande

Det är viktigt att sex- och samlevnadsundervisningen i skolorna stärks och att man tar upp frågan ur olika ståndpunkter. Frågor som genus, risker för könssjukdomar och information om HBT-frågor måste tas upp i undervisningen. Skolverket bör ansvara för kunskapsutvecklingen inom detta område genom exempelvis granskning, utvärdering och forskning. Kurser i sex- och samlevnadsundervisning ska ingå i lärarutbildningen, och en nationell samordning måste ske mellan skolan, Socialstyrelsen, Folkhälsoinstitutet och andra aktörer.

Att ha en bra sexualundervisning i såväl grundskolan som gymnasieskolan är oerhört viktigt. Det måste också finnas bra lärarkompetens i sex- och samlevnadsfrågor, så att lektionerna blir meningsfulla.

63. Sex och samlevnad, punkt 62 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 62 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Ju444 yrkande 19 och 2008/09:A355 yrkande 22 och avslår motionerna 2008/09:U323 yrkande 4, 2008/09:So552 yrkande 4, 2008/09:Ub337 yrkande 1, 2008/09:Ub359, 2008/09:Ub379, 2008/09:Ub464 yrkande 3, 2008/09:Ub467 yrkande 5, 2008/09:Ub516, 2008/09:Ub526 yrkande 27, 2008/09:Ub546 yrkandena 2 och 3 samt 2008/09:Ub603.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att skolan spelar en central roll för att ge unga människor möjlighet att tidigt diskutera och reflektera över frågor kring relationer, samlevnad och sexualitet. Därför vill vi förstärka undervisningen i sex och samlevnad. Vi menar att ämnet ska ingå som ett viktigt kunskapsmål i läroplanerna för grundskolan och gymnasieskolan och bör integreras i ämnen som samhällskunskap, psykologi, historia, svenska och religion. Skolverket fick 2005 ett regeringsuppdrag att genomföra en översyn av grund- och gymnasieskolans kursplaner med avseende på sex och samlevnad. Under 2006 redovisade Skolverket uppdraget och gav förslag till nya och förtydligade mål i kursplanerna för biologi, idrott och hälsa och vissa andra ämnen. Regeringen har emellertid lämnat förslaget utan åtgärd.

Regeringen bör ge berörd myndighet i uppdrag att återkomma med förslag på hur frågor om sexuell läggning och könsidentitet ska beröras på ett integrerat sätt i undervisningen i grundskolan och gymnasieskolan.

64. Sex och samlevnad, punkt 62 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 62 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 27 och avslår motionerna 2008/09:Ju444 yrkande 19, 2008/09:U323 yrkande 4, 2008/09:So552 yrkande 4, 2008/09:Ub337 yrkande 1, 2008/09:Ub359, 2008/09:Ub379, 2008/09:Ub464 yrkande 3, 2008/09:Ub467 yrkande 5, 2008/09:Ub516, 2008/09:Ub546 yrkandena 2 och 3, 2008/09:Ub603 och 2008/09:A355 yrkande 22.

Ställningstagande

Det är angeläget att främja sexuell hälsa bland ungdomar. Där har skolan en viktig uppgift. Tyvärr har studier gång på gång påvisat allvarliga brister i sex- och samlevnadsundervisningen i skolorna. Trots att frågan gång på gång tagits upp i riksdagen verkar ingen förbättring ske. Lärarna har inte tillräcklig kompetens i frågan och känner sig inte bekväma i undervisningen. Det är inte acceptabelt och lärarutbildningarna måste ta frågan på allvar. Fortbildning av redan yrkesverksamma lärare bör kunna ges inom ramen för läraryftet. Okunniga lärare i matematik skulle aldrig accepteras inte heller att religionsundervisningen ställdes in därför att skolan inte hade någon som kunde eller ville undervisa, men när det gäller sex- och samlevnadsundervisning verkar det vara godkänt.

Frågor som rör sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck måste vara självklara frågor i sex- och samlevnadsundervisningen i skolan. Miljöpartiet anser att sex- och samlevnadsundervisningen också bör diskutera heteronormen och de stereotypa könsroller och som finns i samhället och ge den enskilde styrka att våga bryta normerna om de känns påtvingade. Vi anser att samlevnadsundervisningen måste bedrivas utifrån en medvetenhet om könsmaktsordningen och med syfte att bryta denna norm.

Miljöpartiet anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med tydliga förslag på åtgärder för hur skolans sex- och samlevnadsundervisning kan förbättras.

65. Naturskolor och utomhuspedagogik, m.m., punkt 63 (mp) av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 63 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 36 och avslår motionerna 2008/09:Ub250, 2008/09:Ub292 och 2008/09:Ub321.

Ställningstagande

Skolmiljön kan användas både i pedagogiskt och hälsofrämjande syfte. Ofta glöms utomhusmiljön bort när man talar om skolans miljö. Alla skolämnen kan läras utomhus samtidigt som man på det sättet kan stärka elevernas relation till naturen.

Det behövs ett ändrat synsätt där undervisningen i skolan inte begränsas av skolbyggnadens fyra väggar. Lärandet är en aktiv och levande process, där individen själv kan skapa sin kunskap. Regelbunden utomhuserfarenhet i skiftande miljöer, årstider och sammanhang leder till bra kunskap. Det har de senaste åren funnits alltför få projekt där kommuner förnyar skolors

innemiljöer, men fortfarande är skolors utemiljöer eftersatta, ofta med sterilt utformade ytor. Skolgårdar med mindre asfalt och mer grönska och spännande miljöer inbjuder till lek och rörelse. Så kallade pedagogiska utemiljöer kan vid genomtänkt planering användas i alla olika ämnen och ge lust och variation åt undervisningen.

Sveriges lantbruksuniversitet och Linköpings nationella centrum för utomhuspedagogik har varit drivande i att uppmärksamma skolors uterum som pedagogisk resurs. Forskare har studerat förskolors utemiljöer och jämfört ett stadsdagis med gård med ett ”ur-och-skurdagis”. Det visade sig att barnen på ur-och-skurdaghemmet hade lägre sjukfrånvaro, var starkare i kroppen, hade bättre balansförmåga och bättre koncentrationsförmåga.

I läroplanen för den obligatoriska skolan, förskoleklassen och fritidshemmen (Lpo 94) sägs att lek och skapande arbete har stor betydelse för att elever ska tillägna sig kunskaper. Vidare betonas där vikten av trygghet och trivsel i skolmiljön och betydelsen av elevernas delaktighet i miljön. Men tyvärr nämns skolans fysiska miljö inte så mycket, och där den nämns är det större fokus på inomhusmiljön.

Det är viktigt att idéer och kunskap om utomhuspedagogik sprids till alla skolor och lärare. Skolverket bör hjälpa till att på olika sätt sprida information och kunskap om naturskolor och utomhuspedagogik till skolor och lärare i hela landet. Kunskap om utomhuspedagogik borde finnas i all lärarutbildning för att ge framtida lärare en beredskap för detta spännande arbetssätt som ger stor variation för eleverna.

66. Hem- och konsumentkunskap, m.m., punkt 64 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 64 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub583 och avslår motionerna 2008/09:Ub219, 2008/09:Ub229, 2008/09:Ub233, 2008/09:Ub243, 2008/09:Ub253, 2008/09:Ub261, 2008/09:Ub274, 2008/09:Ub347 yrkandena 1 och 2, 2008/09:Ub410, 2008/09:Ub425 och 2008/09:Ub512.

Ställningstagande

Att ge unga människor kunskap om företagande i alla dess former är viktigt. Vi anser att regeringen bör överväga att särskilt följa utvecklingen av det demokratiska entreprenörskapet i gymnasiets skolundervisning så att ekonomisk förening blir en associationsform lika väl känd som aktiebolag och handelsbolag.

67. Hållbar utveckling, punkt 65 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 65 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub526 yrkande 37 och avslår motionerna 2008/09:Ub339 och 2008/09:Ub484.

Ställningstagande

Teori och praktik borde hänga samman i skolans värld. Om eleverna på lektionen exempelvis lär sig vad som är bra att äta för miljöns och klimatets skull och sedan serveras mat som inte på något sätt anpassats till detta, så hänger inte teori och praktik ihop. Eller om de gör en undersökning som visar att kollektivtrafik, cykling och gång är bra för såväl hälsa som klimat, men blir skjutsade till skolan i bil.

Inläringen förbättras när teori och praktik hänger ihop. Att arbeta med att göra "sin" skola mer miljö- och klimatanpassad är därför något som måste hänga samman med att utveckla ämnen, läroplaner och lärarnas pedagogiska förmåga. De skolor som certifierar sig enligt Grön Flagg, eller ingår i andra liknande projekt, har ett aktivt arbetssätt för att motverka dessa krockar mellan teori och praktik. Dessa bör främjas.

68. Övriga ämnen, punkt 67 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 67 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:C390 yrkande 6 och avslår motionerna 2008/09:Ub220, 2008/09:Ub221, 2008/09:Ub424, 2008/09:Ub437, 2008/09:Ub503 och 2008/09:Ub572.

Ställningstagande

Skolverket och Högskoleverket bör göra en översyn och utvärdering av utbildning i mediekritisk kompetens samt om det anses behövas arbeta för en utbildningsutveckling i denna fråga.

69. Skolbarnsomsorg, punkt 68 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 68 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Ub452 yrkande 2, 2008/09:Ub509 och 2008/09:Ub589 yrkande 9 och avslår motionerna 2008/09:Ub343 och 2008/09:Ub578.

Ställningstagande

Vi vet att fritids är omtyckt och viktigt för många barn och föräldrar. Fritids stöder barn generellt och ger vettig fritidssysselsättning. Men vi vet också att på många håll oroar sig föräldrar över stora och till och med växande barngrupper och vad detta innebär för kvaliteten. De skolor och kommuner som bedömer att det är det mest prioriterade ska kunna söka medel ur Kvalitetslyft för skolan för att ordna läxläsning på fritids.

Vi vill uppmantra till att föreningslivet samverkar nära med fritids så att barnen kan få ägna sig åt olika föreningsaktiviteter. Det kan röra sig om t.ex. fotboll, teater och dans. På det sättet får de barn som i dag inte har möjlighet att ägna sig åt dessa aktiviteter en chans att göra det. Detta kan också vara ett sätt att minska trycket på föräldrarnas tid och ekonomi och därmed underlätta det s.k. vardagspusslet.

Många föräldrar efterfrågar stöd i hur de kan stödja sina barn i skolarbetet. Vi vill utveckla samverkan mellan skolan och elevernas hem. Skolan ska vara en hälsofrämjande miljö. Elever som under sin uppväxt anammar en hälsofrämjande livsstil behåller ofta den som vuxna. En god hälsa är också en förutsättning för lärande.

Fritidshemmens verksamhet är viktig för barnen; med mer personal skulle fler arbetsuppgifter kunna fördelas mellan skola och fritidshem. Hjälp med läxläsningen är ett exempel på samarbetsmöjligheter mellan skola och fritids. Något som ytterligare behöver uppmärksammas med fokus på fritidsverksamheten och barnen är barns sommar på fritids. Föräldrar som drabbats av arbetslöshet men som, vilket inte är ovanligt, erbjuds och tar semestervikariat över sommaren har behov av fritidsverksamheten för sina barn över sommaren. Utan att kunna hänvisa till faktisk statistik utan enbart till en allmän kännedom kan det hävdas att många av de barnen finns bland de grupper som riskerar att finnas i ekonomisk utsatthet. Ekonomisk utsatthet är många gånger kopplad till en svag förankring på arbetsmarknaden. Fritids blir en stor del av de barnens sommar och sommarlov. Riktade resurser och insatser för att göra de barnens sommar

också till något spännande och roligt skulle vara välkommet och dessutom nå barn som behöver mer av vårt gemensamma engagemang. 2003 var det 17 % av barn till ensamstående som levde i ekonomisk utsatthet. 2007 hade den siffran stigit till 31 % i ekonomisk utsatthet.

Sverige ser annorlunda ut och kommer att fortsätta att förändras. I den situationen blir det än viktigare att ge våra barn en fritidshemsverksamhet av god kvalitet.

Särskilt yttrande

Ersättningsfrågor, punkt 22 (s)

Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Caroline Helmersson-Olsson (s) och Roland Bäckman (s) anför:

Såväl de kommunala skolorna som friskolorna är oundgängliga delar av vårt skolsystem. Att det finns olika huvudmän i skolan syftar till att öka mångfalden av pedagogiska modeller, stärka valfriheten för elever och föräldrar och främja engagemang och utveckling. Samarbete mellan olika kommunala och fristående skolor ska också leda till att alla skolor förbättras. Vår utgångspunkt är att det verkligen ska vara lika villkor mellan kommunala och fristående alternativ i skola och barnomsorg. Det är det enda rimliga förhållningssättet och den väg som leder till ett sammanhållet skolsystem där friskolorna kan integreras på ett bättre sätt i skolverksamheten. Eftersom dagens regler skapades i ett helt annat skollandskap instämmer vi i att systemet för ersättning till friskolorna måste moderniseras och förtydligas. Att reglerna harmoniseras är också riktigt. Ett nytt reformerat system måste bygga på den grundläggande principen att alla skolor oavsett huvudman ska tillhöra vårt gemensamma nationella svenska skolsystem. Alla skolor ska ha samma rättigheter och skyldigheter. Vi socialdemokrater vill att alla skolor verkligen får samma villkor.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s):

64. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolorna i miljonprogramsområden (avsnitt 7.1).

2008/09:Fi291 av Mona Sahlin m.fl. (s):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppdrag till Skolverket om kvalitetsinformation på förskolans, skolans och fritids område.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nationell kvalitetssäkring av förskole- och skolverksamhet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om chefsrekryteringsprogram för skolan.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunalt inflytande över etableringen av fristående skolor.

2008/09:Ju201 av Magdalena Andersson och Finn Bengtsson (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att förebygga grooming.

2008/09:Ju283 av Gunvor G Ericson m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om undervisning och information till barn, föräldrar och lärare i skolan.

2008/09:Ju375 av Karin Granbom Ellison (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att alla barn deltar i all undervisning.

2008/09:Ju379 av Mona Sahlin m.fl. (s):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla skolor ska ha en policy för hur våld ska hanteras.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att utbilda skolpersonal i att hantera våldssituationer.

2008/09:Ju380 av Ingvar Svensson (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten till drogtester på skolor.

2008/09:Ju444 av Josefin Brink m.fl. (v):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra de av Skolverket föreslagna ändringarna avseende sex och samlevnad i grund- och gymnasieskolans kursplaner.

2008/09:C240 av Jan Lindholm (mp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att inrätta ett särskilt investeringsbidrag till kommuner för åtgärder i skolor och förskolor.

2008/09:C390 av Egon Frid m.fl. (v):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Skolverket och Högskoleverket föreslås göra en översyn och utvärdering avseende utbildning i mediekritisk kompetens samt om behov finns arbeta för en utbildningsutveckling i denna fråga.

2008/09:U323 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tydliga skrivningar om sexuell läggning och könsidentitetsuttryck i skolans kursplaner och andra styrdokument.

2008/09:So516 av Agneta Lundberg m.fl. (s, v, mp, kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolans förebyggande arbete.

2008/09:So552 av Désirée Pethrus Engström (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att komplettera sex- och samlevnadsundervisningen med hjälp av barnmorskor.

2008/09:So579 av Lennart Sacrédeus (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en lugn skolmiljös roll i det alkoholförebyggande arbetet.

2008/09:Kr306 av Torbjörn Björlund m.fl. (v):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om integrering av fysisk aktivitet i skoldagens samlade verksamhet.

2008/09:Kr307 av Lars Ohly m.fl. (v):

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kravet på skolbibliotek måste skrivas in i skollagen och att därvid preciseras vad som får kallas ett skolbibliotek.

2008/09:Ub202 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av ökad tid för schemalagd idrott i skolan.

2008/09:Ub204 av Tobias Krantz (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stävja rasistiskt våld och hot samt mobbning med rasistiska förtecken i skolorna.

2008/09:Ub206 av Tobias Krantz (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en effektivare narkotikaupplysning i skolan.

2008/09:Ub207 av Tobias Krantz (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kraftigt förstärkt upplysning i skolan om kommunismens brott mot mänskligheten.

2008/09:Ub208 av Tobias Krantz (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nolltolerans mot vapen i svenska skolor.

2008/09:Ub212 av Ann-Christin Ahlberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ytterligare utveckla pedagogiska alternativ inom den kommunala skolan.

2008/09:Ub216 av Eva Sonidsson och Jasenko Omanovic (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ljudnivån i skolan.

2008/09:Ub218 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att sprida kunskap om samt undervisa om kvinno-konventionen, Cedaw, i grund- och gymnasieskolan.

2008/09:Ub219 av Sten Bergheden (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka den privatekonomiska och privatjuridiska utbildningen, både i grundskolan och på gymnasiet.

2008/09:Ub220 av Eliza Roszkowska Öberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om IT i skolan.

2008/09:Ub221 av Eliza Roszkowska Öberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om IT och lärandet.

2008/09:Ub227 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kunskaper i teckenspråk hos personalen i för- och grundskola.

2008/09:Ub229 av Christopher Ödmann och Jan Lindholm (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konsumentkunskap i skolan.

2008/09:Ub233 av Sten Bergheden (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka antalet utbildningstimmar i samhällsekonomi inom samhällskunskapsämnet.

2008/09:Ub234 av Sten Bergheden (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka utomhusvistelserna och de fysiska aktiviteterna för eleverna i skolan.

2008/09:Ub236 av Cecilia Wikström i Uppsala (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en litterär kanon i skolan.

2008/09:Ub243 av Magdalena Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om undervisning i entreprenörskap i skolan.

2008/09:Ub244 av Maria Plass (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att inkludera en inspektion av arbetsmiljön inom ramen för skolinspektionens arbete i skolorna.

2008/09:Ub245 av Malin Löfsjögård (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om antimobbningsplaner och krav på komplettering av skollagen.

2008/09:Ub247 av Hans Olsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om läroböcker i skolan.

2008/09:Ub250 av Catharina Bråkenhielm (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skolan ska förmedla kunskapen om allemansrätten till eleverna.

2008/09:Ub253 av Magdalena Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av konsumentekonomi i skolan.

2008/09:Ub254 av Bertil Kjellberg och Björn Hamilton (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om moms för friskolor.

2008/09:Ub258 av Hans Olsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad insyn i och kontroll av friskolor.

2008/09:Ub259 av Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den kommunala musikskolan bör bli tillgänglig för alla barn.

2008/09:Ub261 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ämnet hemkunskap i skolan.

2008/09:Ub264 av Ola Sundell (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om antalet veckotimmar i ämnet idrott och hälsa.

2008/09:Ub265 av Jörgen Johansson och Åke Sandström (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att motion och kostlära stärks i skolplanen.

2008/09:Ub268 av Ameer Sachet (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolbibliotekens utveckling i kommunala och fristående skolor.

2008/09:Ub269 av Ameer Sachet (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förskolan och skolan bör låta bli att sälja godis, läsk och snacks.

2008/09:Ub270 av Ameer Sachet (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avgifter i skolan.

2008/09:Ub271 av Désirée Liljevall (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att inspirera till mer fysisk aktivitet i skolan.

2008/09:Ub274 av Finn Bengtsson och Marie Weibull Kornias (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbättrat samarbete mellan skola och näringsliv.

2008/09:Ub275 av Jennie Nilsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avgifter i skolan.

2008/09:Ub281 av Jan Ericson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att läroplanerna för grundskola och gymnasium bör genomgå en ordentlig översyn.

2008/09:Ub291 av Anna König Jerlmyr (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nationella prov bör rättas av en oberoende instans.

2008/09:Ub292 av Sten Bergheden (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av träslöjdsutbildningen så att den även omfattar möjligheten att lära sig att hantera en motorsåg.

2008/09:Ub295 av Nikos Papadopoulos och Börje Vestlund (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheter till svenskundervisning utomlands.

2008/09:Ub297 av Chatrine Pålsson Ahlgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en förstärkt elevhälsovård.

2008/09:Ub298 av Ameer Sachet (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gratis frukt till skolelever.

2008/09:Ub305 av Tone Tingsgård m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändrade och skärpta villkor för start av friskolor.

2008/09:Ub306 av Gunnar Sandberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förebyggande av skolbränder.

2008/09:Ub308 av Jasenko Omanovic (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka kommunernas inflytande vid etablering av friskolor och om lika villkor mellan skolor med kommunal och enskild huvudman.

2008/09:Ub310 av Marianne Watz (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att undervisningsspråket i svensk grundskola, kommunal- och friskola ska vara svenska.

2008/09:Ub311 av Fredrik Schulte (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ersättning till fristående skolor.

2008/09:Ub319 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i sitt kommande förslag till ny skollag återkommer till riksdagen med förslag som garanterar alla möjligheter till en likvärdig skola.

2008/09:Ub321 av Sven Gunnar Persson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att integrera klimat- och miljöundervisning i skolans alla nivåer.

2008/09:Ub327 av Sinikka Bohlin (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hemspråksundervisning.

2008/09:Ub329 av Christer Adelsbo och Göran Persson i Simrishamn (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge kommuner rätt till inflytande vid etablering av friskolor.

2008/09:Ub331 av Åsa Lindestam (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om internationaliseringsarbete i skolan.

2008/09:Ub332 av Åsa Lindestam (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om könsskillnaderna i utbildningsväsendet.

2008/09:Ub334 av Lars Wegendal (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för stöd till ungdomar som besöker landets huvudstad, Sveriges riksdag och i Stockholm placerade riksinstitutioner.

2008/09:Ub335 av Carina Hägg (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om friskolor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att eventuella ekonomiska vinster ska återinvesteras i skolverksamhet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunernas planeringsförutsättningar.

2008/09:Ub336 av Fredrik Olovsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett förstärkt inflytande för kommunerna vid skoletableringar.

2008/09:Ub337 av Rose-Marie Carlsson och Carina Hägg (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändrade mål för undervisningen i sex och samlevnad.

2008/09:Ub339 av Solveig Zander (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det tydligt ska framgå i kursplanen för grundskolan att ett nytt ämne, "Mat, miljö och hållbar utveckling", ska innehålla praktisk hantering av mat, kläder, hem och ekonomi.

2008/09:Ub341 av Hans Wallmark (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det inom Utbildningsdepartementets ram undersöks möjligheten att inrätta någon form av statlig stipendieverksamhet för studieresor till Polen och Kambodja för att elever på plats ska kunna informeras om de svåra brott mot mänskligheten som skett.

2008/09:Ub343 av Agneta Berliner (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att grupperna på fritidshemmen behöver bli mindre, personaltäteten högre och andelen högskoleutbildad personal större.

2008/09:Ub347 av Annie Johansson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stärkta insatser för att främja ungt företagande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett entreprenörsperspektiv i den svenska grundskolan.

2008/09:Ub350 av Hillevi Engström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av förändringar i skolans syn på undervisning i ämnet idrott och hälsa för att förebygga ohälsa och fetma hos barn och ungdomar.

2008/09:Ub354 av Sven Yngve Persson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om grundskoleelevers rätt till skolskjuts oberoende av skolform.

2008/09:Ub355 av Ameer Sachet (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insyn och öppenhet i skolor.

2008/09:Ub356 av Ameer Sachet (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fristående skolors elevansvar.

2008/09:Ub359 av Désirée Liljevall och Lars Mejern Larsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att förbättra sex- och samlevnadsundervisningen.

2008/09:Ub360 av Désirée Liljevall (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över arbetssättet med att bekämpa skolbarn i skolan.

2008/09:Ub362 av Sinikka Bohlin (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nationella prov på modersmålet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nationella prov i minoritetsspråk samt svenska som andraspråk.

2008/09:Ub363 av Olle Thorell och Pia Nilsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att inrätta ett skolpolitiskt råd.

2008/09:Ub366 av Susanne Eberstein och Hans Stenberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om översyn av läroplanen.

2008/09:Ub375 av Marie Nordén m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av samhällets stöd för att främja barns och ungdomars hälsa.

2008/09:Ub376 av Sinikka Bohlin (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ny kategori av friskolor – ”nationell minoritetsskola”.

2008/09:Ub378 av Ann-Christin Ahlberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka barns och elevers nyfikenhet på naturvetenskap och teknik genom besök på vetenskapscentrum eller liknande institution.

2008/09:Ub379 av Ann-Christin Ahlberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppgradera sexualundervisningen i skolan.

2008/09:Ub380 av Phia Andersson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behoven i grundskolan.

2008/09:Ub383 av Oskar Öholm och Fredrik Schulte (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheter för skolor att införa skoluniform.

2008/09:Ub385 av Solveig Hellquist m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av kuratorer på landets skolor.

2008/09:Ub388 av Pia Nilsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om demokratisk skolning och elevinflytande.

2008/09:Ub399 av Lars Wegendal m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökat kommunalt inflytande vid etablering av friskolor.

2008/09:Ub401 av Thomas Bodström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunalt inflytande över etablering av friskolor.

2008/09:Ub403 av Thomas Bodström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gymnastik i skolan.

2008/09:Ub410 av Marita Ulvskog och Anneli Särnblad (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hållbar konsumtion för barn och unga.

2008/09:Ub412 av Laila Bjurling (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om funktionshindrade barns rätt att välja skola.

2008/09:Ub413 av Veronica Palm m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kompetensutveckling kring frågor om homo- och bisexuella och transpersoner för lärare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om läroböcker i skolan.

2008/09:Ub415 av Matilda Ernkrans m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betyg.

2008/09:Ub416 av Pia Nilsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att personal som arbetar med barn och ungdomar har tillräckliga kunskaper i kost- och motionsfrågor.

2008/09:Ub422 av Kerstin Haglö m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behöriga lärare.

2008/09:Ub423 av Leif Pagrotsky (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av svenskundervisningen i utlandet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av behovet av svenskundervisning i utlandet.

2008/09:Ub424 av Anneli Särnblad och Marita Ulvskog (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av livskunskap i skolan.

2008/09:Ub425 av Anna Lilliehöök (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om finansiell utbildning.

2008/09:Ub427 av Rolf K Nilsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det nordiska inslaget bör främjas som tillval i den svenska skolundervisningen i såväl grundskolan som gymnasiet.

2008/09:Ub432 av Aleksander Gabelic (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om idrott i skolan.

2008/09:Ub436 av Christer Adelsbo och Göran Persson i Simrishamn (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpta regler för godkännande av konfessionella friskolor.

2008/09:Ub437 av Tommy Ternemar (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om trafiksäkerhet i läroplanen.

2008/09:Ub439 av Fredrik Lundh och Veronica Palm (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barns rätt att utvärdera sina lärare och sin skolsituation.

2008/09:Ub440 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att låta läxor vara en del av skoldagen.

2008/09:Ub441 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betyg i särskolan.

2008/09:Ub444 av Christian Holm (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om drogtestar i skolan.

2008/09:Ub451 av Yilmaz Kerimo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om angelägenheten av att förstärka kommunernas inflytande vid etablering av friskolor.

2008/09:Ub452 av Christina Zedell m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om investeringar i fler behöriga lärare på grundskolan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en sammanhållen skola och ett fritids som är en del av kunskapsskolan.

2008/09:Ub458 av Birgitta Ohlsson och Hans Backman (båda fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa en demokratikanon.

2008/09:Ub459 av Birgitta Ohlsson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den judiska Hillelskolan bör klassas som nationell minoritetsskola.

2008/09:Ub464 av Olof Lavesson m.fl. (m, c, v, fp, mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om HBT-kompetens för anställda inom utbildningsväsendet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om HBT-frågor i skollagen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kursplanerna på grundskole- och gymnasienivå.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om HBT-frågor inom olika skolämnen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om alla elevers rätt till objektiv undervisning i HBT-frågor.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bilden av HBT i läromedel.

2008/09:Ub465 av Fredrik Schulte (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av regelverket för avknoppningar.

2008/09:Ub467 av Börje Vestlund och Carin Runeson (båda s):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om litteratur i skolundervisning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sexualundervisning och läroplanen.

2008/09:Ub468 av Tina Acketoft m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda och ta fram förslag på formerna för en skola med staten som huvudman där kvalitet och likvärdighet säkras genom statlig finansiering, nationella mål, utvärderingar och tillsyn.

2008/09:Ub480 av Anne Marie Brodén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sprida kunskap om arbetet för minskat ungdomsvåld och ökad ungdomshälsa genom projektet Drömmen om det goda.

2008/09:Ub482 av Marianne Watz och Eva Bengtson Skogsberg (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att huvudregeln är att svenska ska vara det språk som används på samtliga stadier inom utbildningsväsendet.

2008/09:Ub483 av Sven Gunnar Persson och Emma Henriksson (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att resurserna till skolhälsovårdens verksamhet bör särskiljas från skolans ordinarie verksamhet.

2008/09:Ub484 av Sven Gunnar Persson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att snarast göra en översyn av hur perspektivet ”hållbar utveckling” har implementerats i det svenska utbildningssystemet.

2008/09:Ub485 av Sven Gunnar Persson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att barn och ungdomar med hörselnedsättning bör få bättre tillgång till teckenspråk, hörseltekniska anpassningar och hörselutbildade lärare i skolan.

2008/09:Ub487 av Rossana Dinamarca m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om tillgänglighet till alla skolor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en närhetsprincip i grundskolan.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolskjuts för elever som har rätt till insatser enligt LSS.

2008/09:Ub498 av Lars U Granberg och Fredrik Lundh (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om friskolornas roll i skolsystemet.

2008/09:Ub499 av Fredrik Lundh m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om efterlevnaden av skollagen när det gäller avgifter i grundskolan.

2008/09:Ub500 av Désirée Liljevall m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att ge elever kunskap om matens betydelse.

2008/09:Ub502 av Jasenko Omanovic m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betygssättning av barn.

2008/09:Ub503 av Marie Nordén m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av trafikundervisning i skolan.

2008/09:Ub504 av Veronica Palm m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elevernas rätt att utvärdera sin skola.

2008/09:Ub507 av Anne Ludvigsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konfessionella friskolor.

2008/09:Ub509 av Matilda Ernkrans m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökat engagemang i fritidsverksamheten.

2008/09:Ub511 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler vuxna i skolan.

2008/09:Ub512 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av kunskap om arbetsrättsliga frågor.

2008/09:Ub514 av Phia Andersson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om funktionshindrades rätt till utbildning och stöd att klara en utbildning.

2008/09:Ub516 av Chatrine Pålsson Ahlgren och Yvonne Andersson (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att barnmorskor och skolsköterskor ska ansvara för sexualundervisningen i skolan.

2008/09:Ub521 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skollagen ändras till att även innefatta krav på att kurator och skolpsykolog ska ingå i skolhälsovården.

2008/09:Ub522 av Irene Oskarsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utvärdera om skolhälsovården bedrivs på det mest optimala sättet för att nå bästa resultat.

2008/09:Ub523 av Irene Oskarsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om framförhållning inom pedagogiken när det gäller högpresterande elever.

2008/09:Ub524 av Ulf Holm (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för en skola fri från försäljning av snask och läsk.

2008/09:Ub525 av Ulf Holm (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mer fysisk aktivitet i skolan.

2008/09:Ub526 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en kvalitetspott för pedagogisk utveckling bör inrättas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att dagens betyg bör ersättas med ett omdömessystem.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att modersmålsundervisningen i större utsträckning bör erbjudas under ordinarie skoltid.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den begränsning som säger att elever har rätt till modersmålsundervisning i som mest sju år tas bort.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en försöksverksamhet med ämnesundervisning i matematik på modersmål bör genomföras.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler tillvalsspråk.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kartläggning av nyanlända barns kunskaper.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den nationella timplanen bör avskaffas.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör vara möjligt även för kommunala skolor att arbeta efter alternativa läroplaner som godkänts av Skolverket.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör vara möjligt för såväl kommunala som fristående skolor att arbeta efter alternativa kursplaner som godkänts av Skolverket.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att även kommunala skolor ska få ha egna ämnen inom ramen för skolans val.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om undantag från skyldigheten att sätta betyg.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om undantag från att genomföra nationella prov i årskurs 3 och 5.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om flexibel skolstart.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att Myndigheten för skolutvecklings arbete med att sprida goda pedagogiska exempel tas till vara.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att friskolor ska ha möjlighet att överklaga kommunala beslut om bidragsnivå genom förvaltningsbesvär.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Skolverket ska ha rätt att stänga skolor med allvarliga problem.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en möjlighet till vitesföreläggande för Skolverket.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rättslig prövning av om en skola bör stängas under tiden beslut om tillbakadragande av tillstånd för skolverksamhet prövas.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att elever ska ha möjlighet att få betyg omprövade.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att elever ska ha rätt att överklaga åtgärdsprogram.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbättrade förutsättningar för elevers inflytande.

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Skolverket i uppdrag att kontinuerligt undersöka läroböcker utifrån ett antidiskrimineringsperspektiv.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kvaliteten på sex- och samlevnadsundervisningen måste höjas.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om genuspedagoger.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillsättande av en utredning om skillnader mellan flickors och pojkars resultat i skolan.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgänglighet.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten till arbetsplatsförlagd utbildning för elever med funktionshinder.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om HBT-kompetens i skolan och HBT i kursplanerna.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler inspektioner av skolornas arbetsmiljö.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om riktlinjer för hur man fysiskt utformar en skola som främjar hälsa, inläring och kreativitet.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att stärka utomhuspedagogiken.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av kursplanerna i syfte att stärka kunskapen om hållbar utveckling.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nationellt projekt om trafikmiljön kring skolorna med fokus på säkerhet, hälsa och klimat.

2008/09:Ub531 av Monica Green m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rättigheter för elevskyddsombuden.

2008/09:Ub533 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utjämna skillnader mellan olika skolor för att kompensera dem som behöver mer resurser.

2008/09:Ub540 av Holger Gustafsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om religionsutbildningens betydelse för internationell kommunikation och dialog över religions- och kulturgränser.

2008/09:Ub541 av Agneta Berliner m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda och ta fram förslag på formerna för en modern skola med staten som huvudman där kvalitet och likvärdighet säkras genom statlig finansiering, nationella mål, utvärderingar och tillsyn.

2008/09:Ub543 av Anneli Särnblad och Marita Ulvskog (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att noga följa hur lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling tillämpas.

2008/09:Ub546 av Sofia Arkelsten m.fl. (m, fp, kd, c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att ge Skolverket i uppdrag att regelbundet granska och utvärdera sex- och samlevnadsundervisningen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att granska, stimulera och sprida forskning och kunskap om sex- och samlevnadsundervisning.

2008/09:Ub548 av Britta Rådström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunernas inflytande över etablering av friskolor.

2008/09:Ub554 av Eva Selin Lindgren (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att stärka och komplettera grundskolans, gymnasieskolans och högskolans utbildningar med träning i kritiskt tänkande, logik, filosofi och begreppsanalys.

2008/09:Ub556 av Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ANT-kunskap i den svenska skolan.

2008/09:Ub559 av Margareta Persson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av gällande regelverk och vikten av att kommunerna får ett avgörande inflytande över etableringen av friskolor.

2008/09:Ub561 av Göte Wahlström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elevinflytande över arbetsmiljön.

2008/09:Ub562 av Finn Bengtsson och Lars-Arne Staxäng (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lärares formella kompetens ska gälla vid anställning.

2008/09:Ub563 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skollagen bör förtydligas för att värna den avgiftsfria undervisningen.

2008/09:Ub564 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att modernisera tillvalsspråken i grundskolan.

2008/09:Ub565 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolans värdegrund avseende västerländsk humanism.

2008/09:Ub572 av Monica Green m.fl. (s, v, kd, c, m, fp, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att undervisning om säkerhet på Internet bör införas i grundskolan.

2008/09:Ub578 av Dan Kihlström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbättrad kvalitet och utbyggnad av skolbarnsomsorgen.

2008/09:Ub579 av Dan Kihlström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildningen för de s.k. bokstavsbarne.

2008/09:Ub582 av Kenneth G Forslund (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om religiösa friskolor.

2008/09:Ub583 av Göran Persson i Simrishamn m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i skolans undervisning vad gäller entreprenörskap även lyfta fram den kooperativa associationsformen.

2008/09:Ub585 av Staffan Anger och Ewa Thalén Finné (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stimulera barns intresse för naturvetenskap och teknik.

2008/09:Ub586 av Eva Olofsson m.fl. (v, s, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tydliggöra i skollagen att varje skola ska ha minst ett forum för elevinflytande där eleverna har reellt inflytande över arbetsmiljön och utbildningens innehåll.

2008/09:Ub587 av Monica Green m.fl. (s, mp, v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att rätten för barn med funktionsnedsättning och andra särskilda behov att välja skola bör ses över.

2008/09:Ub588 av Inger Davidson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta skolbiblioteken omfattas av den nya skollagen i stället för som nu av bibliotekslagen.

2008/09:Ub589 av Marie Granlund m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvalitetssäkring, uppfyllelse av kunskapsmål och kunskapsuppföljning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om individuella utvecklingsplaner och individualiserad undervisning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en långsiktig skolpolitik.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en matematiksatsning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpta regler för konfessionella friskolor.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ändring av skollagen så att kommunernas resurser fördelas efter behov.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lika villkor för kommunala och fristående skolor.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fritids och om läxläsningens verksamhet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jämställdhet i skolan.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om studie- och yrkesvägledning.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbete mot mobbning och kränkande behandling.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om självstyrande skolor.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behöriga lärare.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elevers hälsa.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om självstyrande skolor.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elevinflytande.

2008/09:Ub591 av Mona Sahlin m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om grundskolan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvalitetsprogram i grundskolan.

2008/09:Ub597 av Marie Granlund m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att all undervisning oavsett huvudman ska vara icke-konfessionell och baseras på vetenskaplig grund.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Skolverket bör få i uppdrag att göra en helhetsbedömning av huvudmannens "förutsättningar" att leva upp till skollagen och nationella styrdokument.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Skolverkets beslut om "återkallande av godkännande av enskild huvudman" kompletteras med att "beslutet får förordnas att gälla omedelbart".

2008/09:Ub598 av Marie Granlund m.fl. (s):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolpersonal som arbetar med utveckling, rådgivning och särskilda problem.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler lärare i syfte att minska klass- och gruppstorlekar samt att förbättra lärarnas arbetssituation.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att rekrytera yrkeslärare genom att tillåta fler yrkeskategorier i skolan som står under ledning och chefskap av en välutbildad och erfaren lärare.

2008/09:Ub599 av Marie Granlund m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om individualiserad matematikundervisning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över kursplanerna i matematik.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppföljning och resurstilldelning.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätt till matematikundervisning på modersmålet.

2008/09:Ub600 av Marie Granlund m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en ny lag mot tvångsprivatisering av kommunala skolor.

2008/09:Ub601 av Marie Granlund m.fl. (s):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolorna i miljonprogramsområden.

2008/09:Ub603 av Lennart Sacrédeus och Kjell Eldensjö (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att förbättra undervisningen om samlevnad och sex.

2008/09:Ub605 av Hans Olsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av skolbibliotek.

2008/09:A355 av Josefin Brink m.fl. (v):

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppdra åt Skolverket och Högskoleverket att ta fram en plan för hur alla anställda inom utbildningsväsendet ska få HBT-kompetens.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att återkomma med förslag på hur frågor om sexuell läggning och könsidentitet ska beröras på ett integrerat sätt i undervisningen i grundskolan och gymnasieskolan.

2008/09:A395 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp):

33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda problematiken med att pojkar överlag får sämre resultat i skolan än flickor.

2008/09:A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en generell kunskapshöjning bland skolpersonal om HBT- och genuspedagogik, om rasism och diskriminering samt pedagogik kring funktionsnedsättning.